

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 5 DIN BROJ 183

OSAMLJENI JAHNAČ

FRANK STRIKER

OSAMLJENI JAHAC

»Laso« Nova serija 1977

Frank Striker: OSAMLJENI JAHAC

Naslov originala: THE LONE RANGER

(Copyright: The Lone Ranger, Television, Inc.)

Recenzija: Fedor Hanžeković, filmski redatelj i publicist

Prijevod: Julije Knežević

Urednik: Marcel Čukli

»Laso« — Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja
NIŠP »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i
odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak OOUR
Novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«
Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1977.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA
PRESS AGENCIJA Zagreb

Cijene za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 10.00, SFRS 2.00, HFL 2.00

Cijene inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH
250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US\$ 15,00. Uplate na devizni
račun: 30101-620-37-32000-256 — Privredna banka Zagreb (za »Vjesnik«)

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata
za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 — 1973 od 28. XI 1973.

I

Magla se povijala za leđima dvojice konjanika koji su se niz brežuljak spuštali u još nejasne obrise doline. Pred njima je magla ležala povrh sumraka gotovo tropskoga raslinja što se ispreplitalo izbijajući iz crne i blistave zemlje.

U sedlu su se nalazili od rane zore; zastajali bi tek toliko da napoje konje i natope rupce u vodi, kako bi njima obrisali sa sebe prašinu pomiješanu sa znojem. Da bi ujutro stigli u Black River, morali su ustrajno jahati i strogo se držati smjera.

Neobične priče o Đavoljoj močvari i čudnovate bajke o tajanstvenosti što obavlja dolinu s tlom iz koje ga se puši i živim pijeskom nisu bile dovoljne da Osamljenog jahača i vjernog mu indijanskog pratitelja Tonta skrenu s odabranog puta. Kad bi htjeli u luku objahati močvaru, izbjeci je, značilo bi to mnogo suvišnih sati jahanja. Osamljeni jahač stoga odabere izravni put, ne obazirući se ni na kakve ljudske ili prirodne prepreke. Uvijek je postupao tako.

Pa ipak, nije mogao zatajiti zlu slutnju što ga obuze kad se pribli-

žio Đavoljoj močvari, o kojoj se tako mnogo govorilo.

Kad su on i Tonto dojahali bliže, osjete da je zrak ispunjen odvratnim smradom truleži. Voda je bila ustajala i prekrivena gustom zelenom sluzi, isprekidanoj samo mjehurima močvarnoga plina što su se dizali iz blata na dnu. Jedini zvuci osim ritmičkog topota kopita bili su jednoliko zujanje muha i komaraca i jutarnje kreketanje žaba. I ti su zvuci čini se, još samo pojačavali ugođaj pustoši tog mjesta... činili su tišinu još upadljivijom i tajanstvenijom.

Tonto pogleda ulijevo, gdje je sunce stvaralo duge, sablasne sjene uginuloga drveća što je poput mrkih, sivih stražara izdiglo svoje mršave kosture iznad sitnijeg i živog raslinja odozdo. Nije bilo ni daška vjetra da bi zanjihao korov i travu; pomakli bi se samo kad bi koji sitni puzavac provijugao uz korijenje. Zrak je bio gust, zagušljiv i vlažan.

Čak je i Silver, konj Osamljenog jahača, čini se, osjećao taj teški ugođaj. Uši je povio prema natrag; bio je napet i spreman da u svakom tre-

nutku pokrene goleme mišice kako bi izbjegao zasad još nevidljivog protivnika.

— Svi izbjegavaju Đavolju močvaru — objasni Osamljeni jahač Tontu.

Indijanac se napeto okrene k zakrabuljenom govorniku.

— O ovom se mjestu prepričavaju čudnovate priče. Čini se da su mnogi ljudi i konji ušli u močvaru, ali nikada nisu iz nje izišli. Naravno, dijelom su to priče što se samo prepričavaju oko logorske vatre, ali... — Načas zašuti, onda nastavi blažim glasom: — Neke su od njih ipak istinite.

Tonto polagano kimne. Znao je kako živa mašta kauboja može napuhati i najsitniju činjenicu sve dok se ne pretvori u tmurnu priču o dogodovštini koja će se ponavljati i širiti od usta do usta, za svakom logorskom vatrom. No, Tonto je znao i to da ima mnogo istine u tim upravo nevjerojatnim pričama o ljudima koji su se izgubili u Đavoljoj močvari.

Još davno prije dolaska bijelaca, Indijanci su se bojali tog mjesta i izbjegavali ga. I Tontovo je pleme imalo svoje legende o močvari, kao i bijelci.

— Objašnjenje je posve jednostavno — nastavi zakrabuljeni muškarac, pritjeravši konja još bliže mirnoj, žitkoj vodi. — To je živi pijesak.

Tako je i bilo. Gotovo na sredini močvare nalazio se otok čvrstoga tla, okružen živim pijeskom. Među ostalim pričama, kružile su i one koje su govorile o blagu što je zakopano na otoku. Mnogi su pokušali pronaći blago, pa ih je progutao živi pijesak; naposljetku su ljudi

odustali od svakoga pokušaja. Premda nikada nitko nije pronašao blago, a već godinama to nitko nije ni pokušao, glasine su se ipak održale.

U mnogim predjelima Zapada Osamljeni je jahač bio poznat, no u Black River je sada jahao prvi put. Krabulja što mu je pokrivala cijelu gornju polovicu lica većinu bi ljudi smetala u bliskoj borbi i u prilikama s kakvima se Osamljeni jahač susretao gotovo svakodnevno. No, obrazina je bila dio tog visokog muškarca uskih bokova i širokih ramena. Nosio ju je čak i onda kada nije postojala nikakva vjerojatnost da bi mogao biti viđen. Ponekad bi je imao na licu i prilikom spavanja. Njegovo lice, od oboda širokog bijelog sombrera do lijepo oblikovanih usana povrh čvrste donje vilice, djelovalo bi čudnovato bez te krabulje. U njegovim je prošlim dogodovštinama bilo trenutaka kada bi krabulja potakla nepoželjna pitanja, i on bi je uklanjao samo u takvim trenucima. No ni tada ne bi pokazao lice; pažljivo ga je prerušavao mrljama i bojama što ih je od korijenja, trava i bobica pripremao Tonto.

Do krajnosti napeti Silver poluglasno zanjšti, kao da želi upozoriti gospodara. Osamljeni jahač isprva pomisli kako je samo ta očajna puštoš uznemirila životinju, no kad je konj zanjštao po drugi put, jahač je znao da naprijed postoji nešto što nije u skladu sa samotnošću ovoga mjesta. Lagano pritisne konja koljenima i pritjera ga bliže Tontu. Prošapta nekoliko riječi, a Indijanac oštro pogleda u maglicu ispred sebe, zasjenivši oči od rumenila večernjega neba. Nakon nekoliko trenutaka polagano strese glavom.

— Silver je pogriješio — progundao. — Ničega nema sprijeda.

Tonto je jahao sa Osamljenim jahačom od onoga davno prošloga dana kada je bijelac ostao kao jedini preživjeli nakon napada kojim je izbrisana s lica zemlje cijela družina teksaških rendžera. Osamljeni jahač, i sam pripadnik družine, bio je teško ranjen. Da nije bilo Tonta najvjerojatnije bi podlegao ranama. I tada ga pronađe Tonto, Indijanac litalica; ustrajno je podržavao onu blijedu i tek tinjajuću iskru života u ranjeniku, njegovao ga, sve dok se ta iskra nije opet razbuktala u plamen čeličnoga zdravlja.

A onda bijelac stavi krabulju na lice da ga ubojice ne bi prepoznali kao jedinog preživjelog pripadnika družine teksaških rendžera. Zajedno se s Tontom borio protiv pljačkaša, da bi osvetio smrt svojih prijatelja i oslobodio Teksas nesnosnoga jarma što su mu ga nametnuli ljudi izvan zakona.

Neprekidno je jahao za ubojicama. Neke je sam pohvatao, kad su se odvojili od glavnine, druge predao čuvarima zakona, da bi ih strpali u zatvor. A svaki put kad bi ustrajnim jahanjem i zaprepastavajućom hrabrošću izveo pred zakon nove pripadnike odmetničke družine, odjahao bi ne očekujući ni zahvale ni nagrade. Naposljetku je strpao u zatvor i posljednje pripadnike družine koja je porazila i pobila drugove Osamljenog jahača, čekalo ih je suđenje, a na kraju i vješala.

Pošto je završio posao u Teksasu, otkrio je da ga poznaju samo kao Osamljenog jahača, priznaju kao snagu koja djeluje u ime zakona...

kao strah i trepet odmetnika, ma koliko oni bili smioni.

Priče o njegovim junačkim djelima širile su se Zapadom i tako je Osamljeni jahač malo-pomalo postao legendarnom ličnošću; no nikada ga nisu odvajali od njegova pastuha, za kojega se govorilo da je najsnažniji konj u sedam država.

Tonto je uvijek jahao s njim, tako da je njegova odjeća od jelenje kože, crna kosá na žatiljku vezana u ratnički čvor i crvena vrpca što mu se povijala oko čela povrh obrva, postala podjednako poznata kao i zakrabuljeni čovjek i njegov konj ili pak njegov zvonki povik: »Hijo, Silver!«

Indijanac bješe vrlo snažan i vješt u baratanju revolverom ili lasom, a Osamljeni jahač silno snalažljiv, pa su njih dvojica sačinjavali upravo neusporedivi par. Svo iskustvo prošlih pokoljenja bilo je pohranjeno u Tontovu pamćenju. Umio je nagoni, poput životinje, slijediti trag koji bi za bijeloga čovjeka bio nevidljiv. Njegovo je poznavanje umijeća liječenja bilo veliko; liječio je gotovo podjednako okrutno kao i njegovi preci, no ipak djelotvorno. Poznavao je i sve mušice prirode.

Osamljena je jahača u njegovu lovu na odmetnike poticala vatrena želja da pravda bude zadovoljena. Nitko nije znao odakle je došao, ni kamo ide, nitko nije znao čime se pothranjuje njegova odlučnost u pomaganju potlačenima i obeshrabrenima, njegovo nastojanje da zločinci budu kažnjeni.

Prijateljska veza između njih dvojice bila je doista čudnovata. Bijelac uvelike je volio Zapad i odavde je proistjecala njegova želja da ga jed-

nom ugleda osvojenog i naseljenog, s velikom budućnosti i zato bi činio sve što može da bi pomogao onima koji su došli živjeti na Zapad.

Tonto je volio Zapad i nadao se danu kad će Indijanac i bijelac odložiti oružje da bi živjeli u miru. Ta zajednička predanost zemlji, osjećaj za hrabrost i snagu i posve očita činjenica što je svaki od njih dvojice nadopunjavao onoga drugoga, ispreli su između zakrabuljenog čovjeka i Indijanca drugarstvo koje će potrajati do kraja njihovih života.

Uistinu se rijetko događalo da bi Tonto ili Silver pogriješili, no jedan od njih sada zacijelo nije bio u pravu. Premda su u Indijanca bile izvanredno oštre oči, nije vidio ništa što bi ga uznemirilo, no svaki je Silverov pokret ipak ukazivao na krajnju napetost.

— Za nekoliko minuta proći ćemo kroz močvaru — reče Osamljeni jahač Tontu — a onda će se između nas i Black Rivera nalaziti samo otvorena ravnica.

— Dobro je što ćemo kroz Davolju močvaru proći prije mraka — uzvratí Indijanac.

I zakrabuljenom čovjeku lakne kad je bio siguran da će to sumorno mjesto ostati za njima još prije potpunoga mraka, no tada odjednom primijeti da je Silver skratio korak.

— Hajde, Silver! — potjera ga.

Konj bi redovito poslušao zakrabuljenog čovjeka, i samo njega, no sada odbije svaku poslušnost. Štoviše, još više uspori korak, tako da je i Tonto sada morao pritegnuti uzde.

Velikoga, bijeloga konja uznemirilo je nešto drugo, a nikako priroda mjesta. Usprkos glasnim povcima njegova jahača, konj je tvrdoglavo

usporavao korak i naposljetku stao. Načulji uši i ostane nepomično stajati. Samo su mu mišići potrzavali ispod sjajne, bijele dlake. A onda i jahač začuje šum.

II

Zakrabuljeni čovjek isprva pomisli kako je taj slabi i plačljivi zvuk izazvala neka životinja, ali na ponovljeni zvuk prepozna krik čovjeka koji u krajnjem očaju doziva u pomoć. I Tonto ga je čuo, a njegovo oštro uho odmah odredi smjer. Tada ugleda glavu čovjeka, gotovo nevidljivu u sumaglici, odmah ispod ruba močvare. Prigušeno krikne i pokaže u onom smjeru, no Osamljeni se jahač već pokrenuo; dohvati laso s jabuke sedla i zavitla ga iznad glave. Silver zagrabi velikim koracima prema čovjeku koji je do pazuha upao u proždrljivi živi pijesak.

Zadah močvare postane gotovo nesnošljiv. Kad se već činilo da će Silver i sam upasti u opasni glib, lijeva ruka njegova jahača snažno pritegne uzde, tako da se pastuh zaustavi gotovo u istom trenutku. Konj se osovi na stražnje noge i prednjima zagrabi zrakom, a laso zakrabuljenoga čovjeka nepogrešivo zazviždi k cilju. Petlja pljusne u zetenu sluzavu koru na površini gliba.

— Provucite laso ispod pazuha! — poviče jahač, a onda lagano povuče užu.

Čovjek u močvari ispruži crnim inuljem uprljanu ruku i dohvati

uže. Prilikom svakoga pokreta žagli-
bio bi dublje.

Tonto sjaše, spreman da i sam
zagazi u glib bude li potrebno, kako
bi dohvatio malaksaloga čovjeka
koji, čini se, nije više bio sposoban
ni za što.

Ben Jenkins sada uspije provući
laso ispod ruke.

— Prebacite i drugu ruku iznad
užeta! — odreže Osamljeni jahač, a
onda će Tontu: — Pričekaj, uspjjet će!

Taj samopouzdan i oštri glas,
čini se, ulije novu snagu u čovjeka
koji se nalazio tako blizu strašnoj
smrti. Prebaci i drugu ruku preko
užeta.

Snažni je Silver sada morao biti
nježan dok izvlači starca iz gliba
kako mu ne bi iščaošio koje rame;
povuče mirno i polagano i Jenkinso-
vo se tijelo pomakne k rubu močva-
re. Mulj mu se cijedio s odjeće, lica
i sijede kose.

Kao da jeca oplakujući gubitak
žrtve, proždrljiva se močvara oglasi
usisavajućim zvukom u trenutku
kad je cijelo Jenkinsovo tijelo izišlo
na njenu površinu.

Boreći se za dah i dršćući pri
samoj pomisli na strašnu smrt što
mu se toliko približila, starac se
sada jedno opruži na čvrstu tlu.
Duboke su se bore zakopale u lice
što ga je ustavilo nevrijeme, s brko-
va mu se cijedio mulj, a disao je krat-
ko i isprekidano. Pokreti su mu bili
polagani, kao da mu zadavaju silnu
bol; nije se ni pokušao pridići.

Tonto ovlaži jednu krpu vodom
iz svoje pljoske i upravo ženski
nježnim pokretima obriše Jenkinsu
mulj s lica. U međuvremenu je nje-
gov drug spremio laso i sada je vje-
št看im prstima opipao starca da bi
ustanovio je li povrijeđen.

Ništa ga ne zapita. Umjesto toga
reče:

— Samo ležite i odmorite se. Bit će
vam potrebno malo vremena da
dodete do daha. Ne pokušavajte
govoriti!

Čovjek sklopi oči, ispucale i
beskrvne usne mu se opuste. Nakon
nekoliko minuta ponovno pogleda
svoja dva spasitelja. Još je teško
disao. Vidjelo se da ga ne muči
samo groza što ju je doživio u moč-
vari.

A onda zakrabuljeni čovjek odjed-
nom otkrije što je to toliko iscrpjelo
starca. Rupa u Jenkinsovoj košulji
bila je prekrivena debelim slojem
blata. Vidjela se tek onda kad je
kroz blato prokuljala krv. Tonto u
istom trenutku zapazi ranu od tane-
ta i kao da je pročitao misli svog
prijatelja izvuče nož iza pojasa i
pruži ga bijelcu.

Ovaj žustro razreže košulju; rana
se nalazila u opasnoj blizini srca.
Zakrabuljeni čovjek nije mogao
odmah kazati koliko je ta rana
opasna.

— Po... pogodili su me — promu-
ca starac. Oči su mu bile samo na-
pola otvorene, a svaka bi ga riječ
čini se, zaboljela još dok ju je obi-
kovao usnama.

— Tko vas je pogodio? — blago
zapita zakrabuljeni čovjek.

— Z... zlato... — pokuša doreći
starac.

— Zar se čovjek slično zvao?

Jenkins s naporom zanijeće gla-
vom.

— Hrpe... hrpe zlata... u... uredu
ekspresa.

Pri svakom je pokretu krv sve
žešće istjecala iz ružne rane. Tonto
pokuša zaustaviti krvarenje, a onda
pogledom objasni Osamljenom jaha-

ću kako je samo pitanje trenutka kada će tane učiniti ono što nije učinio glib.

Zakrabuljeni se sagne bliže k starčevom uhu.

— Kažite mi tko ste vi i tko vas je ranio?

Ben Jenkins reče svoje ime i prezime, ali ne odgovori na drugo pitanje.

— Jen... Jenkins... Ben Jenkins... — promuća. — Pravio sam... planove... — Na nekoliko trenutaka zašuti, sakupi snagu i nastavi: — Planove za prebacivanje... zlata na Istok...

Osamljeni jahač je znao za zlato. Jahao je u Black River upravo zbog glasina koje su se na to odnosile.

— Da vam prištedim dah — reče Jenkinsu — kazat ću vam što znam, a vi samo kimnite glavom budem li u pravu.

Jenkins lagano kimne.

— U uredu ekspresa u Black Riveru ima zlata u šipkama; vrijednost: više od sto tisuća dolara. Zlato valja prebaciti nekom posredniku na Istok. Rado bi ga se dočepali mnogi odmetnici u ovom kraju i stoga je planove prijevoza valjalo zadržati u tajnosti.

Starac opet kimne. Do sada je sve bilo točno. Zakrabuljeni nastavi:

— Vi ste morali sve srediti, a za planove su smjeli znati samo oni koji će prevoziti zlato...

Jenkins je sada disao vrlo otežano. Njegov se život gasio vrlo brzo i svakog bi trenutka moglo postati prekasno da se dobije bilo kakvo obavještenje od njega. Osamljeni jahač sada nastavi još brže, da bi riječima pretekao smrt. Smračilo se

previše a da bi se mogli zapaziti različiti izrazi Jenkinsova lica; izrazi boli prožeti nastojanjem da tog snažnog čovjeka koji mu je, prema svemu sudeći, prijatelj upozna sa svojom pričom.

— Čuli smo za pošiljku i odmah pomislili da bi mogli postojati i planovi o krađi. Eto, zato smo pojahali u Black River. — Zakrabuljeni čovjek je govorio vrlo brzo, no Jenkins ga je ipak razumio. Osamljeni jahač više nije mogao vidjeti kima li starac glavom, no osjećao je kako ga ovaj razumije. — Da bi opasnost bila veća, zlato je moralo krenuti sutra, kad cijeli ovaj kraj slavi Dan graničara. Na stotine stranaca naći će se u gradu, a svaki bi od tih stranaca mogao biti odmetnik koji želi opljačkati zlato!

Sada je Osamljeni jahač već morao nagađati; usrdno se ponada da će Jenkins poživjeti dovoljno dugo da bi mogao potvrditi njegova nagađanja.

— Ljudi koji se žele dočepati zlata, znali su da ste vi razradili planove. Uхватili su vas, stavili na muke i natjerali da im otkrijete planove.

Jenkins sada po prvi put odrično strese glavom.

— Nisam..., nisam im... mislio kazati... — ispravi ga.

— No, kazali ste?

— Bojim se... dok sam bio... samo napola pri svijesti... izvukli su iz mene. — Govor mu je bio tek nešto glasniji od šapta. — Bio sam... napola pri svijesti ... vidio sam... — Opet zašuti, pa nastavi uz velike napore: — Vidio sam... kako se smiju... zlorado uživaju... A onda su me... bacili u močvaru... odjahali. Jedan se vratio... i opali... u mene! — Zakašlje i zgrči se.

Tonto stavi pljosku na starčeve usne, a Osamljeni jahač podvuče snažnu ruku pod uska Jenkinsova leđa i pridigne ga u sjedeći položaj. Starac još jednom zakašlje, krv mu izbije na usta, a onda mu se tijelo naglo opusti. Nastane tišina, isprekidana samo šumovima močvare.

Zakrabuljeni čovjek polagano i nježno spusti tijelo na tlo. Opipa bilo i ustanovi da je prestalo kucati.

Tonto polagano pokaže slabo rumenilo na udaljenom obzoru. Osamljeni jahač kimne, uspravi se i pogleda u smjeru u kome je pokazao Indijanac koji je stajao nešto iza njega i zurio u istom smjeru.

Sa svog mjesta Tonto nije mogao vidjeti lice prijatelja, no zapazi kako je ovaj jednom rukom skinuo bijeli sombrero, a drugom uklonio krabulju.

Kad se bijelac opet okrenuo k svom prijatelju Indijancu, krabulja je bila na svom mjestu. Usne su mu bile spojene u nepopustljivu crtu, a oči su sijevale kroz uske proreze.

— Ubijen... — reče tiho. — Ubili su ga ljudi koji poznaju močvaru i koji se nisu bojali zaći u nju. Ubili su ga ljudi koji će opet ubiti da bi se dočepali zlata.

Reče to posve tiho, i upravo je to ukazivalo na snagu njegove odlučnosti; Tonto je sada znao kako za njega ni za Osamljenog jahača neće biti odmora sve dok ovo ubojstvo ne bude osvećeno, počinitelji kažnjeni, i dok se zlato u vrijednosti od sto tisuća dolara ne nađe na sigurnom putu prema Istoku.

Tonto priđe Scoutu, svom šarenicu. Sa sedla skine lopatu s kratkim drškom. Odmah nakon sahrane Osamljeni će jahač početi lov na čovjeka.

Kad su prošli kroz sablasnu Đavolju močvaru, nastave jahati prema Black Riveru, dopustivši konjima da polagano koračaju mjesečinom osvijetljenom ravnicom. Staroga Bena Jenkinsa su sahranili na jednostavan način, kako se sahranjuje u preriji, i sada je počivao na nekoliko kilometara iza dvojice jahača, uvijen u pokrivač zakrabuljenoga čovjeka.

Rečenice što ih je Ben prošaptao u posljednjem dahu neprekidno su odzvanjale u ušima zakrabuljenoga čovjeka. Pokušavao ih je nekako povezati i shvatiti što mu je umirući htio kazati. Razumio je neko ime i prezime... Jack Bannerman. Nagadao je da je Bannerman jedan od ljudi koji će prevoziti zlato i, sudeći prema svemu što je stari Jenkins pokušao kazati, da se tom čovjeku može vjerovati. Nešto je kazao i o uredu ekspresa i nešto više o planovima.

Dugu šutnju prekine Tonto.

— Što ćemo u gradu? — zapita Indijanac.

Zacijelo se i zakrabuljeni čovjek bavio istim pitanjem.

— Ne znam — uzvratil sasvim otvoreno. — Doista ne znam kako bismo mogli ući u onu situaciju u gradu. Dvojici ljudi zasigurno možemo vjerovati. Jedan je Jack Bannerman, drugi šerif.

Ta izjava pobudi Tontovu nevjericu. Na svojim je putovanjima upoznao mnoge čuvare zakona koji su tijesno surađivali s odmetnicima.

— Nevolja je u tome — nastavi zakrabuljeni — što znam što će oni kazati kad dođem tako zakrabuljen.

Zacijelo traže čovjeka koji sumnjivo izgleda. Pomislić će kako smo upravo ti i ja oni koji su naumili ukrasti zlato.

Tonto kimne u znak suglasnosti.

— Nadalje — nastavi bijelac — kažemo li kome da je Ben Jenkins ubijen, sasvim je moguće da će nas optužiti za ubojstvo. Čuvari zakona u ovom dijelu zemlje žele da za svako ubojstvo netko bude obješen, i što prije koga objese, to će ubojstvo prije biti otpisano kao riješeni slučaj.

— Mislim da se planovi nalaze u uredu ekspresa — nastavi Osamljeni jahač. — Ben mi je pokušao nešto kazati o njima, ali mnoge njegove riječi nisam mogao razumjeti. Pođemo li k Bannermanu i kažemo mu da je Jenkins mrtav i da je otkrio planove odmetnicima, a onda zatražimo od njega da izmijeni te planove, Bannerman će pomisliti kako mi priželjkujemo promjenu planova naprosto zato da bismo se lakše dočepali zlata. A ipak, Tonto, te planove moramo izmijeniti!

Reče to tako odrešito da ga je Indijanac oštro pogledao; sada je znao da u glavi njegovog prijatelja već postoji plan. Možda taj plan trenutno još nije posve jasan, no zasigurno će donijeti sa sobom određene opasnosti.

Nastave jahati prema zapadu i Tonto primijeti kako su im se sjene prilikom izlaska mjeseca znatno skratile. Mjesec se pomalo dizao i prema njegovu dizanju Indijanac je mjerio vrijeme.

Osamljeni jahač odjednom udari šakom o dlan.

— To će upaliti! — usklikne. — Tonto, ponajprije valja spriječiti pljačku zlata, a onda pronaći uboj-

ce onoga starca. Ukrademo li planove prijevoza zlata, Bannerman ih mora izmijeniti.

— Točno — suglasi se Tonto.

— Eto... — zaključio Osamljeni jahač — ukrast ćemo ih!

Jednostavnost nauma dopadne se Tontu. To je tako jednostavno da gotovo i ne mogu pogriješiti. Prema tome, obavještenja što su ih odmetnici mučenjem izvukli iz Bena Jenkinsa sada će biti bezvrijedna. Zlato će krenuti sasvim drugim putem. Štoviše, bude li Osamljeni jahač znao za prvotno zamišljeni put, slijedit će kočiju i vidjeti što će se zbiti s njom. Pokuša li je tko opljačkati, znat će da su to ubojice za kojima traga.

Osamljeni jahač pogleda prema nebu.

— Da bi naš plan uspio — reče — moramo stići u Black River prije svitanja i domoći se onih planova.

— Više nismo daleko — uzvratilo Indijanac.

Tako je i bilo. Otkako su napustili Đavolju močvaru, jahali su polaganom i snažnom su im konji bili u boljem stanju nego što su to očekivali u početku jahanja. Zrak je bio prohladan i oštar; čini se da su se i konji zbog toga osjećali bolje.

— Umjesto da logorujemo — reče Osamljeni jahač — nastaviti ćemo prema gradu. Što prije stignemo, to bolje.

Tonto se suglasi i oštro potjera konja.

— Hajde, Silver! — poviče zakrabuljeni jahač i obode bijeloga pastuha čizmom bez ostruga.

Silver pojuri i preteče Indijančevog starca. Bijela griva i rep doslovce polete hladnim zrakom. Obod jahačeva šešira se zadigne prema viso-

kom tuljcu, a košulja bi mu se nadi-
mala zrakom kad bi se uspravio u
sedlu.

I dok su napredovali prema
Black Riveru i uredu ekspresa, na-
dajući se da će tamo pronaći plano-
ve što ih je tako pažljivo razradio
Ben Jenkins, nisu mogli znati kako
u tom istom trenutku zli dusi raz-
mišljaju o novim đavolštinama.

IV

Kad bi se, jednom u godini, sla-
vio Dan graničara, žene i djeca osta-
jali bi u kućama. I muškarci koji više
nisu bili dovoljno brzi na šakama i
revolverima, smatrali bi mudrijim da
se zadrže u kućama, podalje od salu-
na i varijeteja. Bila je to zgoda kada
bi šerif naprosto »držao fige«; za-
kleo bi desetak dodatnih pomoćni-
ka, naložio svojim ljudima da sprije-
če svako ubojstvo u pokušaju, ali
da se ne miješaju u privatne tučnja-
ve.

Rančeri i kauboji dolazili bi u
Black River na proslavu čak i s ran-
čeva koji su bili stotinjak kilometa-
ra udaljeni od grada. Žudili su za
razuzdanim zabavama, pićem, koš-
kanjima i oštrim zapadnjačkim ra-
sprama. Nakon proslave vraćali bi
se kućama, na rančeve, iscrpljeni i
slomljeni, ali i sretni.

Premda će proslava biti službeno
otvorena tek sutra poslijepodne,
rani su namjernici i predvečerje
tog dana pretvorili u proslavu. Ni
te večeri nitko nije odlazio u poste-
lju.

Glavna ulica, uska i prljava ce-
sta, bila je prepuna muškaraca u

svim stupnjevima pijanstva, a još
se više muškaraca naguralo po trgo-
vinama i radionicama. Brijančica
će, vjerojatno, sve do zore biti krca-
ta ljudima koji su stigli da bi se
obrijali i podšišali kosu.

U nekoliko na brzinu za tu zgodu
otvorenih restorana u praznim daš-
čarama posluživale su se »kamenice«
kao specijalitet. Te su kamenice
stigle iz Marylanda u zatvorenim
limenkama; premda su, zapravo,
bile samo drugorazredni proizvod,
ljudi su ih gutali s tekom, vjerojat-
no zato što su privlačnije djelovale
na njihovu maštu negoli na nepce.

Obrijani, dotjerani i siti, ljudi bi
najčešće odlazili u obližnji salun
gdje bi započinjali večer. A u najve-
ćem salunu nalazila su se tri čovje-
ka koji nisu imali vremena za resto-
rane s kamenicama, ni za raskoš
stručnoga brijanja. Bili su to ljudi
iz grada, a bavili su se poprilično
sumornim poslom koji na izgled nije
bio povezan s Danom graničara.

Pića su im netaknuta stajala na
stolu. Razgovarali su spuštenim gla-
som i ni pucnjevi zanesenih slavite-
lja nisu ih mogli izbaciti iz koloteči-
ne.

Na sredini stola, u polomljenom
tanjuru, nalazila se hrpa opušaka.
Sva su trojica neprekidno pušili;
nitko se od njih nije zanimao ni za
kakve događaje u njihovoj okolini.

— Pitam se — progundā jedan
od trojice — jesmo li iz starca iscije-
dili istinu?

Drugi ugasi cigaretu na rubu
ispunjenog tanjura.

— Možda je trebalo da ga osta-
vimo u životu dok ne provjerimo što
nam je kazao — uzvрати. — Bilo bi
sasvim nalik na njega da nas pokuša
odvesti na pogrešan trag.

Najviši između te namrgođene trojice nije govorio. Slušao je prijatelje s tragom naslade na izduljenom licu.

— Ne bih kazao da bi Jenkins izmislio laži u okolnostima u kojima se našao — promrmlja onaj prvi. — Što ti misliš? — zapita trećega.

— Kad vas dvojica odlučite o svemu, kazat ću vam što ćemo učiniti.

Prepredene oči prve dvojice sa zanimanjem pogledaju čovjeka koji je sjedio između njih.

— Ponajprije, uistinu je dobro što je Jenkins mrtav. Dokle god je živio, mogao nas je odati. A mrtvi ne govore.

— To je točno — suglasi se jedan.

— Nadalje, nije važno da li nam je kazao istinu o planovima. Predomislio sam se i nećemo opljačkati zlato nakon ukrcavanja.

— Zar nakon svih onih nevolja što smo ih imali da bismo Bena natjerali da progovori?

— Da, nakon svih onih nevolja! Znamo gdje je zlato upravo sada, i možemo ga uzeti večeras, pričekati do sutra, ili prekosutra.

— Ali... — usprotivi se crnokosi muškarac — izložiti ćemo se velikoj opasnosti pokušamo li ga oteti iz sefa u uredu ekspresa.

— Opasnost neće biti ništa veća nego prilikom uzimanja onih planova iz sefa. Neće biti nimalo teško pobjeći sa zlatom, barem ne pokraj plana što sam ga zamislio.

— Kakav je tvoj plan?

— I drugi čovjek mora umrijeti! — Podrugljivo se nasmiješi kad je ugledao zaprepaštenost na licima drugova. — No, ne uzbuđujte se prije nego što vam kažem tko je taj

čovjek. Pođimo! Možemo započeti odmah! — Ustane i odgurne stolac. Iskapi piće i progunda: — Za sreću!

A onda izvede drugove napolje. Dok su se provlačili između ljudi koji su ispunili salun, nitko se ni ne osvrne na ubojice.

Sudbina je doista ćudljiva, a te je večeri bila još mušičavija nego li obično. I zacijelo je upravo usud doveo te večeri u Black River Osamljenog jahača koji je namjeravao uzeti određene planove iz pisacega stola u uredu ekspresa. A zacijelo je sudbina unijela i nesigurnost u duše ubojica i natjerala ih da promijene namjere, tako da su odlučili zlato opljačkati te večeri, umjesto sutradan.

No, bila to sudbina, slučajnost ili naprosto slaba sreća, približavajući se uredu ekspresa, Osamljeni se jahač kretao u susret najvećoj opasnosti u svom životu. Stigavši u grad, zakrabuljeni čovjek i njegov indijanski prijatelj su izbjegavali osvijetljene zgrade i napućenu cestu. Premda su svi bili zaokupljeni vlastitim brigama, zacijelo bi se pronašao neko tko bi zapazio čovjeka s krabuljom. Tiho poput sjena dva su se čovjeka provlačila iza niza zgrada.

Bučni smijeh, surove šale i supijane pjesme dopirali su im do ušiju i nadglasili tihi topot kopita.

Mjesec je već odavna zašao; do zore bješe još svega sat. Iako su njih dvojica bili u sedlu više od dvadeset sati, osim onog kratkog prekida u Đavoljoj močvari, na njima se nisu mogli zapaziti nikakvi znaci umora. Održavala ih je silna želja da obave zadatak što su si ga sami postavili i zbog te bi želje zaci-

jelo izdržali još jedan dan, kad bi to bilo potrebno.

Osamljeni jahač se nije mogao domisliti nijednom razlogu zbog kojega bi morao propasti njegov plan da provali u ured ekspresa. Smatrao je da će Jack Bannerman otkriti pljačku tek kad se u devet sati ujutro pojavi za svojim pisaćim stolom. A u to vrijeme krabulje više neće biti, i umjesto nje će Osamljeni jahač na posebni način prurušiti svoje lice, a onda se umiješati u svjetinu i promatrati događaje.

— Ured — došapne Tontu — nalazi se u posljednjoj zgradi u nizu.

Tonto pogleda jednostavnu jednokatnicu sa stajom iza nje. Nalazila se na kraju niza, pod pravim kutom na zgrade sa svake strane ulice. Široki trijem zadignut za jednu stubu povrh tla bio je natkriven krovijem, zapravo jednim perom krova zgrade, tako da su ljudi koji očekuju dolazak kočije bili zaštićeni. Krov se oslanjao na četiri stupa debela po trideset centimetara. Bila je to mala, ali čvrsto izgrađena zgrada, tako da je mogla odolijevati jakim olujama.

Osamljeni jahač i Tonto ugledaju nejasne obrise vrata ureda ispod strehe. Na kraju trijema sjašu.

— Svi su u blizini saluna, Tonto — prošapta zakrabuljeni čovjek. — Mislim da nas neće ni zapaziti.

— Ipak, budimo oprezni — upozori Tonto.

Bijelac kimne, no Indijanac gotovo i nije mogao primijetiti pokret njegove glave, jer se već poput pantere prikradao trijemom.

Pride vratima i počne ispitivati lokot. Bio je to teški lokot provučen kroz još čvršću savijenu željeznu šipku u vratima, ispred željezne polu-

ge učvršćene u okviru vrata. Zakrabuljeni čovjek skine rukavice i počne opipavati lokot.

— Nož — promrmlja.

Tonto mu doda nož.

Indijanac se leđima okrene Osamljenom jahaču i počne napeto promatrati. Udaljena svjetla saluna nejasno su se odražavala s njegova brončanoga lica. Uši su mu bile napete, da bi čuo šum koji će ga obavijestiti da je lokot otvoren.

No, šum što ga začuje nipošto nije bilo tiho škljocanje; prije bi se moglo kazati da nalikuje prasku groma, pa čak da je i oštiri. Tonto je poznavao taj zvuk. Bio je to prasak teškoga revolvera, a odmah iza njega uslijedi krik ljudskoga bića nadomak smrti. Hitac i krik stigli su upravo iza vrata pred kojima je stajao Osamljeni jahač.

V

Osamljenom jahaču i Tontu gotovo se sledi krv u žilama. Krik je došao upravo iza vrata što ih je bijelac pokušao otvoriti, no on doista nije mogao kazati je li to bio krik muškarca ili žene.

A onda im do ušiju dopre i zveka razbijenog stakla.

Na trenutak im se učini da se i vrijeme sledilo. Glavom Osamljenog jahača grozničavo prolete misli... nekoliko je trenutaka stajao i napeto osluškivao. Taj hitac i krik bili su mnogo glasniji od svake buke što bi je mogao izazvati razvaljujući vrata na mnogo grublji način nego što je to radio. Kad bi išta uznemirilo ljude na ulici pokraj

svjetla buktinja, oni bi se već trgli. Sada je bila potrebna brzina, a na one se ljude tamo doista nije morao obazirati. Kad uđe u ured, moglo bi doći i do borbe. Bude li tako, mora se dočepati planova što prije, a onda uteći.

Gurne Tontu nož u ruku:

— Uzmi!

Hitro izvuče jedan od svojih teških revolvera, uzmakne korak, dva a onda se baci na vrata. Vrata se stresu ali ne popuste.

Nije rasipao vrijeme ni tanad, nije ni pokušao razbiti teški lokot. Znao je da bi to bilo beskorisno. Povuče se po drugi puta, a onda se baci svom snagom i težinom. Osjeti žestoku bol u ramenu, no sada su zavrtnji u drvu popustili. Vrata se zakrenu u obrnutom smjeru i zakrabiljeni čovjek uleti u prostoriju, boreći se da se održi na nogama. Brzo se sabere i pogleda oko sebe.

U prostoriji je vladao mrak. Jedino slabo svjetlo buktinja dopiralo je kroz vrata koja su sada bila otvorena. Oštar miris barutnoga dima ukaže zakrabiljenom čovjeku da je hitac bio ispaljen u ovoj prostoriji, no strijelac je već pobjegao kroz odškrinuta stražnja vrata. Prostorija je bila prazna.

Osamljeni jahač brzo pode k napola otvorenim vratima, no u mraku nije mogao vidjeti upravo ništa. Osjeti dodir Tontove ruke i začuje Indijanca gdje govori:

— Požuri!

— Što je? Zar su kod 'saluna čuli hitac?

— Upravo tako.

Indijanac pokaže prema muškarcima na kojih pola kilometra udaljenosti. Umjesto bučnoga smijeha i veselih poklika što su ih karakterizi-

rali trenutak ranije, skupina je sada napredovala k uredu ekspresa pokazujući zle namjere u svakom pokretu.

— Dodi da vidimo što znači taj hitac.

— Tonto, morat ćeš ih zadržati podalje dok se dočepam planova.

— Postupit ću tako.

— Uzmi svoju pušku iz sedla i stani iza kojega stupa.

Tonto požuri do kraja trijema, gdje su se nalazili konji. Osamljeni jahač se baci na posao, neprekidno osluškujući glasne povike muškaraca.

— Napali su ured ekspresa — poviče neki momak.

Drugi glas zavrišti:

— Opkolite ih...

Ostatak rečenice se izgubi u buci skupine koja se sve više približavala.

Toliko je toga valjalo saznati u tako kratko vrijeme! No ponajprije mora pronaći one planove; zakrabiljeni je to vrlo dobro znao. A onda, bude li moguće, mora otkriti izvor onog jezivog krika ispunjenog užasom.

Oči su mu se već privikle na mrak i brzo pronade veliki čelični sef. U dva koraka nađe se pokraj sefa. Odmah ustanovi da je otvoren i prazan. Zlata više nije bilo, a kutije i spisi bili su razasuti po podu.

Osamljeni jahač posve zaboravi na one muškarce napolju... tek su mu nejasno dopirali do svijesti pras-kovi Tontove puške... i sve svoje sposobnosti usredotoči na zadatak. Posegne rukom u sef, da bi provjerio je li zlato uistinu nestalo.

Bez obzira na opasnost, sada mu je bilo potrebno svjetlo. Kresne šibicu o petu čizme, prinese plamen k

podu i počne žustro čeprkati po spisima. Bile su to stare potvrde, računi, iskazi troškova i drugi poslovni spisi: sve je to bilo sasvim beznačajno. A onda ugleda smeđu omotnicu s pečatom. Između svih ostalih papira na podu, ova je omotnica najvjerojatnije sadržavala planove što ih je tražio. Strpa je u džep i uspravi se.

Uza svjetlo posljednje šibice brzo pregleda prostoriju. Nigdje ni traga ranjeniku ili poginuloj osobi. Ispusti šibicu i stane na nju, a onda krene prema vratima.

Indijanac je pucao koliko je god brzo morao. Vođa onih ljudi naredi juriš, napad na ured ekspresa sa sviju strana. Zapovijedivši to, isprazni revolver prema stupu iza kojega se nalazio Indijanac.

Tanad udari u stup i prednji zid zgrade. I ostalo oružje počne rigati narančastu vatru. Takvoj se vatrin ne bi moglo dugo odolijevati, a najmanje krenu li ljudi iz grada na juriš i napadnu čelno, ali i s bokova.

Osamljeni jahač izide i isprazni oba revolvera; no pucao je tako da je tanad prolijetala ljudima povrh glava. Kad su začuli praskove iz oružja dosad nepoznatoga strijelca, ljudi se bace potrbuške.

— Sada je naš trenutak! — poviče zakrabuljeni čovjek. — Ka konjima, Tonto!

Indijanac posluša; njegova stopala u mokasinama jedva da su učinila ijedan šum kad je krenuo prema kraju trijema; tik iza njega kretao se zakrabuljeni jahač, nabijajući u trku revolvere.

Građani uvide da je riječ samo o dvojici muškaraca, a nipošto o odmetnicima kako su oni zamišljali; od-

mah se saberu, ponovno otvore paljbu i pojure za muškarcima u bijegu.

Napadom je zapovijedao Dan Potter, šerif ovoga okruga. Kad je prvi put ugledao konje, poviče:

— Uхватite ih! Ne dopustite da pobjegnu. Opljačkali su ured ekspresa.

Pucao je naslijepo, nadajući se da će pogoditi kojega bjegunca ili barem konja, a onda začuje zvonki poklik zakrabuljenoga čovjeka:

— Hijo, Silver!

Konj se propne. Indijančev šarac pojuri odmah za bijelim pastuhom. Udarac revolvera Dana Pottera udara u praznu komoru. Čovjek prokune, a onda stavi nove metke u bubanj.

— Pucajte u njega! — poviče svojim drugovima, no i oni su morali nabiti oružje. A kad je Potter opet bio spreman da otvori vatru, bjegunci su već nestali. Više ih nije vidio, premda je još čuo topot konja u punom trku.

Sada padnu nove zapovijedi ljudima da dovedu svoje konje i da se bace na trag dvojice bjegunaca. Dan Potter pođe u opljačkani ured s još dvojicom ljudi.

Upali šibicu i posegne za svjetiljkom koja se redovito nalazila na pisaćem stolu.

— Prokletstvo! — progundā kad je ugledao ostatke slupane svjetiljke na podu. No, na stolu se nalazila još jedna svjetiljka i šerif je upali, a onda počne razgledavati prostoriju.

Iako je Potter inače bio pomalo prenapet, raspaljiv i sklon hvalisanju, tako da bi mu se sijedi brk nakostriješio već i pri najmanjoj neprilici, kad bi se našao pred istinskom katastrofom ili stvarnom

opasnošću postao bi savršeno miran i izvrsno bi vladao sobom.

Prazni sef, razbacani spisi i provajljena vrata... kazivali su sve.

— Momci — započne čuvar reda blagim i mirnim glasom — opljačkali su zlato.

Žagor zaprepaštenja razliježe se među okupljenim ljudima. Svi su znali za zlato, ali nitko nije znao gdje se ono nalazilo... nitko osim šerifa Pottera i onih koji su bili upućeni u tajnu.

— No još nam nisu utekli — nastavi Potter. — Dobro sam ih pogledao kad su krenuli prema konjima i znam da nisu odavde. Jedan je od njih imao krabulju na licu i sombre-ro bijele boje. Drugi je bio Indijanac. Obojica su visoki. Sada ćemo započeti najveći lov što ga je ovaj kraj ikada vidio i nitko od mojih pomoćnika neće mirovati sve dok zlato ne vratimo ovamo.

Svi prihvate šerifovu odluku.

— A sada pripremite konje, naručajte se do zubi i budite spremni da pojašete u zoru! Imate pola sata vremena.

Ljudi žustro napuste prostoriju kako bi se što prije bacili u potragu za onom dvojicom bjegunaca za koje su s pravom pretpostavljali da su opljačkali zlato. Postojale su neke nedoumice u pogledu hica što su ga čuli i krika što ih je privukao ovamo, no ljudi su ipak znali da se šerif Potter neće osvrutati na sve to. Već će se baciti u potragu za onom dvojicom. Redovni zamjenici šerifa sa zadovoljstvom zapaze kako je tlo meko i raskvašeno. Prema tome, neće biti nimalo teško pojahati za pljačkašima.

A Osamljeni jahač i Tonto sada više nipošto nisu bili kadri dugo i na-

porno jahati, premda to nitko iz potjere nije znao.

VI

I snazi bijeloga pastuha Silvera priroda je nametnula granice. Kad su napustili Black River, Osamljeni jahač oštro potjera konja. No znao je da nešto slabija Tontova životinja neće dugo držati korak sa Silverom.

Jahali su ravno prema izlazećem suncu, upravo kao što su sinoć pojahali u rumenilo sunca na zapadu, krećući se u suprotnom smjeru.

U pogledu njihovog položaja, bjegunci se nisu zavaravali. Nakon što su onaj hitac i krik natjerali ljude iz grada u trk, šerif Dan Potter i nekoliko njegovih ljudi su sasvim dobro vidjeli bjegunce. Ništa više ne bi moglo uvjeriti čuvare zakona da zakrabuljeni čovjek i Indijanac nisu opljačkali sef. Imajući na umu priču koju im može ispričati, i potkrijepiti je čak dokazima u obliku Jenkinsova groba i namjere da uhvati odmetnike, Osamljeni je jahač bio spreman prihvatiti optužbu zbog krađe planova za prijevoz zlata. No, sada se sve izmijenilo. Zasi-gurno će upravo njega optužiti za krađu zlata, a kad se sazna da je Jenkins ubijen, zacijelo će i to svaliti na njega. A stvarnim ubojicama će to biti samo drago. Ona ista sudbina što je Osamljenog jahača uputila na scenu pljačke, sada ga je gurnula u njihove ruke kao žrtvovanog šahovskog pješaka. Nije postojao nikakav način da dokaže svoju nevinost. Kad ga jednom uhvate,

zasigurno će ga objesiti, a s njime i Tonta.

Te su misli izazvale zabrinutost, što se odmah odrazila u izrazu lica ispod krabulje. Osamljeni jahač i vjerni Indijanac koji je jahao pokraj njega nisu izmijenili niti jedne jedine riječi. Svaki je od njih bio zaokupljen vlastitim mislima, premda su one bile gotovo istovetne. Nije to bio strah pred smrću niti zabrinutost za samoga sebe... ne, nikako se ne bi moglo kazati da je to mučilo jahače. Bila je to samo zabrinutost zbog toga što će istinski pljačkaši ostati nekažnjeni ako ovaj slučaj bude »zaključen« time što će njih dvojicu objesiti! Oni su, zapravo, jedini živi ljudi koji znaju da je netko treći ubio Bena Jenkinsa, opljačkao zlato i ispalio onaj hitac koji je zacijelo pogodio nekoga u uredu ekspresa, unatoč tome što tamo nisu pronašli nikakav leš.

— Tonto — naposljetku će Osamljeni jahač.

Indijanac ga pogleda s izrazom umora na licu.

— Moramo pronaći mjesto gdje ćemo odmoriti konje.

— Potjera nam je za petama. Neće im biti nimalo teško slijediti naš trag.

— Točno.

Tonto se osvrne. Trag je bio sasvim jasan, mnogo vidljiviji nego što bi pomislio. Bio je to čak i dvostruki trag. Prvi su tragovi potjecali od jahanja kada su oni noću jahali u smjeru Black Rivera, a drugi se stero u suprotnom smjeru. Čuvare zakona neće moći zaključiti ništa drugo nego da su oni dojahali u grad samo zato da bi opljačkali zlato.

— Gdje da se sakrijemo? — zapita Indijanac.

— Postoji jedno mjesto što je dovoljno blizu, no možda ćemo upravo tamo zaglaviti.

Tonto začuđeno pogleda Osamljenog jahača.

— Đavolja močvara!

Indijanac polagano strese glavom.

— Nitko tamo ne može stići živ.

— Šutio je nekoliko trenutaka, a onda reče ono što je Osamljeni jahač već znao: — Tamo je živi pijesak. To je vrlo loše.

— U središtu močvare postoji otok čvrstoga tla, Tonto. Postoji način da se stigne na taj otok. Moramo ga pronaći. Potjeri neće biti nimalo teško da nas slijedi. Tragovi su sasvim jasni. Nigdje u blizini nema kamenitoga tla, ni potoka. Prema tome, nikako ne možemo sakriti naše tragove. A zaputimo li se u močvaru, čuvare zakona će možda pomisliti da smo propali u živom pijesku.

— Možda... — sumnjičavo će Tonto.

— A možda postoji i mogućnost da se živi izvučemo iz močvare, Tonto. Nemamo izbora, moramo pokušati. Uhvate li nas, neće više biti nikakve nade da bismo mogli poslužiti pravdi.

— Možda ćemo savladati čuvare zakona.

— Ne smijemo to učiniti, Tonto. Na kraju bi nas ipak uhvatili, a onda više nitko ne bi povjerovao našoj priči. Ne, Tonto, naša je jedina nada da se držimo što dalje od zakona sve dok ne pronađemo one lupeže i pribavimo dokaze o njihovoj krivnji.

Ne znajući kada će se pojaviti šerif sa svojim ljudima i otvoriti palj-

bu na njih, obojica su se neprekidno osvrtała.

Planovi prijevoza zlata sada su se nalazili u Osamljena jahača; u desnom džepu na prsima njegove košulje. Pri svakom pokretu osjećao je šuškanje papira, no više mu nije bilo do čitanja planova. Odmetnici su opljačkali zlato i sada su ti planovi nevažni.

Razmišljao je o hicu i jezivom krik u uredu ekspresa. Bio je uvjeren da je tane pronašlo metu, a ipak u svjetlu šibice nije mogao zapaziti nikakvih tragova žrtve toga taneta. To nije mogao shvatiti. U tom je pogledu osjećao neku nejasnu nesigurnost; s onim prizorom u uredu doista nešto nije bilo u redu. Pokuša se prisjetiti pojedinosti u onoj prostoriji. Nije postojala nikakva mogućnost da se netko sakrije iza pisaćega stola, jer je stol bio primaknut zidu. Iza te prostorije nije postojala nijedna druga. U prostoriji je bilo još samo nekoliko stolaca i ormara za spine.

— Možda su ga izvukli kroz stražnja vrata — progundā.

Neko je vrijeme razmišljao o toj mogućnosti. To je bilo moguće, ali ne baš i vjerojatno. Ranjeni čovjek najčešće padne. Čak i kad rana nije smrtonosna, udarac taneta kalibra 0,44 zakrenuo bi čovjeka, oborio ga. Vjerojatno je pucano iz manjeg revolvera. A da je čovjek ubijen, i da su ga pokušali izvući iz prostorije, svakako bi za njim ostao trag krvi.

Nešto je doista čudnovato s tim pucnjem i krikom; to još valja istražiti.

Sunce se već podiglo visoko i počelo paliti. Premda je sada bio važan svaki trenutak, sve češće su za-

stajkivali da bi odmorili gotovo sasvim iscrpljene konje.

Oko podneva, prilikom zastanka pokraj maloga izvora, Osamljeni jahač izrazi iznenađenje što se čuvari zakona još nisu pojavili.

— Možda su skrenuli u luku da bi zaobišli močvaru — reče Tonto.

— A možda nisu pronašli naš trag.

— Pa, zar da onda nastavimo?

— Tako je.

— Ne možemo, Tonto. Nastavimo li prema istoku, previše ćemo se udaljiti od Black Rivera. Ne zaboravi: Čim završi taj lov i čim odmorimo konje, moramo se vratiti u grad. Ostavili smo za sobom mnoge nedovršene stvari.

Umjesto odgovora, Tonto potapša po vratu svoga šarca. Konj podigne gubicu s vrela; čini se da je bio spreman da nastavi put. Premda to Tonto nikada ne bi priznao, ni Osamljenom jahaču, i te kako se pribojavao Đavolje močvare.... bilo je to naslijeđe što je prelazilo s pokoljenja na pokoljenje njegova plemena.

Kad bi to bilo moguće, on bi zaobišao močvaru. No, to sada nije bilo moguće, i on mora savladati strah, potisnuti ga. Indijanac je doista bio hrabar. Nije hrabrost ne znati za strah, hrabrost je sposobnost nastaviti unatoč strahu.

I Silver se napije hladne vode, a onda prašinom prekriveni i jahanjem iznureni jahači i konji opet krenu u smjeru Đavolje močvare, mjesta na kome će poginuti groznom smrću, ili utočišta. No oni nisu znali u što će se pretvoriti to mjesto.

Revnost šerifa Pottera donijela mu je propast odmah u početku. Unatoč prijedlogu nekolicine njego-

vih ljudi, on je bio odlučan u namjeri da krene za zakrabuljenim čovjekom i Indijancem čim to bude moguće, umjesto da pričeka dok se razdani. I tako je krenuo u potpuno pogrešnom smjeru. Sumrak svitanja ga zavora i on pođe krivim tragom.

A kad je potjera naposljetku to otkrila i ispravila grešku, to jest kad su pronašli pravi trag, izgubili su dobar sat vremena. Zapravo, šerif Potter je otprilike u isto vrijeme ugledao bjegunce i Đavolju močvaru. Odmah poviče svojim ljudima:

— Tamo su, momci! Sada ih imamo!

Nekoliko povika odjekne zrakom. Pripadnici potjere sasvim nagonski obođu konje, priželjkujući da se taj lov što prije završi; sagnu se u sedlima, izvuku revolvere ili puške iz toka, spremni da zapucaju u onu dvojicu naprijed na prvi znak otpora.

— Ne pucajte! — zapovjedi šerif Potter. — Želim ih žive, bude li to moguće.

Poput krvožednih pasa koji zalaju kad ugledaju plijen ili lovačkih pasa kad naposljetku nanjuše lisicu, muškarci su neprekidno vikali dok su jahali sve bliže bjeguncima.

A onda im se u glasovima pojavi novi ton. Svi gotovo istodobno zapaže cilj i namjeru zakrabuljenoga. Šerif poviče:

— Ujahat će u močvaru! Ne dopustite da nestanu u njoj. Ovamo ih ne možemo slijediti. Pucajte!

Da bi naglasio svoje riječi, Potter opali iz revolvera. No, s te udaljenosti nije postojala nikakva nada da bi pogodio metu. Nije čak ni ciljao. Ipak, njegov pucanj potakne na paljbu muškarce koji su jahali za

njim; koliko su god brzo mogli puniti i prazniti cijevi pušaka, čuvari zakona su pucali u smjeru progonjene dvojice.

Konjima su pustili uzde, koristeći obje ruke za pucanje. Paljbu su otvorili s velike udaljenosti, tako da ciljanje iz sedla što su se neprekidno dizala i spuštala uopće nije bilo moguće. No unatoč tome, zalutala je tanad podizala prašinu s tla u neposrednoj blizini, tako da su se osjećali nelagodno.

— Da se močvara nalazi samo kilometar dalje, ne bismo uspjeli.

Osamljeni jahač potjera velikoga bijelog pastuha ravno k močvari. Sada više nije imao vremena da ispituje rub varljive vode. Nije bilo dovoljno vremena da pronalazi čvrsto tlo. On i Tonto moraju ući u taj mulj bez ikakva odlaganja.

— Sjaši! — dovikne Tontu i iskoči iz sedla. I Indijanac sjaše. — Vrlo je mala vjerojatnost da ćemo se živu izvući odatle, Tonto. Nema nikakva smisla da poginu i konji.

— Tako je.

Ostave konje da ih pohvataju šerifovi ljudi, nadajući se da će oni s konjima postupati kako su to zavrjedili.

Osamljeni jahač i Indijanac razmaknu visoki šaš i zagaze u gustu zelenom sluzi pokrivenu vodu Đavolje močvare.

VII

Već prilikom prvih koraka propadnu do koljena u močvaru. Muljevito dno kao da im je usisavalo stopala; obojica su očekivali da će ih živu pijesak odmah povući.

— Stignemo li na onaj otočić — reče zakrabuljeni čovjek — postoji slaba nada da ćemo se izvući živi.

— Tako je.

— No morat ćemo zagaziti prilično duboko u taj mulj da bi nas sakrila ova trava iza nas. Inače će nas zapaziti šerifovi ljudi.

Zagaze u vodu do polovice bedara. Iako su osjećali kako im noge propadaju za desetak centimetara pri svakom koraku, još nisu naišli na živi pijesak.

— Osjetiš li živi pijesak, Tonto — reče zakrabuljeni čovjek — baci se potrbuške. Tako nećeš brzo potonuti i moći ćeš se izvući.

— Tonto zna.

Ta je močvara zaudarala po trulom gotovo tropskom raslinju. Svakako je ljepota bila ovdje upravo grozna. Lijepo obojene libele zujale su posvuda, a ostali kukci raznolikih boja blistali su na suncu i odražavali nevjerojatno šarenilo sa svojih sićušnih tijela.

Kad su se našli na pola puta do otočića, začuju kako se šerifova potjera zaustavila. Sada su bili sakriveni od njihovih pogleda, no moglo ih je odati pomicanje šaša i trave. Gnjevno proklinjanje ljudi na obali odjekne zrakom, a prema nekim riječima što ih je čuo Osamljeni jahač zaključi da su pronašli i uhvatili Silvera i Šarca. Čuo je kako se šerif divi konjima i još se jednom ponada da će šerifovi ljudi valjano postupati sa životinjama.

A onda opet započne pucnjava. Tanad zazviždi močvarom.

Tonto se osvrne. Obalu nije mogao zapaziti; prema tome, nije vjerojatno ni da bi čuvari zakona mogli vidjeti njega. Kao da čita Indijančeve misli, Osamljeni jahač reče:

— Ne mogu otkriti gdje se nalazimo. Pucaju nasumce, u nadi da će nas pogoditi.

Tonto kimne.

Šerifovi ljudi opet zapucaju iz svih oružja, a dva čovjeka nastave močvarom. Tada opet zavlada tišina.

— Pričekaj trenutak! — došapne Osamljeni jahač Indijancu. — Zanimam me što će šerif sada započeti.

Mirno je stajao; komarci su ga izjedali, no on se nije osvrtao na to.

— Ni jedan se čovjek od milijuna ljudi ne bi živ izvukao odavde — reče šerif Potter. — Ali ja neću propustiti nijednu mogućnost.

Bjegunci se zapitaju neće li se sada taj strašni lov na ljude nastaviti i u močvari. Nastavi li se... može se zbiti samo jedno: Borba prsa o prsa u kojoj će ljudi pogibati.

— Jedan od milijun ljudi — ponovi šerif. — Zakrabuljeni čovjek bi možda uspio u tome! Neću otići odavde bez njega!

Veliki komarac se spusti na Tontov obraz. Osamljeni jahač ugleda komarca i zapazi kako nepokretni Tonto osjeća bol uboda, no podnese ga savršenim mirom; da je samo jednim pokretom zanjihao travu, odao bi njihovo skrovište.

— Bilo bi ludo — nastavi šerif — kad bismo ih slijedili u močvaru. Umjesto toga, opkolit ćemo cijelo mjesto, izgladnjati ih i onda ih imati žive.

— Slabi su izgledi da ćemo ih žive izvući odavde — reče netko.

— Svejedno, ne smijemo dopustiti da pljačkaši zlata pobjegnu. Vidio sam ih kako su ušli u močvaru i tada su bili praznih ruku. Nemaju ništa uza se, a ni u močvari neće pronaći ništa za pojesti. Nema čak ni bobica. Mi ćemo ovdje logorova-

ti, a nekoliko će momaka odjahati po hranu.

— Koliko ćemo ostati?

— Tjedan dana. Ne budu li dali nikakva znaka od sebe, ne budu li pucali niti išta slična pred kraj toga vremena, znat ćemo pouzdano da je s njima svršeno!

Neće to potrajati tjedan dana, pomisli Osamljeni jahač. Već je sada osjećao glad. On i Tonto bijahu prezaposleni da bi se zaustavljali zbog hrane, a sada je saznao da na otočiću ne postoji ništa. Žeđ će biti drugi neprijatelj. Jedina raspoloživa voda je ta gusta i blatnjava tekućina kojom su gazili, a ta je zacijelo i zaražena.

Čak i da stignu do otočića, noću će biti teško logorovati bez vatre koja bi ih čuvala od uboda komaraca.

Čuo je kako se šerifovi ljudi šecu oko močvare, u skladu s naredenijma vođe; na nevelikim su se razmacima rasporedili oko bare. Šerif je, barem zasad, naumio čekati.

Osamljeni jahač je odavna napustio naum da pođe izravno k šerifu i ispriča mu cijelu priču. Bila je previše nevjerojatna da bi čuvar zakona povjerovao. A povrh opljačkanoga sefa i onoga hica u uredu ekspresa, mnoštvo ih je svjedoka vidjelo kako bježe iz ureda i svaki od tih svjedoka i te kako bi rado dodao da je vidio kako su prilikom bijega iz ureda ekspresa nosili sa sobom i zlato.

Gazeći zamuljenom vodom, naposljetku stigoše na otočić. Bio je prilično malen, obrastao visokom travom, a bilo je tu i nekoliko debale drveća koje je uginulo i istrunulo, jer su ga izjeli crvi. Sasvim su se jasno vidjela i mjesta na kojima su

ljudi uzalud kopali tražeći zakopano blago. Zrak je bio zagušljiv, vlažan, a vrućina gođovo nepodnošljiva; no tlo je bilo čvrsto i suho. Osamljeni se jahač spusti na tlo gotovo sasvim iscrpljen. Iznureni i umorni Tonto sjedne do njega.

— Možda bismo mogli uteći kad padne mrak — predloži Indijanac.

— To je upravo ono što oni očekuju, Tonto. Čeznu za tim. — Osamljeni jahač izuje čizme i izlije vodu iz njih, a onda ih stavi na sunce da bi se osušile. I Tonto izuje mokasine.

— Šerif Potter je ipak lukaviji nego što sam mislio.

Tonto kimne.

— I odlučan je. Čekat će tjedan dana, a ne iziđemo li do tada i ne predamo se, čekat će i dulje. Neće otići prije nego što on ili tko od njegovih ljudi pretraži močvaru.

— To je točno — suglasi se Indijanac, koji je šerifovu čud shvatio isto tako dobro kao i zakrabiljeni čovjek.

Mirno je čekao, znajući kako živi duh Osamljenog jahača sada pokušava pronaći neki način kako da nadmudri čuvare zakona barem za sada, tako da bi oni mogli pobjeći i kasnije pomoći šerifu i njegovim ljudima.

Tonto je mnogo puta slijedio svog prijatelja u raznorazne opasnosti. Čak ni sada kad su šerifovi ljudi s oružjem u ruci opkolili močvaru, spremni da ubiju sve živo što ugledaju, njegovo se povjerenje u prijatelja nije nimalo pokolebalo.

Zakrabiljeni čovjek skine rubac i obriše mrlje zelene sluzi s lica i obrazine, a onda obrati pažnju svojim revolverima s dršcima od slonovače. Koricama zaštićeni dijelovi

bili su poprilično suhi. Pregleda jedan revolver i vrati ga u korice. Tada prelomi drugi i izbacila naboje u dlan; naboji su bili od čistoga srebra.

U nekoliko navrata ljudi su prema srebrnoj tanadi identificirali Osamljenog jahača. Pokušavali su mu ući u trag, nastojeći saznati gdje je tanad izrađena, ali nikada nisu uspjeli. Samo je Tonto znao gdje je i kako izlivena srebrna tanad.

Indijanac je promatrao prijatelja, a onda šutke izvuče naboj s olovnim tanetom iza svog pojasa. Potom ih izvadi još pet i pruži ih prijatelju. Znao je što misli zakrabuljeni čovjek. Očito je razmišljao bi li pokušao proboj. A bude li koji od revolvera Osamljenog jahača ikada ugasio koji ljudski život, onda to neće biti srebrno tane; Tonto je to znao. Osamljeni jahač nikada nije ubio; čak i u borbi s najkukavnijim odmetnicima on je samo ranjavao. A bi li takav čin bio opravdan u krajnje opasnoj situaciji poput ove?

Osamljeni jahač odlučio; polaganim pokretima nabije revolver... ali, ne s Tontovim nabojima.

— Nešto mi pada na um, Tonto — reče blago. — Nećemo baciti koplje u šaš, niti ćemo ovdje umrijeti od gladi. Odmorit ćemo se do zalaza sunca, a nadam se da će se i konji odmoriti. A onda, o zalazu sunca...

Ne doreče, ali Tonto ga shvati.

Skovao je plan; no, bez obzira kakav bio, on nipošto ne sadrži ubojstvo.

Zakrabuljeni čovjek se ispruži na travi i rupcem pokrije lice da bi se zaštitio od uboda komaraca. Tada

sasvim jasno začuje oštri šerifov glas:

— Zakrabuljeni čovječe! Znamo da si tamo i uhvatit ćemo te prije ili poslije. Dovoljno znamo o tebi i mogli bismo te objesiti, no ti imaš pravo na poštenu postupak pred porotom! Iziđi sa crvenokošcem, podignite ruke uvis, pa ćemo čestito postupiti s vama!

Tonto je izgledao kao da se naslađuje: Predaja čuvarima zakona... da, to je doista posljednje što bi mogao očekivati od prijatelja.

Zakrabuljeni čovjek ništa ne uzvratiti šerifu, već će Tontu:

— Možda se želi poslužiti varkom. Nećemo mu odgovoriti.

— Poslušaj me! — poviče šerif Potter. — Iziđi i imat ćeš poštenu postupak... ili pak istruni tamo. Opkolili smo močvaru.

— Možda šerif poslije mraka neće moći zadržati ovdje praznovjerne zamjenike. — Osamljeni jahač se nasmiješi ispod rupca.

— Ne iziđeš li — opet će šerif — doći ćemo tamo i uhvatiti te.

— Samo ne sada — progundao Osamljeni jahač. — Neka se naši konji najprije odmore. Za naum što sam ga zamislio, bit će mi potrebna snaga.

— Što ćemo učiniti?

— Pričekati, Tonto, do zalaza sunca. Pričekat ćemo dok se podigne magla, a u međuvremenu ćemo se odmarati.

Za nekoliko trenutaka Osamljeni jahač zaspi. Sa sviju je strana okružen ljudima koji ga žele ubiti i sada ga može spasiti samo lukavstvo. Pouzdano je znao da nitko neće pokušati ući u močvaru prije zalaza sunca. Isto je tako znao da će prastara praznovjerja oko Đavolje moč-

vare natjerati šerifa da načini odlučni korak prije mraka, jer bi se u suprotnom slučaju dobrano namučio da ih zadrži ovdje preko noći.

Tonto se povede za primjerom prijatelja; ispruži se i zadrijema, spreman da se probudi na najneznatniji šum čovjeka koji bi zagazio u močvaru.

VIII

Šerifovim zamjenicima i još više šerifu Potteru to se poslijepodne učini beskrajno dugim. Prosjedi je čuvar zakona ubijao vrijeme obilazeći ljude. A svaki mu je od njih iznio samo pregršt pritužbi.

— Ovo će me čekanje otjerati u pakao — progundā Hank Hawkin.

Slim Purdy se potuži kako nikada nije vidio tako velike komarce i pokaže mjesta ujeda na rukama i licu.

Potter utješi Slima s nekoliko riječi, reče mu da će zacijelo dobiti i nagradu za hvatanje pljačkaša, a onda pođe petnaestak metara dalje od Tima Frawleyja koji se nalazio na čistini pokraj močvare.

— Neću ostati ovdje poslije mraka — reče mu Tim. — Čuo sam teko strašne priče o tom mjestu da mi doista ne bi bilo drago prekonoc ostati ovdje.

Još nekoliko ljudi izjasni se poput Tima. Ni Potteru nije bila draga Đavolja močvara, no u silnoj želji da uhvati zakrabuljenoga čovjeka i Indijanca žive, čuvar zakona potisne strah. Međutim, ipak je znao da mora nešto poduzeti prije

mraka, jer će inače većina njegovih ljudi naprosto odustati od lova.

— Nećemo ostati ovdje po mraku — obeća Timu. — Još ću im jednom pružiti zgodu da iziđu, a onda ćemo izvlačenjem slamke odrediti dvojicu ljudi koji će poći za njima.

— Radije bih pošao tamo i pokušao ih uhvatiti — uzvratī Tim — nego da ostanem ovdje poslije mraka. Samo što ne znamo jesu li živi.

— Označio sam mjesto na kome su ušli u močvaru. Ne naiđemo li na živi pijesak, nastavit ćemo k otoku; nagazimo li na pijesak, znat ćemo da je s njima svršeno.

— Zašto ih ne bismo pokušali istjerati dimom, šerife? Sjećam se kako se jednom nekoliko lupeža zavuklo u spilju i nikako nisu htjeli izići. Vrzimali smo se onuda cijeli dan, a svaki puta kad bi se koji čovjek pojavio pred ulazom, tane bi mu okrznilo brk. Onda smo potpalili vatru tako da je vjetar unosio dim u spilju; lupeži su odmah izišli s podignutim rukama.

— Sve bi to bilo u redu kad bi bilo vjetra koji bi ponio dim, Time. No po svojoj luli možeš primijetiti da se dim penje ravno uvis. Nema ni ćuha vjetra da bar malo povije dim.

— Tako je šerife. Nikada ne bih ni pomislio na to.

Šerif Potter pođe dalje. Stigne do vezanih konja i kritičkim okom pogleda uhvaćenoga bijeloga pastuha i šarenog indijanskog konja. Bile su to snažne životinje, ljepše od onih kakve je do sada viđao. Pokuša se sprijateljiti s bijelim konjem, no to mu nikako nije polazilo za rukom.

Sredinom poslijepodneva još jednom povije u močvaru, no opet ostade bez odgovora. Ponovno obide

močvaru, izmijeni pokoju riječ sa svakim od svojih ljudi a kad se sunce počelo spuštati k zapadu, okupi ih oko sebe.

— U ovoj ruci imam travke — reče. — Jedna je kratka, ostale su duge. Svaki neka izvuče po jednu. Onaj koji izvuče kratku, poći će sa mnom. Jasno?

— Kamo?

Šerif pokaže rukom u močvaru, a ljudi se bez iznimke namršće. Oklijevali su.

— Pa, što je sada? Jesam li doveo ovamo čopor šugavih kojota ili četu ljudi koji su se zakleli da će održati zakon i red i uhvatiti ubojice?

Nekoliko ljudi nemirno prebace težinu s noge na nogu i počnu zuriti u tlo.

— Tà nemojte mene... — progundajedan. — Imam mladu ženu...

— Izvucite svaki po travku! — naredi šerif i ispruži šaku s travkama najbližem čovjeku.

Nakon kraćeg premišljanja, zamjenik sklopi oči i izvuče travku. Pogleda što je izvukao i lice mu se osvijetli. Još jedan izvuče, a onda i ostali.

Usredotočivši svu pažnju na čovjeka za kojega su vjerovali da će zasigurno poginuti, nitko od čuvara zakona nije primijetio slabe zapljeskujuće šumove. Da su slučajno pogledali konje, zapazili bi kako je bijeli pastuh načuljio uši i odjednom postao nekako napet. No ljudi su svu pažnju obratili izvlačenju travki.

Osamljeni se jahač već po drugi put nađe u vodi do bokova. Jedva da je izazvao ikakav šum primičući se obali; pažljivo je savijao šaš i travu da bi označio put. A na obali je dugo osluškivao, sve dok napos-

ljetku ne ustanovi kako ga nitko nije primijetio; potom se polagano vrati na otočić.

Na beskrajno laknuće ostalih, kratku slamku izvuče Jack Walton. Čovjek polagano kimne i reče šerifu da je spreman odmah poći u močvaru.

— Kojoti... samo nemojte izraziti žaljenje zbog toga što mi odlazimo u močvaru — reče ovaj. — Izići ćemo živi odavde i dovesti onu dvojicu sa sobom. Kad dođe vrijeme da kupimo nagradu, onda ćemo se mi vama smijati.

Pregleda revolvere, skine suvišnu odjeću, odbaci i šešir... sada je bio spreman.

Ostali su sada stajali u blizini svojih konja; počnu dijeliti savjete, no šerif ih ubrzo prekine i naredi neka se vrate na svoja mjesta za slučaj da bjegunci pokušaju umaći u kojem drugom smjeru.

Sunce je zapalo; iz ustajale vode počne se dizati para. Uskoro će magla biti gusta, jer je zrak postao hladniji.

Šerif Potter pođe prvi, s revolverom u svakoj ruci. Jack Walton ga je slijedio.

— Ušao je upravo ovdje — reče šerif. — Ako je on imao čvrsto tlo pod nogama, imat ćemo ga i mi.

Isprva pljusnu nekoliko puta po vodi, a onda se počnu kretati gotovo posve nečujno, vukući noge po dnu umjesto da ih dižu.

— Čudnovato — progundaj Potter — što je put tako dobro označen. Neće biti nikakvih teškoća.

— Propadam do gležnjeva — uzvratu mu Walton.

— Naravno... no to je mulj, a ne živi pijesak. Lupeži su znali da će se živi i zdravi dočepati otoka.

— Čut će nas unatoč oprezu.

— Pa dobro... neka čuju! Ionako ćemo razgovarati revolverima. Otvore li prije vatru i pokažu se, prije ćemo završiti posao.

Uvjereni kako se ne moraju pribojavati živoga pijeska i kako su oni što ih traže upravo pred njima. Šerif i njegov zamjenik nastave.

Na nepunih desetak metara udaljenosti od otoka dogodi se ono...

Snažna ruka dograbi šerifa sa strane, a smeđi mu dlan prekrije usta, tako da nije mogao povikati. Pokuša se okrenuti i podići revolver, no neko mu uže pritisne ruke uz bokove.

Jack Walton, koji je gazio kroz vodu za šerifom, ugleda Indijanca i pokuša povikati da bi upozorio šerifa, no zadesi ga isto. Osamljeni jahač nije imao nikakvih teškoća oko ušutkavanja Waltona. Podlakticom jedne ruke uhvati zamjenika oko vrata, dok mu drugom zapuši usta, a onda tom drugom rukom pritegne konopac.

Plan Osamljena jahača bio je tako točno razrađen da su on i Tonto u istom trenutku zavitali lasa. Čuvari zakona su ih primijetili tek kad je bilo prekasno.

Sada odvuku zatočenike na otočić; ovdje ih valjano svežu i zapuše im usta.

Šerif Potter je gnjevno zurio u zakrabiljenoga čovjeka i Indijanca; iz očiju mu je sijevala želja za osvetom. Osamljeni jahač je znao kako bi sada svaki pokušaj objašnjavanja bio uzaludan, pa umjesto toga reče:

— Vaši će vas ljudi pronaći, a ne pronađu li vas, moći ćete se osloboditi za kojih pola sata. Ostavit ćemo vas ovdje; a kad se idući put

susretnemo, nadam se da ćemo imati dokaze kako mi nismo oni koje tražite.

Potter se napne, no uže je bilo čvrsto, a čvorovi dobro zavezani.

— Onda, Tonto, jesmo li spremni?

Indijanac kimne i priđe k vodi. Osamljeni jahač izvuče jedan revolver i pritisne ga prijatelju u zatiljak, a ovaj podigne ruku povrh glave. Tako zagaze u smrdljivu vodu i zapute se ka kopnu.

Tim Frawley ugleda dvije prilike kako se približavaju kroz maglu. Prvi je bio Indijanac... vidio je to... i podigao je ruke na predaju.

— Momci! — poviče Tim. — Dolaze! Nisu utrošili mnogo vremena. Dodite, momci, odvest ćemo ih žive!

Ostali počnu klicati od radosti; napuste svoja mjesta i potrče da bi dočekali zatočenike i one koji su ih uhvatili.

— A gdje je drugi? — poviče Tim.

Bolje pogleda u maglu, da vidi tko je doveo Indijanca, šerif Potter ili Jack Walton. Zapazi kako mu čovjek revolverom pokazuje preko ramena.

— Zar upravo dolaze? — poviče Tim. Ne pričekao odgovor, već požuri da bi dočekao drugu dvojicu.

Osamljeni jahač i Tonto sada su se našli pred najtežim dijelom svojega plana. Nalazili su se na kopnu i samo ih je nekoliko metara dijelilo od skupine čuvara zakona.

— Samo mirno — šapne zakrabiljeni čovjek prijatelju. — Vidiš li konje? — Zapazi kako je Tonto gotovo neprimjetno kimnuo.

U taj čas Frawley zaprepašteno poviče:

— To nije Jack Walton! To je zakrabuljeni čovjek!

Na taj krik odjekne desetak odgovora; ujedno je to bio znak za brzi pokret.

Tonto brzo spusti ruke, sagne glavu i potrči. Osamljeni jahač nešto poviče, pa onda potrči za Indijancem. Na taj povik bijeli konj radosno zanjišti.

— Dođi, Silver! — pozove ga zakrabuljeni čovjek: toptanje kopita i bučno ispuhivanje zraka ukažu mu da se Silver bori sa sponama.

Ljudi od zakona se pribraše od prvoga iznenađenja, dograše oružje i zapucaju. No, u magli nisu nikako mogli ciljati u dvojicu neobično brzih trkača. Jedno tane prozviždi pokraj Tonta, drugo okrzne šesir zakrabuljenoga čovjeka, prije nego što su stigli do svojih konja.

Tontova se ruka s nožem podigne iza pojasa; hitro se sagne i prereže vezove koji su sputavali Silvera, a onda oštrica klizne preko užeta kojim je bio vezan njegov šarac.

— Ne pucajte u naše konje! — poviče jedan od šerifovih pomoćnika.

— Slistite onu dvojicu! — poviče drugi.

No više nisu imali nikakvih izgleda. Ni ne dotakavši stremen, Osamljeni se jahač vine u sedlo, a Silver pojuri poput strijele.

Opet se razliježe vika iznenađenih čuvara zakona. Međutim, Osamljeni jahač i Tonto sada su već nestali u magli.

Na odmorenim konjima jurili su da bi uhvatili pljačkaše.

IX

Polu dana odmora ulilo je novu snagu umišće Silvera i Scouta. Konji kao da su osjetili opasnost u kojoj su se našli njihovi gospodari, pa su jurili ravnicom uobičajenom brzinom. Silver nije koristio svu snagu, tako da je nešto slabiji Indijančev konj mogao održavati korak s njime.

Već je posve zanočalo.

Podigao se i lagani vjetar i s vremena bi na vrijeme donio pokoji oblačak koji bi pokrio mjesec. U daljini su bljeskale munje; udaljena grmljavina ponekad bi nadjačala topot.

Jahali su k sjeverozapadu; tamo su u nekom šumarku imali skrovište hrane. Imali su više takvih skrovišta; kad bi god imali uza se suvišak nepokvarljive hrane, pogotovu one u limenkama, ostavljali bi je u skrovištima i označili mjesto.

Inače, najbliže mjesto u kome su mogli pribaviti hranu bio je Black River, no onamo se nisu usudili. A do svakog bi drugog mjesta morali jahati dvadeset i četiri sata.

Istina, obojica su bili vješti lovci, a Tonto je umio loviti i ribu, no sve to zahtijeva vrijeme koje je sada bilo dragocjeno. Osim toga, nisu mogli loviti noću.

Opet zapuše vjetar i zgusne oblake; nova se oluja približavala.

Zakrabuljeni primijeti Tontov pogled i poviče:

— Hoće li kiša?

— Vrlo skoro! — uzvratí Indijanac.

Poraduje se Osamljeni jahač: Doista, bit će mokri prije nego što stig-

nu u šumarak, no kiša će isprati taj odvratni smrad močvare iz njihove odjeće.

Kiša će ispratiti tragove kopita!

Nije se nimalo zavaravao u pogledu šerifa Pottera. Znao je da će ih slijediti dok ih ne pronađe. Prema tome, moraju izbjegavati potjeru sve dok pronađu ukradeno zlato, pljačkaše i ubojice Bena Jenkinsa.

Znao je da ne raspolaže nikakvim opipljivim tragom. Učini mu se gotovo nemogućim da bi mogao pronaći ljude što ih traži. Ako uopće postoje ikakvi tragovi, najvjerojatnije se nalaze na jugu, u Black Riveru, možda u uredu ekspresa. To bi mu poslužilo kao polazna točka u lovu.

Prve kaplje kiše padnu uz muklu grmljavinu i sijevanje munja. Bile su poprilično debele i rijetke, a onda se kiša izlije kao iz kabla, i bljeskovi osvijetle okolicu.

No, ravnomjerni topot nastavljao se i dalje; čini se da se konjima sviđala kiša. Za tili čas tlo postane blatnjavo, kiša ga posve raskvasi. A kad se opet osuši, na njemu se neće vidjeti tragovi kopita.

Konji i jahači ubrzo su bili poprskani blatom, no to ih nimalo ne zabrine. Nakon onoga mulja u močvari, prerijsko je blato zapravo čisto.

Prvi put u dvadeset sati Osamljeni jahač se ponada da će doista uteći, prvi put nakon bijega iz ureda ekspresa strah mu nije sputavao disanje. No, ni prije to nije bio strah da će ga uhvatiti ili ubiti... bio je to samo strah da bi mogao zakazati na zadatku što ga je sâm sebi zadao. Strah da bude uhvaćen, jer je sa slobodom bila povezana mogućnost da uhvati ubojice; strah da će biti zaključen slu-

čaj pljačke u uredu ekspresa i ubojstva Bena Jenkinsa, uhvate li ga i objese.

U kasnu noć naposljetku stignu u šumu. Jahali su rubom, a Tonto je napeto promatrao tražeći oznaku skrovišta. U mraku doista ne bi bilo teško previdjeti veliki kamen i stoga su sada jahali korakom. U bljesku munje sprijeda zapaze kamen, nešto unutar ruba šumarka.

Pod zaštitom jela kišu gotovo nisu ni osjećali. Osamljeni jahač sjaje i stane kraj Indijanca. Pričekava da Tonto odbroji određeni broj koraka u smjeru što ga je odredio nagonom i nekim bijelcu nevidljivim znakovima. Naposljetku Tonto čuje ne pred velikim stablom i ispruži ruku u grm zakržljalog raslinja ispod njega. Kad ga je pozvao, zakrabuljeni čovjek mu priđe.

— Jesi li pronašao?

— Jesam — uzvratí Indijanc. — Tu je zaliha.

U gustom mraku Osamljeni jahač začuje zveckanje limenki, šuškanje nakatranjenog platna i druge šumove što ih je Tonto izazvao vadeći potrepštine iz skrovišta.

— Ovdje ćemo logorovati — odlučí Osamljeni jahač. — Mislim da smijemo potpaliti i vatru.

— Načinimo malu vatru — suglasi se Indijanc. — Ja ću se pobrinuti za krov nad glavom, ti za vatru.

Svaki je od njih nosio po jednu malu sjekiru; iz nekih čudnovatih razloga šerif nije skinuo opremu s konja dok su se nalazili u njega.

Osamljeni jahač pronađe oboreno stablo i nasijeće drva za vatru, a Tonto granje i načini strehu koja će ih zaštititi od kiše. Kad je obavio najgrublje radove, Osamljeni jahač potpali malu vatru pokraj

otvorenog dijela nadstrešja, tako da je Indijanac imao dovoljno svjetla da završi svoje djelo. Streha je bila postavljena tako da je sakrivala vatru s jedne strane, a s druge se strane nije mogla vidjeti zbog guste šume.

Tonto tada potraži kamenje i namjesti ga tako da se na njega mogla postaviti tava i lonac za kavu. Potom donese vode s maloga izvora pokraj velikog kamena koji je služio i kao oznaka skrovišta, i pristavi je. Njegov je drug u međuvremenu pošao po drva, a kad se vratio, pod strehom se već širio miris kave i pržene slanine.

Dvopek, slanina i kava teško da bi privukli kojega sladokusca, no za dvojicu napola izgladnjelih bjegunaca to bijaše poslastica.

U skrovištu se pronašlo čak nešto i za konje. Nakon što su nekoliko dana živjeli samo o paši, izvrsno im je prijala zob u toploj slanoj vodi.

Kad su pojeli, Osamljeni jahač još jednom pogleda konje, a Tonto opere ono nekoliko kuhinjskih posreptšina. Naposljetku ugase vatru, da vjetar ne bi odnio koju iskrinu, i izazvao šumski požar. Nakon toga se zavuku pod nadstrešje i odmah usnu.

X

Kad se Osamljeni jahač ujutro probudio, najprije ustanovi da ga je Tonto pretekao. Spoznaja da nema prijatelja trenutačno prene tajanstvenoga jahača iz drijemeznoga stanja, no zdravi mu je razum govorio da su Indijanca zacijelo probudili

konji uznemireni nekim izvanrednim događajem.

Vatra je već bila potpaljena... bile su pripremljene čak i posude potrebne za spremanje zajutarka. Između stabala zakrabiljeni čovjek zapazi odraz jutarnjega sunca u brznoj struji vode. A onda ugleda Tonta. S nekom na brzinu pripremljenom mrežom u rukama Indijanac je klečao pokraj vode i pokušavao uhvatiti koju ribu za zajutak.

Sunce je tek izišlo. Još nije bilo vrijeme da osedlaju konje i krenu u slijedeću pustolovinu u svojoj opasnoj borbi za pravdu. Pod strehom je bilo posve ugodno, a valjalo je i promisliti o mnogim stvarima. Osamljeni jahač odluči da još nekoliko trenutaka ostane uvijen u pokrivače i razmotri planove za današnji dan.

Znao je da se mora vratiti u Black River. Samo će tamo pronaći rješenje tajanstvenog ubojstva Bena Jenkinsa, krađe zlata i još jedne tajne što ga je pomalo zbunjivala onoga hica i krika u uredu ekspresa.

Danas je drugi dan trodnevnoga slavlja u gradu. Možda ga među svjetinom neće nitko zapaziti, pogotovu pomiješa li se među ljude bez obrazine na licu. Nitko ga nije vidio izbliza. Ne oda li ga odjeća, možda će ostati neotkriven. Mogao bi promijeniti odjeću... ući u grad odjeven poput kauboja ili rančera. Skinut će obrazinu, no njegovo će lice ipak biti prurušeno.

Znao je da su zločinci u gradu duboko uvjereni kako je zakon upravo njih, to jest Osamljenog jahača i Tonta, optužio za pljačku. Znao je da će njih dvojica u gradu biti sasvim sigurni sve dok šerifova

potjera ne otkrije njihovo najnovije skrovište.

Zakrabuljeni čovjek se nakašlje i protegne, napije vode, a onda ustane i zaputi se k Tontu. Indijanac je već uhvatio dvije ribe osrednje veličine i upravo se namjeravao vratiti u logor.

— Doći ću za tobom čim se umijem — reče Osamljeni jahač prijatelju.

Tonto kimne i pođe k vatri. Kad je stigao Osamljeni jahač, ribe su već bile očišćene i u tavi. I dok su zajedno kuhali, Osamljeni jahač se pripremao za svoj pothvat. Pripreme su bile pomalo čudnovate i ukazivale su koliko je otišao daleko u usavršavanju pojedinosti prerusavanja u svojim pohodima protiv odmetnika Zapada.

Izuje čizme s visokim petama i obuje druge koje gotovo i nisu imale peta. Sada je izgledao mnogo niži. Žučkastosmeđu košulju i crni rubac oko vrata zamijeni onakvima kakve kauboji nose prilikom izlaska u grad. Navuče i nove hlače, tamne boje. A onda se posveti licu: skine obrazinu i otvori malu kutiju. Odjednom se pojavi pred zrcalom s jakim zaliscima i urednim brkom. Raščupa obrve, a onda otvori malu bočicu. Među dlanovima razmaže boju što ju je Tonto pripremao od korijenja nekog drveta. Dlanovima premaže lice i uši, tako da mu je koža sada bila mnogo tamnija.

Na prerusavanje utroši mnogo vremena, jer je Jack Bannerman vrlo lukav čovjek, mnogo lukaviji od šerifa Pottera. Često se govorilo kako Bannerman može progledati čovjeka već na prvi pogled i već nakon jednoga sata razgovora kaza-

ti što će budućnost donijeti tom čovjeku.

— Da — promrmlja zakrabuljeni čovjek razmišljajući o Bannermanu — morat ću biti i te kako oprezan, jer u Black Riveru želim porazgovarati upravo s Bannermanom.

Završi pripreme nayukavši prsluk od kozje kože i crni pusteni šešir, a onda se pridruži Tontu uz vatru.

— Izgledaš sasvim drugačije — progundā Indijanac.

Drug mu se nasmiješi na tu lasku. Tonto stavi jednu ribu na tanjur i pruži mu. Pomalo jedući, Osamljeni jahač ukratko izloži Indijancu svoj naum i objasni mu ulogu što će je on preuzeti.

Tonto se namršti.

— Sve će se opasnosti svaliti na tebe.

— Znam, Tonto, no to mi je posao! Ti to ne bi mogao savladati, jer bi te odmah prepoznali. Morat ćeš neko vrijeme ostati u pozadini i ostaviti me da pođem prvi.

— Dobro — suglasi se Indijanac. — No opasnost je velika — doda.

— Ne mislim tako. Nakon što smo se izvukli iz Đavolje močvare, život mi se čini upravo lagodnim. Da je sudbina htjela da promašimo naš cilj, zacijelo nam ne bi dopustila da se odande izvučemo.

Osamljeni jahač reče Tontu da moraju prebaciti logorište na neko mjesto bliže gradu. Tonto ponovno pokuša nagovoriti tajanstvenog jahača neka mu dopusti da pođe s njim.

— Nikako! — uzvratī bijelac. — Pođem li sâm, opasnost neće biti tako velika. Osim toga, kad ja kre-
nem, imat ćeš dovoljno posla sa seo-

bom logora. Označi novi logor na uobičajeni način i ja ću ga pronaći.

Nešto kasnije Osamljeni jahač odjaše, a Tonto ostane sâm.

Jack Bannerman je mjerio do-
brih stotinu i devedeset centimeta-
ra uvis, a visoke potpetice čizama
činile su ga još višim. Dok je stajao
kraj pisaćeg stola u uredu ekspresa,
znatno je nadvisivao i šerifa Potte-
ra. Željeznosijeda kosa mu je sjala,
a kratko potkresani brk podrhtavao
u govoru; bio je to pouzdani znak
da je gotovo izbezumljen od bijesa.

— Dolaziš u moj ured — zagrmi
na šerifa — i govoriš da su ona dvo-
jica pobjegla! Opkolio si ih u moč-
vari, a oni su ipak pobjegli!

Šerif Potter se saviđavao koliko
je god mogao.

— Kazao sam ti, Bannerman —
ponovi deseti put — nitko živ ne
bi ni pomislio da će se poslužiti tak-
vom varkom!

Bilo je to ujutro drugoga dana
slavlja u Black Riveru. Potter i nje-
goviljudi su dojahali mokri do
kože, promrzli i gladni nakon uza-
ludne noćne potrage. Čuvar zakona
nije namjeravao odustati od potra-
ge; vratio se samo da bi opremio
sebe i svoje ljude za ponovnu potra-
gu.

Bannerman, čovjek čelične vilice,
bio je jedini čovjek koji je mogao
tako razgovarati sa šerifom. A Pot-
ter je shvaćao velikoga Jacka, volio
ga je.

Znao je da će se Bannerman ohla-
diti čim se dobro izviče.

— Kažem ti, Potter, školska bi ih
djeca zadržala tamo... čekala bi
tamo sve dok on nasmrt izgladni ili
se preda, a ti to nisi mogao učiniti!
Ne, ti ga ne možeš uhvatiti. Ti i ta

gomila slaboumnika što ih nazivaš
pomoćnicima... nikada ga nećete
uhvatiti. Učinili ste upravo ono što
je on očekivao; dopustili da utekne!

— Zastane da bi udahnuo.

Potter ne bi dopustio da mu to
kaže bilo tko drugi. Bio je to dobar
šerif, i on je to znao, upravo kao
što je znao da će Bannerman požali-
ti mnoge svoje riječi kad malo raz-
misli o onome što je kazao. Stajao
je i kiselo se smješkao.

— Do vraga... kaži nešto! — povi-
če Bannerman. — Čemu stojiš ov-
dje? Kakvoga još posla imaš u gra-
du? Zašto ne jašeš njegovim tra-
gom, zašto ga ne dovedeš ovamo?
Zar možda očekuješ da ćeš ga pro-
naći u Black Riveru?

— Nipošto.

— Onda odjaši tamo gdje ćeš ga
naći! On i onaj Indijanac jašu ko-
nje, a konji ostavljaju tragove... Ta
pokreni se već jednom!

— Jesi li baš siguran da konji
uvijek ostavljaju tragove, Jack? —
blago će mu šerif. — Ostavljaju tra-
gove u blatu, a kiša ih naprosto
ispere... Ta je ista kiša smočila lju-
de do kože, tako da su mogli samo
žvakati duhan... i nisu više bili
spremni jahati kroz pola pakla da
bi ponovno ušli u trag.

— Čini se da ćeš ostati ovdje dok
traje slavlje! Eto, kazat ću ti... —
Bannerman opet podigne optužuju-
ći kažiprst — ni ti ni tvoji ljudi
nećete dobiti ni kaplje pića u ovom
gradu sve dok ne dovedete onoga
pljačkaša.

— Došli smo samo zato da bismo
uzeli hranu i preodjenuli se u suhu
odjeću, a onda ćemo opet odjahati.

— Što prije, to bolje!

— A sada, Bannerman, umukni i smiri se toliko da se od tebe može čuti i koja razumna riječ.

Bannerman najprije prođe rukama kroz kosu, a onda divlje zagrije u komad crnoga duhana za žvakanje.

— Dobro! — procijedi. — Hajde, razgovarajmo razumno.

— Preksinoć — započne šerif — privukli su nas ovamo jedan hitac i jedan krik.

— Znam.

— A onda nas je crvenokožac neko vrijeme zadržavao, sve dok se on i bijelac nisu pripremili za bijeg. Odmah smo ih počeli progoniti i nismo ovamo ni zavirili.

— Čuo sam da si njuškao posvuda naokolo. A onda si pošao pogrešnim tragom, zar ne? — Bannerman je, čini se, uživao nabrajajući šerifove greške.

— Istina, dospjeli smo na krivi trag, no uskoro smo pronašli i pravi. Ali, stvar je u tome što nisam čekao ovdje da bih ustanovio tko je kriknuo i tko je i u koga pucao. Pogledao sam tek toliko da bih vidio kako je sef provaljen a zlato nestalo. Nisam pronašao leš, ni ranjenika.

— No, ipak je netko poginuo. Pa čak i dobro stvorenje!

— Tko?

— Dick Tuttle.

— Tuttle! Onaj momak koji je ovdje radio?

— Upravo on! — uzvratil Bannerman blaže.

— Gdje ste ga pronašli?

— Tamo straga. Jadni momak, bio je tako marljiv! Htio je naučiti sve o poslu. Uvijek je pričao o tome što će učiniti kad bude imao vlastitu otpremničku tvrtku. Govo-

rio je kako će postupati s novcem kad će ga imati. Sati mu nisu značili upravo ništa. Radio je danonoćno samo da bi što bolje obavio posao, a sada... — Bannerman zastane nakon tolikog uveličavanja, pa nastavi: — Eto, a sada ga nema.

— Pronašli ste ga tamo straga, kažeš?

Šef ureda kimne. Oštre crte lica mu se odjednom ublaže. Mislio je više na momka nego što bi priznao.

— Zlato je nestalo — reče. — Velik je to gubitak i izvještaji o tome svakako će naškoditi ugledu grada, a i mome, no ipak ima nešto što je važnije od zlata: Dicka Tuttlea nitko ne može nadomjestiti.

— Tko je pronašao leš?

— Dva njegova prijatelja. Vinton i Brady. Mislili su da su začuli njegov krik.

— Pa, zar su ga tražili?

— Čini se — objasni Bannerman — da su svi slavili, a Tuttleu se učinilo da se vrzmaju ovuda neke mračne prilike. Druga su ga dvojica pokušali uvjeriti da vidi duhove, no on je svakako htio provjeriti. Eto, toliko se zanimao za ovaj posao ovdje. Napustio ih je i pošao pogledati. A onda su oni začuli hitac i krik. Kad si otišao sa svojim ljudima, tragali su ovuda i pronašli Dickov leš na kojih trideset metara od stražnjih vrata.

— Zar su ga odnijeli onamo?

— Nikako. Čini se da je bio teško ranjen, no nadao se da će nekako stići do moje kuće i probuditi me. Izgleda da je pokušao... Sahranili su ga jučer ujutro. Eto... Brady i Vinton su mu bili najbolji prijatelji, a budući da on nije imao obitelji, brinuli su za nj. Ostavio je čak i

neku vrst oporuke: Sve je ostavio njima.

— Shvaćam.

— Mislio sam da je najbolje ako ga sahranimo odmah, prije nego što se ljudi sasvim prepuste proslavi Dana graničara.

Šerif Potter razmisli trenutak, pa zapita:

— Nije li on živio s Vintonom i Bradyjem?

— Tako je, šerife.

— Čini mi se da nakon probančene noći nitko ne bi bio kadar prisustvovati pogrebu.

— Nije ih bilo mnogo.

— A sada da raščistimo neke čijenice. I Brady je radio u uredu, zar ne?

Bannerman polagano kimne.

— A što je s Vintonom?

— Tuttle i Brady su zahtijevali da zaposlim i Vintona. No budući da sam stavio na platni spisak staroga Jenkinsa, nikoga više nisam mogao uzeti.

— Gdje je Ben Jenkins?

— Ne znam, šerife. Nisam ga vidio od prekjučer.

Šerif se zamisli. Bilo mu je žao što nije mogao prisustvovati sahrani Dicka Tuttlea. Poznavao je liječnika Blacka Rivera, mrtvozornika i mnoge druge koji su bili umiješani u iznenađnu smrt i sahranu i znao je da su svi obilno pili po salunima od večeri uoči službenog otvorenja slavlja.

Naravno, ni Bannerman ni Potter nisu znali da je stari Ben Jenkins također ubijen i da ga je Osamljen jahač sahranio uz rub Đavolje močvare.

XI

Da je Cal Caswell krenuo na proslavu Dana graničara jedan dan ranije ili da noću uoči tog dana nije kišilo, vjerojatno bi proteklo mnogo vremena prije nego što bi šerif Potter, Jack Bannerman i ostali građani Black Rivera saznali za pogibiju Bena Jenkinsa. Međutim, Cal Caswell je morao proći Đavoljom močvarom na putu do Black Rivera, a kako je kasno krenuo s ranča, u grad stigne tek oko podneva. Kad je šerif Potter napuštao Bannermanov ured, Caswell upravo dojaše na uspjenu konju.

Caswell odmah pozove Bannermana da izađe i poviče:

— Nastrašnija vijest koju bi se čovjek usudio kazati!

Bannerman je poznavao Cala, znao je da ovaj uvijek pravi slona od buhe, pa se gotovo ni ne osvrne na nj. No šerif Potter nekako osjeti kako Caswell ovoga puta donosi doista zaprepastavajuće novosti.

— Čemu ta vika? — zapita ga ipak.

— Riječ je o Benu Jenkinsu.

— Pa, što je s njim? — nestrpljivo zapita Bannerman.

Caswell zastane da bi se nadisao zraka, a onda objasni:

— Zaputio sam se ovamo... teško sam jahao, jer je tlo prošle noći raskvasila kiša. Nešto poslije svitanja prolazio sam pokraj Đavolje močvare... i, što li sam vidio...

— Močvaru — reče šerif.

— I više od toga.

— Pa dobro.. kaži već jednom! — prasne Jack Bannerman. — Tä, nećemo sada pogađati!

— Zapazio sam lokvu vode u tlu... otprilike dva metra dugačku i jedan široku. Na što vas to podsjeća?

— Grom i pakao... ta govori već jednom! — zagrmi Bannerman. — I prestani s tim pitanjima!

— Na grob, nije li tako? Eto, gospodine, podsjetilo me to na grob koji je nedavno iskopan i zatrpan, a onda se zemlja slegla zbog kiše. To pobudi moju znatiželju, tako da sam počeo kopati. Odmah mi se učinilo da sam naišao na tijelo. Kopao sam poput svisca... gotovo sam ostao bez daha, a onda naposljetku ustanovim kako je to leš Bena Jenkinsa uvijen u pokrivač.

Bannerman i šerif sada stanu ispitivati Caswella i naposljetku se uvjere da govori istinu. Caswell im ispriča i strašne pojedinosti: o rani, o vjerojatnom propadanju u živi pijesak, i o tome kako je leš natovarrio na svog konja.

— Ostavio sam ga nešto izvan grada — završi Caswell — tako da ljudi što su se okupili ovdje ne bi vidjeli što se dogodilo.

— To je u redu — pohvali ga šerif, a onda pogleda Bannermana slućeći kako će ovaj sada sasuti na nje ga drvlje i kamenje zbog toga što je jućer s potjerom bio u Đavoljoj moćvari i nije pronašao Bena.

No, na šerifovo iznenaćenje, Bannerman samo problijedi. Usne mu se spoje u usku crtu, a goleme se ruke zgrće u šake tako da su mu pobijeljeli zglobovi.

— Potter... — zapoćne šef ureda svojim praskavim tonom — sada je sve jasno! Izgubio sam dva ćovjeka i stoga imam pravo da zajedno s tobom poćdem u lov za onom dvojicom. Neka od sada taj prokleti

ured vodi tko hoće... neka ga vodi Vinton... a ja ću se pridrućiti potjeri za zakrabuljenim ćovjekom i crvenokošćem. Doći i zakuni me kao svog zamjenika!

Ljudi se pogledaju. Cal Caswell poćde da bi svoje novosti raširio po svim salunima. Ono nekoliko ljudi što su se tog podneva zatekli u njima, izgledali su doista ćalosno; joć nisu ispavali posljedice probanćene noći.

Nebo je bilo oblaćno, prijetilo je kišom, a zrak bijaše prohladan. Dok su Bannerman i Potter raspravljali o svojim planovima i ćekali da se ljudi presvuku i opreme hranom, sjedili su pokraj prljavoga prozora rastorana »Busy Bee« i pili kavu.

Tada joć jedan doćljak dojaše ulicom. Stranac je bio visok i ćirokih ramena, no neupadljiva ga je odjeća ćinila toliko bezizraćajnim da nije pobućivao nikakve sumnje. Otrćani je crni šećir, štoviše, ukazivao da je taj ćovjek zacijelo zapao i u novćane tećkoće, jer kauboji inaće ponajviše drće do dobrog šećira. Konj je bio toliko poprćskan biatom da se nije moglo vidjeti koje je boje, a po lijenom se hodu nije moglo ni naslutiti koja se snaga krije u tom inaće bijelom pastuhu.

Dakako, Bannermanu i Potteru nije bilo ni na kraj pameti da bi se u tako prerućenu ćovjeku mogao kriti Osamljeni jahać.

XII

Bannerman i Potter zadovoljno su sjedili i ćekali da se jaka vruća kava malo ohladi. Bit će potrebno

barem pola sata da se ljudi iz potjere opet prikupe i nastave potragu. Bannerman je zurio kroz prozor, miješao šećer u šalici i promatrao stranca kako se približava cestom.

Konj se polagano zaustavi; jahač umorno sjaše i prebaci uzde preko grede. Uđe u salun i nestane iz vidokruga one dvojice u restoranu.

Kad je ušao, bilo mu je potrebno nešto vremena da se privikne na mračnu prostoriju. Noću je salun bio sjajan, osvjetljen mnogim svjetiljkama, no danju je djelovao poprilično otrcano. Samo je jedan čistič posluživao nekolicinu gostiju krvlju podlivenih očiju. Na licu mu se odmah jasno odrazi misao: Ovaj neće mnogo potrošiti; promatrat će, ali neće piti.

Namjerno okrene leđa došljaku, koji se nadlaktio na tezgu, no ipak ga je promatrao u zrcalu. Stranac je strpljivo čekao da ga se usluži. No Baldy zapazi još nešto: Dok je promatrao strančev odraz, ovaj ga je odmjeravao. U jednom se trenutku njihove oči susretnu u veselo obojenom zrcalu: blijede i vodenašte Baldyjeve oči i čelične, sivkastoplave oči Osamljena jahača. Mirnoća i dubina očiju Osamljenoga jahača ostavi dojam u Baldyja: odmah osjeti strančevu nadmoć, tako da ga trenutačno napustiti samopouzdanje. Unatoč strančevoj odjeći i vladanju, u njemu nešto postoji... Baldy nije umio odrediti što je to.

— Što ćeš popiti, stranče?

— Svejedno, daj mi što ti se nađe pokraj ruke.

— Bilo što?

— Bilo što. — Došljak baci novac na tezgu.

Baldy dohvati neku bocu s naljepnicom i čašu, pa reče strancu neka sâm ulije piće.

— Prilično je mirno u gradu, zar ne?

— I jest. Da si stigao ranije, doživio bi mnoga uzbuđenja, a ostaneš li dovoljno dugo, doživjet ćeš koješta. Ovo je tišina između dvije oluje.

— Ranije... misliš li sinoć?

Baldy otare nepostojeću mrlju s tezge.

— Naravno, sinoć i preksinoć. U dane slavlja momci redovito prosperavaju jutro.

— Tako!

Baldy se okrene i pogleda dvojicu ljudi koji su odugovlačili s pićima za stolom u kutu. Osamljeni jahač iskoristi tu zgodu i izlije piće u pljuvačnicu pokraj noge. Kad ga je Baldy ponovno pogledao, ulijevao je drugo piće.

— Zar se što dogodilo? — zapita naivno.

— Hmm... dva ubojstva i jedna pljačka!

Kao da prvi put čuje tu vijest, došljak ga upitno pogleda. No, Baldy je bio škrt u pojedinostima. Stranac baci još jedan novčić na tezgu i pozove čovjeka da popije s njim. Baldy prihvati poziv.

— Podnijet ću jednu, stranče! Od sinoć nisam ovlažio grlo. — Sada pažljivije odabere bocu, ulije piće i ispije ga u jednom gutljaju. — Ipak to malo podigne čovjeka nakon svega.

— Zar su ubili koju važnu osobu?

— Kazao bih da je tako. Ubili su momka u uredu ekspresa; sahranili su ga jučer ujutro. A sada je Cal Caswell donio u grad vijest da je

Ben Jenkins ubijen pokraj Đavolje močvare. Pronašao je i leš.

Osamljeni jahač je bio dvostruko iznenađen. Prema tome, zna se za Jenkinsovu pogibiju. A i u uredu je ubijena jedna osoba, nešto prije nego što je on ušao u prostorije ekspresa.

Poslije drugoga pića Baldy napusti riječ »stranac« i prijede na »družę«, a nakon trećega oslovi Osamljenog jahača s »prijatelju«. I tako je ovaj ubrzo saznao sve. Sada je njegova bojazan bila konačno potvrđena: Svi su u gradu uvjereni da su upravo zakrbuljeni čovjek i Indijanac ubojice i pljačkaši.

— Cal Caswell — zaključi Baldy — danas će doživjeti najveći trenutak svog života. Svaki puta kad ispriča kako je pronašao leš Bena Jenkinsa, momci će mu platiti piće i uskoro će biti trešten-pijan.

— U tom trenutku Bannerman i šerif uđu u salun. U prolazu pogledaju stranca, a ovaj spremno dočeka njihove poglede. Još se jednom pokazuje kako se dobro prerusio. Osamljeni jahač ih je promatrao kako prilaze vitkom momku koji je sjedio sam za stolom.

— Tražimo te, Vintone! — reče mu Bannerman.

— Zašto? — zapita Vinton visokim, gotovo piskavim glasom. Bio je pomodno odjeven, crni je šešir zabacio unatrag, a dugi su mu zalisici pridavali pomalo latinski izgled. Vintonove su oči bile pomalo prepredene, no Osamljeni jahač ne bi mogao kazati da mu se na licu odražava nepoštenje.

Bannerman i šerif sjednu za Vintonov stol, ne čekajući njegov poziv. Čini se da su obojica bili poprilično prisni s mladićem; no unatoč

njegovoj očitoj mladosti postupali su s njim s nekim poštovanjem.

— Nije li Brady razgovarao s tobom o onom poslu u uredu?

Vinton polagano strese glavom umjesto odgovora na Bannermanovo pitanje.

— Poslije sahrane nisam više vidio Bradyja — reče.

— Brady će ti zacijelo kazati prvom zgodom. Ako želiš, sada možeš preuzeti onaj posao u uredu.

— Dobro — uzvratí Vinton bez ikakva oduševljenja. — Preuzet ću ga.

Bannerman se gotovo naljuti.

— Ne želiš li, samo kaži. Mnogi bi bili sretni kad bi dobili taj posao.

— Pa dobro... prihvatit ću ga.

— Čini se da te baš ne raduje.

— Što želite, kako da se vladam.

— Na Vintonovu se licu sada odrazí gnjev. — Dicka Tuttlea smo tek pokopali!

— Znam da te se teško kosnula njegova smrt — blaže će Bannerman. — Shvaćam. Ti, Tuttle i Brady bili ste prisni prijatelji.

Na Vintonovu licu sada se odrazí tuga, no Osamljenom jahaču se učini da u izrazu tog lica postoji i nešto lažno.

— Eto — nastavi Bannerman — vidjet ćeš Bradyja i on će te uputiti. Dok se ja ne vratim, ti i on preuzet ćete brigu o svim poslovima. A ja ću se pridružiti šerifovoj potjeri. Vratit ću se kad uhvatimo ubojice, nikako ranije!

Izmijene još nekoliko nevažnih misli, a onda šerif i šef ureda ekspresa ostave Vintona i pridruže se skupini muškaraca koji su bili spremni da krenu u potjeru za zločincima.

Vinton ostane za stolom; Osamljeni jahač ga je promatrao a da to ovaj nije ni primijetio. Ocijeni Vintona kao momka slabe volje, no svakako dovoljno lukavoga.

— Još jedno piće? — ponudi mu Baldy.

Osamljeni jahač opet ulije piće u čašu, no čim se Baldy okrenuo, izlije ga u pljuvačnicu.

Bilo je to doista neoprezno. Tek sada primijeti da je to Vinton zapazio; promatrao je odraz stranca u zrcalu na drugom kraju prostorije. Vitki momak ustane, naglo odgurne stolac i pridruži se Osamljenom jahaču za tezgom.

— Dodaj još jednu čašu! — reče točiteljju. — Počastit ću pićem ovog stranca.

XIII

Baldy, već poprilično sazio od pića što mu ga je platio došljak, ni ne primijeti zloguku napetost što je odjednom zatitrala u zraku kad je Vinton naručio piće za stranca. Baldy savršenom točnošću gurne čašu preko tezge, tako da se zaustavila upravo pred novim gostom. Vinton ulije piće — najprije Osamljenom jahaču, pa onda sebi — no pri tome je oštro promatrao visokog neznanca.

— Čuo si kako mi Bannerman reče... — započne Vinton. — Imam posao i nadam se da ćeš popiti sa mnom koju za dobru sreću.

Suprotno običajima ovoga kraja, što ih je poznavao podjednako dobro kao i svi ljudi što žive ovdje, Osamljeni jahač reče:

— Žao mi je, Vintone. No, popio sam koliko sam namjeravao.

Baldy ga zaprepašteno pogleda, a mladić povije usne u podrugljivi smiješak.

— Mislio sam da ćeš tako kazati — reče mu Vinton. Dohvati čašu Osamljena jahača i izlije je u pljuvačnicu. Pljuvačnica je sada puna gotovo do vrha. Što kažeš na to stranče?

— Ništa.

— Teško mi je shvatiti stranca koji dojaše u grad, utroši gotovinu za piće i izlije ga u pljuvačnicu i još plati dovoljno pića Baldyju da bi mu razvezao jezik.

— Zar sam mu razvezao jezik? — počne izmicati došljak, svjestan da je Vinton usmjerio svoje riječi u točno određen cilj.

— Dovoljno si zapitkivao da bi saznao sve o uredu ekspresa i ubojstvima. I stoga sam se zapitao nije li tvoja znatiželja izazvana nekim osobitim razlozima.

Vintonove žmijiske oči netremice su probadale stranca. Iako je svaki mišić tajanstvenoga čovjeka bio napet i spreman na nagli pokret, prurušeno mu je lice izgledalo posve mirno i opuštano.

— Zar postoji kakav zakon protiv onih koji žele saznati što se dogodilo?

— Nikako! — Vinton polagano strese glavom — Ali postoje zakoni protiv takvih zločina.

Baldy je sada poravnavao stolove i stolce u prostoriji, no očito je slušao i razgovor. Osamljeni jahač se nehajno nasmije.

— Na pogrešnu si tragu, Vintone! Što da uradi čovjek stigne li u grad nekoliko sati prije nego što počinje zabava? Htio sam se negdje skrasi-

ti, a ne mogu sjediti ovdje a da ništa ne utrošim!

— Zar si se naumio natjecati danas poslije podne? — napadne ga Vinton iz drugoga kuta.

— Ne znam.

— Čizme ti baš i nisu osobito prikladne za jahanje. Uvijek носиš čizme s tako niskim petama?

— Ne baš uvijek.

— Poznavao sam čovjeka koji je htio izgledati nekoliko centimetara niži nego što je bio. I stoga je obuo čizme s niskim petama.

— Zar zbilja?

— Da... i umalo što nije slomio nogu kad mu je kliznula kroza stremen.

— Poslušaj me, Vintone — oštro će mu Osamljeni jahač. — Naslušao sam se tvojih sumnji do sita! Misliš li da imam kakve veze s pljačkom, onda to kaži.

— Nipošto! Mislim da to nisam htio kazati, stranče, barem ne još sada!

Nakon tih riječi Vinton iziđe iz prostorije, ostavivši svoje piće netaknuto.

Osamljeni jahač ga je promatrao kako izlazi. Vinton odmah prijeđe Silveru, prođe mu rukom preko sapi, a onda rupcem obriše blato s dlake. Tajanstveni čovjek je sada znao za sve Vintonove sumnje i zapita se nije li ovaj neke vrsti posebni zamjenik što ga je šerif ostavio u gradu da bi pripazio na sumnjive strance. Vinton zasigurno nije glup. Objašnjenja Osamljenoga jahača mogla su ga zavarati samo na trenutak. Dokle god ostane u gradu, Vinton vjerojatno neće poduzeti ništa, no napusti li grad, zacijelo će ga slijediti i silom zadržati.

Međutim, stranac nije znao da je Vinton, čim je izišao iz saluna, šapatom razgovarao s još jednim strancem u gradu.

— — —

Kapetan Skinner je bio lupež. Svi su to znali. Istina, nije bio razbojnik ni ubojica, no vjerojatno je imao više koristi od ljudi te vrste. Bio je kockar. Dok je razgovarao s Vintonom, nadvisivao ga je za dobrih desetak centimetara. Podulji mu se haljetak otvorio i otkrio vrlo šareni prsluk.

— I tako ti sumnjaš — reče Vintonu — da bi taj stranac mogao biti onaj čovjek koji je onako navrat-nanos napustio grad?

— Siguran sam, Skinner.

— Kapetane Skinner... ne zamjeri, prijatelju.

Nitko nije znao kada je Skinner stekao taj čin, no vrlo se ponosio njime.

— Dobro... kapetane Skinner. No, u svakom sam slučaju posve siguran. Ne mogu postojati dva takva glasa.

— Naravno, momče, to je vrlo vrijedno zapažanje. I ja sam one večeri upamtio osobito zvonki i duboki glas zakrabuljenog čovjeka.

— Eto, onaj čovjek u Baldyjevu salunu ima isti glas.

— Zacijelo si bio prilično krut u načinu ispitivanja. Nedostaje ti profinjenost u načinu unakrsnog ispitivanja, prijatelju. — Kapetan popravi brk i nastavi glatkoćom samouvjerenja čovjeka. — Preuzet ću to u svoje vješte ruke. Saznat ću istinu.

— Kako?

— Ponajprije ću uspostaviti prijateljstvo i time osujetiti svaku obranu. A onda će on u trenutku nesmotrenosti otkriti istinu.

— Lijepo, kaži mi čim nešto saznaš.

— Da možda ne sanjaš o nagradi?

— Dobro znaš da je tako.

— A zašto i ne bi? — suglasi se Skinner.

Zajedno iziđu ih kuće, ali se odmah razidu. Na ulici su se ljudi već počeli okupljati na proslavu drugoga dana. Skinner pođe u Baldyjev salun, a Vinton u suprotnom smjeru, da bi posjetio svog prijatelja Bradyja koji će ga uputiti u posao u uredu ekspresa.

XIV

Kad je jednom razvezao, Baldy je govorio više nego što je Osamljeni jahač uopće želio saznati. Ovaj se, pak, nadao da će mu se ukazati zgoda da pregleda ured ekspresa, no Vintonove su sumnje posve raspršile tu nadu. I tako još nije imao plana.

— Nije li vam Vinton prijatelj? — naposljetku zapita Baldy.

— Nije. Susreo sam ga ovdje.

— Lijepo... doista ste društveni. No Vinton je najobičniji dosadnjaković!

— I prilično lukav, nije li?

— Zar on? — začudi se Baldy. — Koliko je prepreden da mu je neki dolutali kockar za nekoliko trenutaka oduzeo dvadeset dolara. — Razgovarajući, Baldy je laštio čaše i slagao ih ispred zrcala. — Ne, gospodine, u Vintona nema pameti ni koliko u glupana.

Baldy zacijelo pozna ljude u gradu, pomisli došljak: Gostioničarevo

je mišljenje o Vintonu bilo upravo suprotno njegovom u trenutku kad ga je mladić pokušao progledati.

Kapetan Skinner uđe u salun. Zastane pokraj vrata i ogleda se. Stavi zlatnu čačkalicu među usne, prijeđe k tezgi i naruči piće.

— Natočite i strancu — reče.

— Žao mi je, ali ne pijem — kratko uzvati Osamljeni jahač.

Skinner pogleda praznu čašu i do polovice punu bocu što se još nalazila pred strancem, a onda lagano zadigne jednu obrvu.

— Kako želite, gospodine, no prvo piće dana najradije popijem u društvu.

— Ovo je doista fin gospodin... kapetane Skinner — izlane Baldy, a onda će strancu: — Pružite ruku mom dobrom prijatelju, kapetanu Skinneru. On je jedan od najboljih pokeraša koji su kartali u ovom salunu. Upoznao sam ga tek jučer, no već smo dobri prijatelji.

Skinner se nasmiješi i prihvati ruku Osamljenog jahača.

— Nisam dobro čuo vaše ime — reče blago.

— Nisam ga ni kazao.

— Da... Eto, ponekad je možda bolje ne kazati ime nego se poslužiti izmišljenim. Znaite, prijatelju, mnogi ljudi u ovom dijelu zemlje ostavljaju svoja imena s onu stranu Mississippija.

Njegov je način bio ugodan i razružavajući. Unatoč pomalo sumnjivom načinu življenja, bio je to zgodan momak. Zaviri u duboke oči stranca i odmah zaključí da tog čovjeka neće lako prevesti žedna preko vode. Stoga odluči odgoditi svoj naum do povoljnije zgode.

— Ako niste ručali, vaše bi mi društvo bilo drago — pozove ga prijazno.

Osamljeni jahač prihvati poziv, u nadi da će opet doći do kakvog obavještenja. Možda će od njega saznati nešto o Vintonu. Pođu k stolu i sjednu.

Sunce probije kroz oblake i vrijeme se ubrzo poboljša. U dva sata će započeti natjecanje, a do tada će zacijelo biti vedro. Bio je to drugi dan prethodnih natjecanja, a trećeg dana održat će se konačni susret natjecatelja koji nisu ispali. Daka-ko, razgovor između kapetana Skinnera i stranca u velikoj se mjeri vrtio oko rodea.

— Eto, prijatelju — reče Skinner — i vaš bi konj morao sudjelovati u natjecanju. Mislim da ste upravo zbog toga došli ovamo, zar ne?

— Nisam naumio natjecati se.

— Mislim da bi to bilo mudro.

— Zašto?

— Eto... dočuo sam nezgodne glasine. Neki momak po imenu Vinton, kojega sam jučer upoznao pri kartanju, reče mi u povjerenju kako željno očekuje početak natjecanja da bi mogao nešto dokazati.

— Je li vam kazao što?

— Kazao je... reče kako smatra da vi zacijelo nešto znate o onoj pljački prekjučer. Naravno, nema nikakvih dokaza, ali... — Kapetan Skinner ne doreče misao.

— Pa, kakve veze imaju njegove sumnje s mojim sudjelovanjem na natjecanju?

— To je posve jednostavno, dobri moj prijatelju. Budete li sudjelovali u natjecanju, svi će vidjeti vašega konja na djelu. Pretpostavimo da ćete sudjelovati u kojem natjecanju: Pokaže li se vaš konj osred-

njim, Vinton će sa zadovoljstvom ustanoviti kako to nije onaj bijeli konj koji je razvio toliku brzinu pri likom prekjučerašnjeg bijega; to bi ujedno ukazalo i na svrhu vašega boravka u Black Riveru. No, s druge strane, ne budete li sudjelovali u natjecanju, moglo bi se to pogrešno protumačiti. — Kapetan je bio vješt govornik i izvrstan glumac. — Zacijelo shvaćate: Vinton bi mogao pomisliti da se bojite pokazati svog konja.

Nije bilo lako povući za nos Osamljenog jahača. Znao je kako nije prošlo ni desetak minuta otkako je Vinton izišao. Zacijelo je odmah pošao k svom povjerljivom čovjeku i poslao ga ovamo da bi ovaj provjerio valjanost njegove pretpostavke. Stranac ipak zapita što je Vintona učinilo sumnjičavim. Što li ga je moglo odati? No, isto je tako znao da kockar napeto očekuje njegov odgovor.

— Došao sam u grad gotovo u želji da sudjelujem u natjecanjima.

— Izvrsno! Drago mi je! — No, u Skinnerovu oduševljenju bilo je nečeg lažnog. — Zar možda u kroćenju divljih konja?

— Ne. U gađanju.

— To baš ne dokazuje mnogo. — Skinner se namršti. — Neće vam biti potreban konj da biste mogli gađati u metu.

— Ali, samo to me zanima.

— Naravno — reče Skinner nakon kraćeg razmišljanja — to je već jedan razlog vašega boravka u gradu. No, morali biste postići dobar uspjeh u tom natjecanju da biste pokazali kako ste došli upravo zato i ni zbog čega drugoga.

Skinner opet zamukne i usredotoči se na jelo, kako bi sugovorniku

pružio priliku da shvati važnost njegovih riječi.

— Pogledajte — nastavi nakon podulje stanke, izazivajući još više — kad ne biste imali takav razlog za dolazak ovamo, mnogi bi ljudi pomislili kako ste pošli ovamo samo zato da biste saznali može li tko valjano opisati zakrabiljenog čovjeka koji je opljačkao ured ekspresa.

Osamljeni jahač polagano kimne. Vladanje kapetana Skinnera za stolom bilo je upravo savršeno, osim jedne sitnice koju bi mogao zapaziti: samo on; ta će pojedinost bitno utjecati na razvoj događaja idućih nekoliko dana.

Završivši s jelom, Skinner polagano ulije kavu. Dok je pio kavu, veliki mu je brk zadavao teškoće; brišući ga rupčićem, požalio se na kuću koja nema posebne šalice za ljude s brkovima, no došljak nije više slušao, jer je bio zadubljen u misli.

Mora otići iz grada i pronaći Tonta. Ali, kako da ode? Znao je da će ga Vinton, a i Skinner ako je mladićev saveznik, ostaviti u miru sve dok ne pokuša izmaći iz vida. No, pri prvom koraku u bijegu će ga najvjerojatnije zatvoriti, ne učine li što gore. Zasad bi ga mogli zadržati samo na temelju sumnji, no bijeg bi potvrdio njihove sumnje. Pa ipak... mora pobjeći.

XV

Prvog dana prethodnih natjecanja okupilo se tek pedesetak ljudi da bi promatrali natjecanja u gađanju, a ostali su poklonili pažnju uz-

budljivijem kroćenju divljih konja jahanju i bacanju lasa. No drugoga dana, kad se pojavio Osamljeni jahač, natjecanje u gađanju promatralo je barem dvjesto gledatelja. Dakako, gledatelji su morali pohraniti svoje oružje; sanduk u kome su se nalazili njihovi revolveri bio je ispunjen gotovo do vrha.

I drugi je sanduk bio ispunjen malone do polovice; ovaj je služio za oružje natjecatelja. Stari »Whiskers« Finly prebacio je preko ramena plavu vrpcu čuvara oružja i tog je dana bio silno važna osoba.

Kad je započeo prvi krug natjecanja, među gledateljima se razlegne živi žamor. Na neki se način raširila glasina da je onaj stranac u otrcanom crnom šeširu u posljednjem trenutku odlučio sudjelovati na natjecanju. Svi su ga smatrali tajanstvenim. Istina, nitko nije kazao da bi on opljačkao zlato iz ureda ekspresa, no nekolicina je šaputala kako bi on mogao biti taj čovjek; svi su ga promatrali s osjećajem da će se on prilikom natjecanja pokazati vraški dobrim strijelcem.

Kad je ispražnjene revolvere predao sucima, ovi ih pogledaju razrogačenih očiju. Nikada nisu vidjeli ljepši par revolvera. Drške od slonovač bile su optočene čistim srebrom, a ukrasne su rezbarije ukazivale da je riječ o oružju kakvo se rijetko viđa u običnoga kauboja. Pa ipak, ne rekoše ni riječi. Otvoriše revolvere, a onda zapitaju stranca kojega će upotrijebiti. Ovaj im reče da mu je sasvim svedjedno.

Visoki vlasnik revolvera stajao je mirno sve dok nije došao red na njega.

— Nemate metaka — reče mu sudac Dan Barker.

— Nemam!

— Da, vidim, pojas ste predali.

Visoki muškarac kimne.

— Previše ste se istrošili da biste još mogli kupiti olovo, zar ne? — Dan Barker pokaže pet naboja u jednom revolveru. — Dobro, pristupnina vam dopušta deset naboja za vašu pucaljku. — Sklopi oružje i pruži ga drškom prema Osamljenom jahaču. — Pet hitaca, ni više ni manje. Uspijete li među prvom šestoricom, dobit ćete još pet naboja.

Osamljeni jahač kimne i dohvati oružje. Ništa ga nisu pitali, pa im nije ni kazao da ima u džepu naboje za oba revolvra. Nisu to bili naboji s običnim olovnom tanetom; tanad je bila od čistoga srebra. Tajanstveni čovjek se zapita hoće li prijelaz sa srebrnog na olovno tane utjecati na njegovu streljačku vještinu.

Strijelci prije njega gađali su vrlo dobro. Novčane su nagrade bile doista visoke, pa su se ovdje okupili najbolji strijelci iz cijelog kraja.

Zakrbuljeni čovjek utroši mnogo vremena za prvi hitac; pažljivo izravna cijev revolvra, zaustavi dah i povuče obarač. Odjekne hitac... popraćen smijehom gledatelja.

Osamljeni jahač osjeti neprijateljstvo svjetine.

Jedno je pravilo natjecanja kazivalo kako svaki natjecatelj ima pravo zahtijevati da mu se kaže kamo je udarilo njegovo tane, kako bi mogao ispraviti gađanje, ali nitko se od natjecatelja nije koristio tim pravom. Međutim stranac spusti oružje nakon prvog hica.

— Molim vas — reče obližnjem sudcu — kažite mi kamo je udarilo tane?

Čovjek povijenih nogu ga iznenađeno pogleda.

— Pa zar... — promuca — ćete zahtijevati od mene da prijeđem cijelu dolinu i opet se vratim ovamo prije nego što ispalite slijedeći hitac?

— Upravo sam to i mislio.

— Eto... proklet bio... — progundajući sudac i zaputi se do meta.

Njegov zahtjev gledatelji poprate porugama i bijesnim povikima.

— Ionako nemaš nikakvih izgleda! — zagrmi jedan.

— Uplašio se nasmrta! — vikao je vikao je drugi.

Iako mu je to bilo poprilično teško, Osamljeni jahač pokuša zadržati mir. Ta je vrsta pucanja za njega bila nova. Po prirodi je bio skroman čovjek. Svako je njegovo djelo u ime pravde bilo učinjeno u namjeri da pomogne ono što vrijedi, a nikako da bi uživao u riječima zahvale i nagradi. Uvijek je žurio sa scene na scenu ne očekujući nikakvu zahvalnost. A sada, kad je stajao pred dvjesto parova zlobnih očiju i stotinjak neprijateljskih glasova, njegovo se samopouzdanje od jednom poljulja. Gađanje u udaljenosti metu samo zato da bi se došlo do nagrade sasvim je različito od pucanja s boka i izbijanja oružja iz ruke ubojice.

A i tanad je bila drugačija. Kad bi pucao mecima s tvrdom, srebrnom tanadi, točno je znao kamo će tane udariti, a ovako se nije mogao pravo snaći.

Sudac se vrati sa širokim smijehom na licu. Kad se nalazio na pola širine doline, podigne desnu ruku s palcem povinutim uz dlan.

— ČETVORKA! — poviče deset gledatelja odjednom.

Sredina je vrijedila deset, slijedeći krug četiri, pa tri, dva i jedan.

Znači u prvom je hicu promašio sredinu. Najbolji rezultat što bi ga mogao postići, pod pretpostavkom da s preostala četiri metka pogodi u sredinu, iznosio bi četrdeset i četiri kruga.

— Kamo je udarilo tane? — zapita.

— Jedan centimetar niže i udesno!

Strijelac kimne. Kad bi Tonto bio prisutan, namrštio bi se i polagano zaklimao glavom, ne shvaćajući kako je prijatelj mogao promašiti sredinu. No možda je tome kriv i povjetarac što je puhao dolinom sa zapada. Općenito, kad bi Osamljeni jahač pucao, činio je to više nagon-ski negoli koristeći se mušicom. No sada se koristio mušicom i gotovo je očajnički nastojao pobijediti.

Sada nafilja nešto više i ulijevo od sredine. Oružje prasne i odskoči, a namrgođeni visoki strijelac opet zamoli suca da ga izvijesti. Gledatelji zagalame još žešće. Sudac poerve-ni i nadglasi viku promatrača:

— Što to pokušavate? Zar da si noge izližem hodajući?

Stranac strese glavom i mirnim glasom ponovi zahtjev. Sučev se gnjev nimalo ne stiša kad je svjetina počela pljeskati rukama u ritmu svakog njegovog koraka.

Zasjenivši oči jednom rukom. Osamljeni jahač zapazi kako je sudac prišao k meti i počeo je pobliže ispitivati. Naposljetku se okrene, zabije obje ruke u džepove i pođe natrag.

Ljudi su se sada počeli smijati, prateći svaki njegov korak udarcem

dlanu o dlan. Ushićenoj je svjetini bilo samo do toga... Ljudi su željno iščekivali nešto zbog čega bi mogli vikati, nešto što će prekinuti dosadu otegnutog natjecanja.

Padoše i prve oklade. No ulozi su bili najčešće protiv visokog čovjeka uska lica u otrcanoj odjeći.

— Pogodili ste — zareži sudac.

— Zar sredinu?

— Jes' — potvrdno promrmlja sudac. — Ali koje koristi od toga — nastavi gundati. — Kazao sam, pogodili ste sredinu, ali neće vam mnogo koristiti ne pogodite li je i s preostala tri metka.

Preostala tri metka stranac ispalio podjednakom točnošću i pažnjom. Nije više zahtijevao od suca da odlazi do cilja. Kad je ispalio svih pet hitaca, neki drugi čovjek izvijesti:

— Četiri puta sredina i jedanput četvorka. Ukupno: četrdeset i četiri!

Stranac priđe k stolu za kojim je sjedio čuvar oružja i vrati mu revolver. Sada će se s petoricom drugih natjecati u slijedećem kolu. Dvojica su među njima postigla po pedeset krugova. Prema tome, bilo bi najbolje da se s trojicom drugih uhvati ukoštac za treće mjesto. I tako opet mora pucati, jer o tome ovise svi njegovi planovi.

Za odmora razmisli o tim planovima. Prisjeti se i one pojedinosti što ju je zapazio u kapetana Skinnera dok je ovaj jeo. Povezanost između kapetana i Vintona bila je posve očita, a isto tako i to što ga je Vinton prepoznao kao jednoga od ljudi koji su nakon pljačke u uredu ekspresa odjahali na svojim konjima.

U razmišljanju ga prekine kapetan Skinner, koji sjedne do njega.

— Samo polako, prijatelju — započne kockar. — Ne dopustite da vam gledatelji upropaste živce.

Skinner se vladao zaštitnički. Pogravao se s medaljonom što je visio na zlatnom lancu sata povrhnje njegova prsluka.

— Upali ste u slijedeće kolo, možete biti sretni!

— Sretan? — ponovi stranac.

— Pa naravno! — usklikne Skinner. — Bates i Caulkins također mogu jednom promašiti sredinu... no, svih tih godina što ih promatram prilikom natjecanja nisam vidio da bi se to dogodilo.

— Što ste kazali? — razdraženo zapita Osamljeni jahač.

— Kazao sam — odgovori Skinner oštrije, jer nije podnosio da mu ljudi ne poklanjaju pažnju — da već nekoliko godina pratim natjecanja, ali još nisam vidio da bi John Bates ili Henry Caulkins promašili sredinu.

— Tako mi se i pričulo — suho će drugi. S tim riječima ostavi kaptana na klupi i zaputi se do mjesta na kome su suci radili na popisima.

Jedan od njih, neki dežmekasti momak okrugla lica s nekoliko podbradaka, naceri se strancu.

— Eto... — započne ovaj — čini se da ste povrijedili ono staro gundalo.

Bio je to prvi zaista prijazni glas što ga je čuo otkako je stigao u Black River.

— Koga?

— Pa onoga suca kraj meta! — Sudac Bellows se prigušeno nasmije smijehom koji je prijetio da će se u svakom trenutku pretvoriti u gromoglasni smijeh. — Svidaju mi se ljudi koji poznaju svoja prava i

zahtijevaju ih. Zovem se Bellows... dopustite da vam stisnem ruku!

— Hvala vam, Bellows.

Osamljeni jahač stisne čvrstu sučevu ruku; iznenadi ga što ta ruka nije nimalo mlohava, iako bi upravo takva bolje pristajala njegovoj pojavi.

Sudac nastavi govoriti, očito predviđevši da mu se stranac nije predstavio.

— Da... bilo bi mi drago kad biste onim napuhanim lasicama s dobrim pogocima dali preko ušiju! Svi vi ulazite u slijedeće kolo, a vi imate podjednake izgledе kao i oni. Samo naprijed, pokažite im da postoji čovjek koji ih može pobijediti u njihovoj vlastitoj igri!

— Upravo sam o tome htio s vama razgovarati.

— Zar? Čini mi se da vas ne shvaćam.

— Eto, u slijedećem bih se kolu htio poslužiti s oba revolvera.

— Čemu? Mislim da ne postoji nikakav posebni razlog zbog kojega biste morali pucati iz dva revolvera. Ispalit ćete samo pet hitaca.

— Znam... no volio bih pucati iz oba revolvera, a pribavio bih i vlastite metke.

Sudac Bellows se gotovo namršti. Počne zbunjeno čupkati kosu povrhnje desnoga uha. Usta mu se lagano napuće. U strancu ispred njega postojalo je nešto osobito što nije mogao shvatiti. Dohvati list papira na kome su bila napisana imena natjecatelja.

— Pod kojim ste se imenom prijavili za natjecanje?

— John Doe.

Sudac Bellows prođe debelim kažiprstom niz popis; naposljetku pronađe ime.

— John Doe. Dva revolvera, naboja nema. U prethodnom natjecanju četrdeset i četiri kruga — pročitao. Na trenutak razmisli, a onda prasne: — John Doe! Grom i pakao, ovdje nešto nije u redu. Poznam dovoljno pravo da bih znao kako se to ime upotrebljava kad se ne može navesti nikakvo drugo!

Stranac kimne.

— Štoviše, ovdje ne piše da niste imali naboja uza se.

— Nitko me nije zapitao imam li ih. Naprosto sam predao pojas i revolvere.

— Onda ih imate?

Osamljeni jahač izvuče ruku iz džepa i pokaže dvanaest sjajnih naboja. Sudac Bellows pogleda najprije metke, a onda zaviri vlasniku u oči.

— Uzmite jedan metak i bolje ga pogledajte, ako želite, suče.

Sudac prihvati ponudu. Okrene metak sa srebrnim tanetom u ruci, a onda ga pogleda izbliza. Ostali suci za stolom usredotočili su pažnju na vrč piva i nisu se ni osvrnuli na razgovor između Bellowsa i stranca.

Sudac zagrebe noktom palca u srebro, no nokat ne ostavi nikakva traga; u olovu bi zacijelo ostao trag.

Sudac je pregledavao metak, a Osamljeni jahač mirno čekao, sve dok ga Bellows pogleda sa čudnim izrazom na licu.

— Čudnovato je kako čovjek može sakriti pravo lice pod krabuljom — naposljetku reče. — Prije nego što sam došao ovamo, živio sam u El Pasu i tamo sam čuo za čovjeka koji upotrebljava srebrnu tanad. Jahao je bijeloga konja. I njega je prozvao Silver, što znači srebro.

— Moj konj je onaj veliki među ostalim konjima iza vas.

— Hmm... mislio sam da je tako.

— I ja sam bio u El Pasu — nastavi stranac blagim glasom, nastojeći riječima pridati posebno značenje.

Bellows postane zlovoljan. Kad je shvatio da taj čovjek ne gađa zbog nagrade, već iz nekih drugih razloga, s lica mu nestane vedrine.

— Ipak postoji nešto — reče sudac. — Za onoga se čovjeka govorilo da uvijek pogada metu.

— Ali ne s nepoznatim oružjem.

Sudac Bellows polagano kimne.

— Da, meci su dio oružja — progundao. Pruži ruku s metkom što ga je ispitao i nastavi: — Dajte mi ostale metke. Pobrinut ću se da dobijete dva revolvera, a ja ću ih nabiti za vas! Jeste li me shvatili?

Stranac ga odmah shvati i spusti preostalih jedanaest metaka na sučev dlan. Začudo, Bellows uzme svih dvanaest metaka, a ne samo pet koliko ih je bilo potrebno za natjecanje.

— Dobit ćete što ste tražili — blago će visokom čovjeku. — Prikrit ću to pred ostalim sucima. Ali upamtite... — nastavi prijetećim glasom — ako ste onaj kojega mislim, nećete promašiti! Štoviše, ovdje ću imati revolver uperen u vas. Niste li onaj kojega sam mislio... pokaže li se umjesto toga kako su Vinton i kapetan Skinner u pravu kad su posumnjali da ste vi onaj koji...

Bio je to još jedan izazov Osamljenom jahaču. Sada je još važnije da gađa točnije negoli ikada dotad. Kimne bez riječi; preostali dio odmora provede pokraj kapetana Skinnera.

XVI

Sestorica natjecatelja izlačila su brojeve iz šešira da bi se odredio redoslijed. Sudac Bellows je osobno držao šešir i pružao ga naokolo. Osamljeni jahač je izvlačio posljednji. I tako nitko ne primijeti sitnu varku. Bellows pruži šešir prvoj petorici držeći ga poprilično visoko, tako da su morali izvlačiti odozgo i nikako nisu mogli vidjeti presavijene komadiće papira. Dok su oni izvlačili, u šeširu je bilo samo pet listića, a prije nego što je izvlačio stranac, sudac ispusti u šešir i šesti, što ga je držao među prstima. I tako ovaj izvuče broj šest, a sudac mu pri tome jedva primjetno namigne.

Bila je to sitna prijevara koja nikome neće naškoditi, no Osamljenom je jahaču omogućila da bude posljednji strijelac.

Bellows ni sâm nije znao zašto je postupio tako, no naprosto je osjećao kako bi za čovjeka upisanog kao »John Doe« moglo biti dobro da puca posljednji, bez obzira što mu je na umu.

Za odmora postave i nove mete. Suci opet zauzmu svoja mjesta i natjecanje započne. Prvi strijelac uzme oružje sa sudačkog stola i zaputi se na svoje mjesto. Pucao je brzo i postigao samo četrdeset krugova.

Drugi pogodi četiri puta u sredinu, a onda nepažljivo povuče obarač i postigne samo tri kruga... četrdesetri. Treći, koji je posve neočekivano ušao u posljednji krug natjecanja, očito je trgnuo koju previše slaveći sa prijateljima, i tako se njegova ta-

nađ razasula posvuda. Četvrti je bio John Bates. Gledatelji ga bodre poklicima.

— Još pet sredina! — poviče jedan koji se očito okladio na nj.

— Neće to biti tako teško! — uzvratiti ovaj svojim navijačima. — Samo valja uzeti u obzir ovaj vjetar. — Ovlaži prst i podigne ga uvis, a onda nacilja i u brzom slijeđu ispali pet hitaca.

S njim se zacijelo nešto dogodilo; pet taneta na neznatnoj udaljenosti jedno od drugoga pogodi metu, ali samo dva udare u sredinu. Očito se preračunao...

— Trideset i dva! — poviče sudac kraj meta.

Žamor se razliježe među onima koji su se kladili na Batesa, a on se pokuša usprotiviti optužujući suce kako su zacijelo nešto spetljali s njegovim oružjem.

Caulkins je pucao savršeno točno i svi ga pozdrave. Osamljeni jahač koji će pucati posljednji, morat će sada biti još bolji. Dakako, morat će pet puta pogoditi u sredinu, no njegovi će se pogoci morati, povrh toga, nalaziti i u manjem krugu unutar same sredine. A s te udaljenosti gotovo to je nemoguće postići.

Kad je zauzeo svoje mjesto, ljudi počnu dovikivati primjedbe. Vidjeli su kako mu je sudac Bellows predao dva revolvera. Oni nadomak sudačkom stolu također dignu glasove, no Bellows ih smiri odmahnuvši rukom.

— Pa što je to, kauboju, zar ti jedan revolver nije dovoljan?

— Možda se boji da bi ga jedna pucaljka naherila, pa želi s dvije održati ravnotežu!

Svjetina je praskala od smijeha.

— Dobiješ li nagradu, kupi nov šešir!

— Potjerate li me i ovoga puta nakon svakoga hica k meti, gospodine, požalit ćete! — javi se onaj sudac od kojega je stranac prilikom prethodnoga natjecanja zahtijevao izvještaj nakon svakoga hica.

S oba revolvera u koricama zauzme mjesto. Jedini razlog zašto se počeo natjecati bio je njegov prvotni plan da pobjegne usred natjecanja, da dozove Silvera, baci se na konja i odjaše dok su još svi bez oružja. Strogo pravilo prema kome su svi morali predati oružje pružalo mu je zgodu da pobjegne pred Vintonom, kapetanom Skinnerom, a vjerojatno i pred drugima koji su ga sumnjičili da je pljačkaš i ubojica. Prema prvotnom planu uopće nije namjeravao sudjelovati u drugom krugu natjecanja.

No, sudac Bellows ga natjera da izmijeni svoj naum. Kradom pogleda prema stolu i zapazi kako se zraka sunca odrazila s plavkastog čelika u sučevoj ruci. Premda bi čovjek na prvi pogled kazao da se Bellows samo poigrava s praznim oružjem, Osamljeni jahač je znao da je revolver u sučevoj ruci nabijen i da sudac očekuje da mu čovjek na liniji strijelca savršenim pogocima dokaže kako je upravo on Osamljeni jahač.

Čvrstom rukom dohvati držak od slonovače jednog revolvera. Znao je da se u njemu nalaze njegovi meci. Pa ipak, za njega je to gađanje bilo čudnovato; znao je da mora postići savršen uspjeh, no o njemu ovisi samo njegova sigurnost. Najžešće se borio kad se borio za druge, za pravdu ili za pogažene. Promaši li sada, trpjet će samo on. Odjednom

mu zadrhće ruka. Dok je tako stajao i čekao da mu se ruka smiri, ljudi su ga ismijavali.

Naposljedku strese glavom i vrati oružje u korice. Pogleda suca Bellowsa i zapazi kako ga ovaj odlučno promatra. Sada je čvrsto držao revolver uperen u njega.

Osamljeni jahač se prisjeti Bena Jenkinsa i njegovog okrutno izmučenog tijela. Mora pronaći njegove ubojice i zato mora pobjeći odavde! Mora se pridružiti Tontu, odjenuti svoju odjeću, zakrabuljiti lice.

Rješenje tog ubojstva, pljačke i kažnjavanje ubojica... sve je to sada ovisilo o tome hoće li živ uteći iz grada, a to pak ovisi o slijedećih pet hitaca. Ne ustrijeli li ga sudac Bellows, nitko to više neće učiniti.

Povici svjetine odjednom izbljede u njegovim ušima. Još jednom pogleda metu na suprotnoj strani doline. Sredina mu se učini većom nego što je prije bila. Sitni krug u sredini sada je vidio posve oštro. Uspravi se; napetost u njemu popusti. Podigne ruku s oružjem... i ispali pet hitaca s boka. Nije ni ciljao, pucao je posve nagonski.

Nije morao zapitati gdje je završila tanad, znao je to!

Svih pet hitaca ispali u cigle dvije sekunde. Svih pet taneta završi u unutrašnjem krugu sredine, tako da bi sitni novčić mogao pokriti svih pet rupa. Bio je to samo početak niza događaja što su brzo uslijedili jedan za drugim, tako da su gledatelji zanijemili od zaprepaštenja.

Čim je peto tane napustilo cijev oružja, on povuče drugi revolver i poviče zvonkim glasom:

— Silver, ovamo!

Iza stola sudaca zanjišti konj, a onda se začuje topot; konj dojuri do strijelca...

Osamljeni jahač se uhvati za jaku, baci se u sedlo i poviče: — Hijo, Silver!

Konj još brže pojuri dolinom i ubrzo se izgubi među brežuljcima.

— Znao sam to... znao sam! — Sudac Bellows prvi prekine tišinu oduševljenim poklicima, a onda dovrši misao nešto tišim glasom, kao za sebe: — Bio je to Osamljeni jahač.

XVII

Noć je bila zvjezdana, no vrlo mračna; blagi je povjetarac šušкао kroz granje crnogoričnog šumarka u kome je Tonto prekrivenih nogu sjedio pod strehom. U malu je vatrau povremeno bacao svježije grančice, jer nije namjeravao spavati.

Indijanac se mogao dobro odmoriti i budan, prijemljiv za svaki pa i najmanji šum. Njegova su osjetila mogla uhvatiti svaki znak prirode. Otkako je Osamljeni jahač jutros odjahao, Tonto je pokušavao zadržati savršenu mirnoću. Da ga je tko vidio, mogao bi kazati da je uistinu miran. Međutim, u njemu se sve uskomešalo.

Indijance često pogrešno shvaćaju... mogu tako savladati svoje osjećaje da to ljude počesto prevare. Ravnodušnost na njihovim licima samo je rijetko odraz njihovog duševnog stanja. Tonto je vanjstvinom bio savršeno miran, no u duši mu se zabrinutost za sigurnost prijatelja pomiješala sa sumnjama u pogle-

du mudrosti njegove odluke da se vrati u Black River.

U gradu zacijelo sve vrvi od građana žednih osvete, žednih krvi onih ljudi koji su počinili ubojstva i opljačkali ured ekspresa. Šerif Potter nije glup i zacijelo se vratio u grad. A Jack Bannerman je silno lukav, tako reče Osamljeni jahač. Zacijelo ima i drugih koji bi za njega mogli predstavljati i više negoli običnu opasnost, čak i bez obzira na one koji su se nalazili u uredu dok je Osamljeni jahač provaljivao vrata. Oni su ljudi mogli čuti njegov glas. A glas ga može odati unatoč krabulji.

Da, Tonto je bio uistinu zabrinut. Kad je njegov prijatelj tog jutra odjahao, preselio je logor u drugi šumarak, koji su Potterovi ljudi već temeljito pretražili. Načinio je novu strehu, a onda se popeo na šarca i odjahao vlastitim tragom da bi na jednom mjestu postavio tri kamena jedan na drugi. Slučajni bi namjernik projahao pokraj njih ni ne zapazivši ih, no Osamljeni će jahač tražiti upravo taj znak. Pokraj kamena će napustiti trag i slijediti druge znakove sve dok ne pronađe logor.

Ti poslovi zaokupe Tonta do podneva, a onda utroši sat vremena na čišćenje blata i prljavštine s odjeće što ju je ostavio njegov drug. Od tada se Tontova napetost sve više povećavala.

Kako se bližio mrak, Indijanac se počeo dvoumiti da čeka ovdje, kako mu reče Osamljeni jahač, ili da se vrati do starog logorišta. Jer, kad se smrači, tajanstveni čovjek neće zapaziti kamenje, pa neće znati gdje da traži novi logor. Na kraju Tonto ipak odluči da će pričekati.

Ustane već po drugi put i iznese ispod nadstrešja odjeću Osamljenog jahača: košulju, tamne hlače, bijeli sombrero i visoke, ulaštene čizme. S odjeće je već uklonio svaki trag prljavštine što se na njoj nakupila u Đavoljoj močvari, no ipak je još jednom pogleda pod svjetlošću vatre.

Nije ju stavio u navošteno platno, u koje je bila uvijena, već je položi na sag od borovih iglica ispod nadstrešja. A onda se opet udalji od vatre; sada pođe k svom konju.

I šarac je, čini se, osjećao podjednaku napetost kao i njegov gospodar. Naravno, konj nije shvaćao što se događa, no svakako je osjećao da nešto nije kako valja. Silver se ne nalazi pokraj njega, na svom uobičajenom mjestu... Kad ga je rukom potapšao po lopatici, Tonto osjeti kako mišići konja podrhtavaju. Na Indijančev dodir, šarac okrene glavu i nježno mu lizne ruku.

— Vratit će se uskoro — progundao Indijanac. — Ili ćemo u potragu za njim...

Odjednom se šarac ukoči. U svojoj napetosti načulji uši. Tonto to odmah zapazi, baci se potrbuške i jedno uho prisloni na tlo. Razabere jedva primjetno treperenje, nalik na udaljeni topot.

Ustane, potrči pod nastrešje, dohvati pušku i vrati se k šarenom konju. Šarac je stajao nepokretno poput kamenog kipa; samo su mu mišići podrhtavali, a nozdrve se nadiemale.

Topot se približavao. Noću se zvuk čuje daleko. Tonto oslušne ritam. Jahač jaše brzo, ustanovi odmah. Vrlo brzo. Izbroji udarce kopita unutar nekoliko sekundi, a onda

njegova napetost popusti. Potapše šarca po sapima i reče:

— U redu! Nijedan konj osim Silvera ne trči tako brzo.

Tonto dogradi naramak drva i baci ga na vatru. Plamen lizne i posluži kao svijetleći znak čovjeku koji se približavao. Tonto se više nije bojao da bi to moglo privući šerifa Pottera i njegove ljude. Znao je da su oni najprije pretražili ovaj šumarak. Sada se samo bojao da bi Osamljeni jahač mogao projahati pokraj logora. No, to se ne dogodi.

Osamljeni jahač dojaše punim trkom.

Čim je obrisao lice, Osamljeni jahač mu objasni:

— U gradu su posumnjali u mene. Pobjegao sam u kasno poslijepodne. Progonit će me, no stekao sam popriličnu prednost. Zapazio sam tvoj znak na putu, ali se nisam usudio skrenuti. Vidjeli bi tragove. Jahao sam prema močvari, a onda zaokružio k sjeveru. U sumrak sam se počeo spuštati ovamo.

XVIII

Da je sudac Bellows bio tko drugi, najvjerojatnije bi se našao u zatvoru. No ipak je proveo najneugodnije poslijepodne i večer u svom životu. Ostali članovi sudačkog odbora kazali su svima da je on umjesto jednoga uručio pobjedniku u gađanju dva revolvera. A nakon što su vidjeli upravo nevjerojatnu brzinu konja i čuli povike »Hijo, Silver«, ljudi iz grada više nisu sumnjali: Nenadmašivi strijelac i čovjek koji je

opljačkao ured ekspresa, zapravo su ista osoba.

Bellows napusti mjesto natjecanja, a sto ga ljudi pri tome zaspe kišom pitanja. Ni vlastiti mu dom ne pruži sklonište. Skupina ga je ljudi pratila do kuće i sve do kasno u mrak napadala pitanjima. A oveći se dio ljudi baci u potragu za čovjekom koji je odjahao.

Zapravo, Bellows je htio objasniti svoj postupak, no znao je da to Osamljenom jahaču ne bi bilo drago. Zasiurno je znao kako je upravo Osamljeni jahač čovjek koji je preksinoć odjahao od opljačkanoga ureda, ali je isto tako bio uvjeren da on nije opljačkao zlato. U to ga je uvjerila jedna važna činjenica: Sto tisuća dolara u zlatu popriličan je teret... mnogo teži nego što bi ga dvojica mogla ponijeti u trci na život i smrt i onda još uskočiti u sedlo!

Većina ljudi zaključila kako je upravo beznadno očekivati od suca objašnjenje ili bilo kakvo obavještenje, no ipak su svi smatrali kako do šerifova povratka valja pripaziti na nj.

— Pa dobro, pripaziti ćemo — predloži Viton. — Ali nije potrebno da ostanemo svi. Ostanu li samo četvorica, ostali mogu raditi što ih volja.

Svi srdačno pozdrave taj prijedlog. Naposljetku, bila je to posljednja večer proslave Dana graničara. Premda su ih zanimala i druge stvari, ljudi nikako nisu htjeli propustiti događaje u salonima. Uostalom, mnogi su morali ubrati ili pak isplatiti ono što su dobili ili izgubili na okladama.

— Radite što vas volja! — reče sudac Bellows ljudima. Pripali svje-

žu, već desetu cigaru i zavalili se dublje u udobni naslonjač ispred kamina. — Želite li ostati ovdje, samo se opustite kao da ste kod kuće. U kuhinji ćete pronaći jelo, u drvarnici ima drva. Cigare su na stolu, a u podrumu ima i izvrsnih vina.

— Ne trudite se, suče — progundava jedan čovjek. — Nemamo ništa protiv vas, no ipak biste morali objasniti zašto ste dopustili onom ubojici da pobjegne.

— Objasnit ću vam kad budem spreman, ne prije.

— Kad biste se barem požalili na način kako vas ispitujemo ili pak na našu sumnjičavost prema vama. bolje bismo se osjećali — reče drugi čovjek, prepredeno ga pogledavši.

— Zašto bih se ljutio? Na vašem bih se mjestu osjećao upravo poput vas.

— Samo nas povlači za nos — umiješa se treći. — Mene neće namagarčiti, još ću bolje pripaziti na nj.

Bellows pogleda govornika s prvim tračkom smiješka tog poslijepodneva.

— Doista ste vraški ljubazni s nama — reče onaj gundavi. — Nudite nas hranom, vinom i cigarama... no, prihvatit ćemo! Napustite li ovaj naslonjač, ja ću sjesti u njega! Prihvatit ćemo sve što nam ponudite i bit ćemo vam zahvalni, no bit ćemo i nadalje budni! Nije li tako?

Ostali kimnu. Sudac je sada znao kako će sve do šerifova povratka imati u kući nepoželjne goste.

— Pokušava nas izmučiti čekanjem — promrmlja onaj čovjek neprijazno glasa. Nitko mu ne odgovori.

Dulja kazaljka sata primakne se na pola jedanaest, a onda se dogodi ono.

Petorica ljudi skoči uvis na zvuk razbijenoga prozora neposredno iza suca Bellowsa. Četvorica od njih posegnu za teškim revolverima. Iako vrlo krupan, sudac se okrene nevjerovatno brzo; pri tome mu knjiga ispadne iz ruku i tresne na pod. Izvana se začuje topot i onaj poznati povik:

— Hijo, Silver!

Ljudi se okrenu i pobrzaju prema vratima, zastavši tek toliko da bi uperili revolvere u priliku što su je ugledali kroz razbijeni prozor.

Svi su poznavali taj glas. Čuli su ga one večeri kad je opljačkan ured ekspresa. Čuli su ga i tog poslijepodneva, nakon napetog natjecanja u gađanju revolverom. Zvonki ih glas uznemiri. A sada ga ponovno začuše... sada je bilo sasvim jasno kako su obje potjere beznadno lutale naokolo i taj se čovjek neometano pojavio u gradu.

Sudac Bellows nije bio nimalo zabrinut za sigurnost Osamljenog jahača kad je začuo praskanje iz revolvera svojih stražara. Vrlo je dobro znao da je veliki, bijeli pastuh već iznio zakrabiljenoga čovjeka izvan dometa tanadi, a vjerovatno i izvan pogleda.

Kad se vratio k naslonjaču, zapaži između naslonjača i prozora mali, presavijeni papir. Pogleda prema vratima i ustanovi da su stražari još napolju: dvojici su došljaka živo objašnjavali zašto su pucali.

Kad je razvio papir, ugleda metak sa srebrnim tanetom; bio je to metak poput onih što ih je danas poslijepodne stavio u bubanj revolvera. Na papiru nije bilo nikakvog

potpisa, no umjesto toga, u papir je bio uvijen metak.

Pisamce bijaše kratko. Sudac utroši samo nekoliko trenutaka da bi ga pročitao, a onda ga strpa u džep hlaća, da ga ne bi ugledali stražari kad se vrate u prostoriju... sada će zacijelo biti još gnjevniji.

XIX

Stigavši u svoju sobu, sudac Bellows poprilično bučno zalupi vratima, a onda ih hitro opet otvori. Brava dvaput škljocne, jednom prilikom zatvaranja i drugi put prilikom otvaranja; ako su stražari slušali, ta su dva zvuka čuli samo kao jedan.

Sudac čučne i nasloni debelu pravnu knjigu na unutrašnju stranu vrata, da se ne bi otvorila, a metak Osamljenoga jahača stavi između vrata i okvira. Vrata su sada bila učvršćena, no ipak odškrinuta za širinu taneta kalibra 0,44, to jest za otprilike jedan centimetar. Poslije, kad bude izlazio kroz ta vrata, lako će ih otvoriti i bez škljocanja brave koje bi ga odalo ljudima u prostoriji za dnevni boravak.

Indijanka je ostavila vatru da gori u spavaćoj sobi. Bellows sada baci u kamin pisamce i počne se pripremati da bi postupio u skladu s u žurbi napisanim uputama zakrabiljenoga čovjeka. Gorostasni je pravnik, čini se, beskrajno uživao u svom poslu.

Iz ormara izvadi staru, ali vrlo udobnu odjeću, koju je običavao odijevati prilikom lova ili ribolova.

— Noćas će biti i lova i ribolova — promrmlja. — Racić ćemo se u lov za rješanjem zagonetke, a upećat ćemo ubojicu!

Nasmiješi se na tu misao. Preodjevnuvši se, dogradi i stari šešir. Ispod vrpce šešira bilo je zataknuto desetak udica. Sudac ih izvadi i stavi na umivaonik. Pokraj vrata ostavi par starih cipela. Nositi će ih u ruci dok ne izađe iz kuće, kako ga stražari ne bi čuli.

Slijedećih nekoliko minuta utroši na to da bi skinuo pokrivač s kreveta, načinio svežanj od njega i posteljine i položio ga na postelju, a onda je opet prekrio pokrivačem. Sada bi se svakom na prvi pogled učinilo da se u postelji nalazi čovjek.

Iz hodnika su jedna vrata vodila u sobu za dnevni boravak, a druga kroz kuhinju u drvarnicu. Vrata u drvarnicu tiho škljocnu kad ih je sudac zatvorio za sobom, no ipak ne dovoljno glasno da bi stražari čuli taj šum. U drvarnici Bellows zastane tek toliko da bi navukao cipele i napipao lopatu, a onda izađe. Prebacivši lopatu preko ramena, zaputi se u glavnu ulicu.

Premda će uskoro ponoć, sve je još bilo živo. No, ipak nije bilo tako bučno kao dvije protekle noći, jer su ljudi slaveći poprilično iscrpjeli zalihe novca, a i snage.

Još sat, najviše dva... i saluni će većinom biti zatvoreni. Sudac je morao uraditi nešto drugo. Do dva sata mora uraditi jedan nemili posao.

Vinton i Brady provodili su večer u jednom salunu. Pomalo su pijuckali, no pazili su da se ne opiju, jer bi u tom slučaju mogli što neoprezno izlanuti. Brady je, čini se,

bio poprilično zabrinut, no Vinton ga pokušava uvjeriti:

— Čemu brineš? Zakrabuljenog čovjeka će objesiti zbog toga!

— Bolje bih se osjećao — uzvraća Brady — da su ga već objesili i zaključili cijeli slučaj. Dokle je god slobodan, postoji mogućnost da mi nastradamo zbog pljačke.

Vinton se namršti. Okruglim očima pogleda čovjeka koji ga je morao podučiti u pojedinostima novog posla u uredu ekspresa, a onda spusti glas gotovo do razine prijetnje:

— Da budemo načistu, Brady — procijedi. — Postoji li ikakva mogućnost da izgubiš hrabrost i razvežeš jezik, kaži to odmah. Imaš priliku da odeš iz grada i ostaneš na sigurnom, da ne bi postao preopasan za nas.

Brady otpije dugi gutljaj pića, koje ga odmah raspali.

— Tko gubi hrabrost? — zapita.

— Kazao si da si zabrinut.

— I jesam. Svakog bi čovjeka zdrave pameti zabrinulo ono što smo morali učiniti sa starim Benom Jenkinsom. Počinjem se pitati vrijedi li to sto tisuća dolara.

— Trideset tisuća — ispravi ga Vinton. — Trideset tisuća svakome od nas, a četrdeset tisuća čovjeku koji je sve to zamislio.

— Ne znam zašto bi on dobio više od nas.

— Zato što smo se tako sporazumjeli. Sredimo to sada. Ne sviđa li ti se posao, pođi i kaži to Skinneru. Možda će tada... — Vinton zašuti. Stisne vjeđe u uske proreze, pa tek onda dovrši misao: — Možda će tada u podjeli gotovine sudjelovati samo dvojica.

Kad se konobar pojavio kraj stola, Brady se suzdrži od gnjevne primjedbe.

— Zar namjeravate ostati cijele noći, gospodo?

Vinton se ogleda. Osim nekolicine ljudi što su se ljuljali nadlakčeni na stolove, prostorija je bila prazna. Pokuša se prijazno nasmiješiti.

— Žao mi je, nisam znao da je tako kasno.

— Želio bih zatvoriti čim izbacim one pijance.

Vinton ustane, a za njim i Brady; obojica odlutaju u noć.

Na ulici je bilo posve mračno. Saluni su većinom već bili zatvoreni.

— Prije nego što pođemo kući — reče Vinton svom sudrugu u pljački i ubojstvu — želio bih provjeriti one momke u kući suca Bellowsa.

— To je samo jedna nezgoda više — uzvratí Brady, koji unatoč Vintonovim prijetnjama i uvjeravanjima nije mogao svoju zabrinutost zadržati za sebe. — Mislim da uopće nije bilo mudro uplesti suca u sve to!

— A što se drugo moglo učiniti? Pomogao je strancu da pobjegne!

— Ali zašto si to ti morao preuzeti na sebe? Nisi li mogao komu drugomu prepustiti da predloži linčovanje? A kad nisi uspio, zar si još morao predložiti da ga zatvore? Zašto nisi dopustio da tko drugi kaže kako suca valja staviti pod stražu?

— Ostavi to! Morali smo pokušati vladati se posve prirodno, zar ne? Tvoj prijatelj Ben je ubijen, a isto tako i Dick Tuttle, naš zajednički prijatelj... pa nije li sada prirodno da upravo mi najupornije zahtijevamo kažnjavanje ubojica? Šerif i Jack Bannerman su napolju u potrazi za tim zakrabuljenim čovje-

kom. Prema tome, nema nikoga osim nas koga bi osobito zanimalo da pravdi bude zadovoljeno.

— Ne želim da pravdi bude zadovoljeno — ustrajao je Brady. — Želim da objese zakrabuljenog čovjeka i zaključe slučaj.

— Objesit će ga čim ga pronađu. Žao mi je samo što se nisam nalazio bliže njemu kad sam ono prepoznao njegov glas dok je prerušen boravio ovdje.

Obojica se zapute ka kući suca Bellowsa.

— Pa, zašto mu se nisi prikrpio za pete?

— Skinner mi je naredio da ne postupam tako, a on je čovjek koji naređuje. Da sam ga tada uhvatio, strpali bi ga u zatvor, izveli pred sud... a onda bi se netko, možda čak i sâm sudac Bellows, mogao zapitati gdje smo se mi nalazili kad smo mu uspjeli prepoznati glas! Jer, nismo se nalazili u skupini koja je stigla sa šerifom. Možda bi tko naslutio da smo se nalazili u uredu!

— Grom i pakao... nikada ne bih ni pomislio na to! — usklikne Brady.

— Pa naravno! To je razlog zašto na nas nije smjela pasti nikakva sumnja, pa ni na Skinnera koji je sve smislio. Htjeli smo zadržati stranca na oku sve dok ga ne zateknemo s obrazinom na licu i drugačijom odjećom... da smo ga zatekli takva, mogli smo ga ustrijeliti. I tada bi slučaj bio završen.

Na pola puta do sučeve kuće, dva urotnika susretnu kapetana Skinnera koji im ispriča uzbudljivi događaj od prije nekoliko sati, kad se zakrabuljeni čovjek pojavio pokraj kuće suca Bellowsa.

— Bit će najbolje — zaključio Skinner — da pođete tamo i provjerite stražu.

— Upravo sam to naumio — uzvratilo Vinton. — Zašto ne biste pošli s nama, Skinner?

Kockar zaniječe glavom.

— Ja neću. Ne zaboravite da sam stranac u Black Riveru. Ne zanima me zločini u vašem mjestu... ni zločinci. — Nasmije se. — Eto, ne zanima me to! To vrijedi samo sto tisuća dolara.

— A kada ćemo podijeliti novac? — zapita Brady.

— Kad budemo sigurni — uvjerljivo uzvratilo kockar.

Kapetan Skinner ih napusti, a njih dvojica produže prema kući suca Bellowsa.

— Stražarimo u smjenama — reče Vintonu jedan od četvorice. — Nije potrebno da sva četvorica ostanemo budni. Sam i ja ćemo stražariti do tri ujutro, onda ćemo pridrijemati a na straži će biti Lem i Snag.

Na Vintonovu licu se odrazio gnjev. Bio je bijesan. Prazna boca, iskapljene čaše, pileće kosti... povećao komad hladnoga mesa i čitava hrpa opušaka od cigara odmah mu ispričaju priču o ugodno provedenoj noći.

Sam otpuhne oblak dima prema stropu i krezubo se naceri Vintonu.

— Sudac zacijelo misli da smo naivni — objasni čovjek. — Reče nam da se vladamo kao da smo kod kuće, a onda pođe u postelju.

— Sada spava?

— Mislim da je tako. Ne znam gdje bi drugdje bio.

— Zar želiš reći da nisi ni zavirio u njegovu sobu?

Vinton odmah uhvati zgodu da predbaci stražarima kako su slabo obavljali svoju dužnost. A možda ga je i njegova sebična priroda natjerala na ljubomoru zbog raskoši u kojoj su ti momci uživali više nego što bi on bio spreman priznati.

— Vintone — reče mu sada Sam — zašto on ne bi bio u postelji?

— Najvjerojatnije i jest, no vi mu ne biste smjeli pružiti zgodu da uteče. Dodite — reče i dohvati upaljenu svjetiljku — pogledat ćemo!

Vinton je bio duboko uvjeren da će Bellowsa zateći u postelji. Osjećao je da je stekao ugled i duša mu zadržće od toga. Nakon dugih mjeseci, tijekom kojih se nitko nije ni osvrnuo na nj, bilo je sasvim ugodno zapaziti kako ljudi prihvaćaju njegove zapovijedi.

Sam ustane i pođe za Vintonom kroz hodnik. Brady ih je slijedio. Pete Merwin, drugi stražar na dužnosti, ni ne pokuša ustati iz udobnog naslonjača. Samo progunda nešto o prokletom uznemiravanju, pripali svježu cigaru i zavalili se još dublje da bi uživao u njoj.

Iznenadni ga povik naglo izbaci iz naslonjača. I ona se dva usnula stražara prenu iza sna i pojure za Merwinom k spavaonici suca Bellowsa.

Vintonovo je lice bilo zeleno od gnjeva kad je progledao sučevu varku. Ispod pokrivača pronađu smotak načinjen od odjeće i drugih predmeta. Naglo se okrene, a onda maltene padne okliznuvši se preko metka na podu. Nije mu bio poznat značaj srebrnog taneta, no on ga strpa u džep da bi poslije o tome razmislio.

Sam pronađe i poruku u ognjištu. Bilo je to ono pisamce što ga je

Osamljeni jahač poslao Bellowsu, a sudac je, polivši vatru vodom, nehotice spasio od plamena najvažniji dio pisma.

Vinton ga pročita i rikne.

— Uhvatit ćemo ih! — poviče. — Ovo pisamce potječe od zakrabuljenoga čovjeka. Prvi je dio izgorio, no ovaj dio sadrži poruku da će se u pola tri susresti iza ureda ekspresa. To znači da će se susresti u slijedećih pet minuta. Možemo ih opkoliti. Uhvatiti!

— Kako znate da potječe od zakrabuljenog čovjeka?

— Tko bi ga drugi mogao poslati? To dokazuje da sudac Bellows šuruje s njim. Počastit ćemo ih vrućim olovom. Pođimo!

Izvukavši revolvere, svi pođu za Vintonom. Samo je Brady znao da zakrabuljeni čovjek nije kriv. Što li će kazati Bellowsu prilikom tog sastanka?

XX

Krećući se mračnim gradom, Tonto je bio tih poput sjene. Osamljeni je jahač dao Indijancu potanke upute, zasnovane na iskustvu što ga je dan ranije sakupio u gradu. Tonto je točno znao kamo mora poći da bi pronašao hotel kapetana Skinnera. Znao je da se mora prošuljati iza niza zgrada okrenutih pročeljem k ulici i onda će stići do čvrsto građene dvokatnice u kojoj živi gospođa Prindle. A kad stigne do te kuće, kroz prizemni prozor na južnom uglu zgrade moći će stići do sobe što ju je unajmio kapetan Skinner.

Tonto propuže ispod prozora i započne dugo stražarenje. Prođe

jedan sat, pa još jedan. Pokuša izračunati vrijeme.

On i njegov drug napustili su posljednji logor, onako u žurbi, oko pola deset. Pola su sata utrošili na jahanje do Black Rivera. Zacijelo je još pola sata utrošio da bi stigao do ovoga mjesta.

Nedugo nakon što je zauzeo mjesto, začuje udaljene povike, a dopre mu do ušiju i slabi povik prijatelja. Vrijeme se počne otezati. Indijancu je već počela dodijavati njegova neživa uloga u tom poslu. Do sada je sve radio zakrabuljeni, no bude li se večeras sve odvijalo prema planu, uskoro će se ukazati zgoda da i Tonto učini nešto. Indijanac se utješi tom mišlju i nastavi čekati satima što su se vukli sve polaganije.

Zacijelo je već prošla ponoć kad se na prozoru pokaže svjetlo i na tlu ocrta pačetvorina. Naposljetku je stigao čovjek koji je unajmio sobu. Tonto se pridigne i proviri preko prozorske daske. Kapetan Skinner je stajao pokraj svjetiljke što ju je netom upalio i namještao stakleni cilindar.

Tonto je nekoliko minuta promatrao samopouzdanoga čovjeka, u skladu s pažljivo razrađenim uputama što ih je dobio, a onda ispod košulje izvuče uže. Na jednom se kraju nalazila omča. Snažnim prstima opipa omču, provjeri klizi li glatko, a onda je raširi. Namotano uže položi na tlo, nadomak prozoru, odmah uz temelj kuće, tako da ga može lako dohvatiti u mraku. Tada stisne šaku i nekoliko puta lagano pokuca po kući.

Začuje šum pokreta iz Skinnerove sobe. Ponovno pokuca i sada se prozor otvori. Tonto otpuže u sjenu gdje ga nitko nije mogao vidjeti.

Napeto je osluškivao, čuo je kako je Skinner nešto progundao... pa opet pokuca po zidu.

Prstima dohvati uže. Skinner sada zagunda nešto glasnije, a onda se izvan prozora pojavi kapetanova glava s ramenima.

Tontova ruka trzne u zglavku, a petlja strelovito poleti zrakom i pogodi cilj. Prije no što je to Skinner mogao zapaziti, omča mu se spusti preko ramena, a Tonto je stegne.

— Do vraga... što je... — propišt Skinner. Nije stigao doreći misao, jer ga novi trzaj uzeta izvuče iz sobe da bi odmah zatim čvrsto tresnuo o tlo. Tonto sada ispusti uže i baci se na kockara; čvrstom ga rukom uhvati preko brkatih usta.

Skinner nije bio slabić. Divlje se borio, ali nije bio dorastao Indijancem čeličnim mišicama.

Tonto je sada po prvi puta nakon duljega vremena imao priliku da upotrijebi svoju snagu protiv protivnika i upravo je uživao u tome. Preokrene kockara na leđa i koljenima mu pritisne ramena. Kapetan Skinner je sada ležao gotovo nepokretno. A kada je Tonto samo na trenutak skinuo ruku s njegovih usta, Skinner duboko uzdahne da bi povikao... no prije nego što je uspio povikati, Tonto mu zapuši usta.

Sada su obje Tontove ruke bile slobodne; za ciglih nekoliko trenutaka ovije uže nekoliko puta oko tijela kapetana Skinnera i pritisne mu ruke uz tijelo, a onda mu njegovim vlastitim pojasom sveže ruke.

Sada Tonto ustane, široko se naceri i provjeri je li valjano uradio posao. Svjetlo s prozora padne na Skinnerovo lice. Iz očiju mu se odrazi silan strah. Tonto dogra

visokoga muškarca za pete i grubo ga odvuče do mjesta na kome se zacijelo neće pojaviti nijedan slučajni namjernik. A onda se popne kroz otvoreni prozor. S više pažnje nego prema samom Skinneru, Tonto počne sakupljati njegovu odjeću s vješalica i klinčanica i slagati je u dva sasvim nova kovčega što ih je izvuкао ispod postelje. A onda se još jednom ogleda prostorijom, da bi provjerio nije li zaboravio koji kapetanov predmet. Oprezno otvori vrata sobe i oslušne na trenutak da bi ustanovio nije li probudio koga u kući. Zadovoljan djelotvorno obavljenim poslom, opet zatvori vrata sobe, a onda spusti kovčege kroz prozor. Ugasivši svjetiljku, i on napusti sobu.

Tonto se jednim pogledom uvjeri da je Skinner tako sigurno svezan da se ne može ni pomaknuti, a onda dohvati kovčege i odnese ih u nekoliko stotina metara udaljeni šumarak. Malo zatim vrati se praznih ruku. Sada podigne Skinnera i prebaci ga preko ramena poput vreće pšenice. Skinner se pokuša otimati, no čvrsti ga Indijančev zahvat uvjeri da će mu borba donijeti samo boli. Prepustio se, a Indijanac odnese i njega u šumarak, prebaci preko svog šarca, a onda i sam uzjaše i udalji se od grada.

— — —

Bilo je nečeg zloslutnog već u samom načinu kako su se Vinton, Brady i ona četiri čovjeka što su bila ostavljena da čuvaju suca Bellowsa kretali prema uredu ekspresa s izvučenim revolverima u rukama. Vinton je zapovijedao malom skupinom, a ostali su, čini se, bili spremni i voljni slijediti njegove zapovijedi.

— Kad stignemo do ureda — reče im Vinton — podijelit ćemo se u dvije skupine. Brady će povesti dvojicu, a vas dvojica — pokaže ih — poći ćete sa mnom. Dopuzat ćemo do mjesta sastanka s dviju strana sa spremnim revolverima u ruci. Pucajte na prvi pokušaj bijega!

Brady kimne. Ni drugi nisu smatrali da bi valjalo bilo što odgovoriti. Međutim, svaki od njih tiho je obećao samome sebi kako zasigurno neće pucati u namjeri da ubije suca Bellowsa. Bili su, čini se, duboko uvjereni da postoji neko objašnjenje za čudnovato vladanje staroga suca; u podjednakoj su mjeri bili voljni pričekati njegovu spremnost da sam da to objašnjenje.

— A sada ni glasa! — upozori ih Vinton kad su se približili cilju. — Privući ćemo se do nadstrešnice, a onda ćemo se podijeliti; po trojica na svaku stranu ureda. — Napne kokot na revolveru. Oružje prijeteci škljocne.

— — —

Osamljeni jahač bijaše zaokupljen užurbanim razgovorom s Bellowsom. Veliki bijeli pastuh Silver stajao je tik pokraj dvojice muškaraca u mraku. Sudac je još držao lopatu, no sada je na njoj bilo i vlažne zemlje. Ponajviše je govorio on, a zakrabuljeni čovjek slušao, prekidajući ga tek tu i tamo kojim kratkim pitanjem. S vremena na vrijeme bi kimnuo. Na licu mu se odražavala sve veća zlovolja.

— To je najpaklenskija zavjera za koju sam ikada čuo — promrmrlja zakrabuljeni čovjek.

Ruka Osamljenoga jahača počivala je na jabuci sedla i zato osjeti da se Silver odjednom ukočio. Bilo je

to upozorenje, no njega su isuviše zanimala riječi suca Bellowsa da bi se osvrnuo na nj. Rijetko mu se potkrala takva greška; nije sebi to smio dopustiti.

Noćasnja bi ga greška iza ureda ekspresa zacijelo stajala glave da Vinton nije toliko izgarao od želje da ubije.

Prva spoznaja opasnosti nakon što ga je Silver tiho upozorio, uslijedila je nakon hica. Narančasti plamčak s grla cijevi Vintonova teškog revolvera lizne iza jednoga ugla zgrade. Tane gnjevno prozviždi i razdere rukav na košulji zakrabuljenoga čovjeka.

Odjednom se začuju povici s dviju strana... zahtijevali su trenutačnu predaju. Osamljeni jahač se odmah pokrene. Shvati svoj položaj u onom istom trenutku kad je začuo prasak iz Vintonova oružja. Prije nego što se Bellows mogao oporaviti od iznenađenja, šaka Osamljenoga jahača naglo poleti uvis i pogodi pravnika pod bradu. Sudac nije ni znao što ga je pogodilo. Onesvijesti se i padne na tlo. Vinton sada ponovno opali, no ovoga puta u pokretnu metu.

Zakrabuljeni se vine u sedlo, a Silver bljesne kroz noć poput bijeloga plamena što je odmicao silnom brzinom.

Šest muškaraca potrči k sucu koji je ležao na tlu.

— Ubijte ga! — gnjevno poviče Vinton, nadglasavši ostale muškarce.

Ispali još dva hica za zakrabuljenim jahačem, a onda pokuša usmjeriti revolver u Bellowsa.

— Ne, njega nećeš ustrijeliti! — poviče jedan od sučevih stražara. — Leži na tlu i nije sposoban ni za

što. Ta, nećeš valjda pucati u čovjeka u takvu stanju.

— Ostavi mi ruku!

— Neće biti po tvojoj volji, Vinton! Staviti ćemo suca u kućni zatvor, strpati ga u ćeliju... bude li potrebno. Mislim da sada imamo dovoljno razloga da to učinimo, no proklet bio dopusti li da ga ubiješ!

Vinton se koji trenutak otimao, no odmah uvidi kako su se sva četvorica stražara suglasila s onim što je kazao prvi. Brady ne reče ni riječi.

— Pa dobro — procijedi naposljetku — zatvorite ga!

Kad je Bellows kasnije čuo što se dogodilo, bio je zahvalan zakrabiljenom čovjeku. Brza misao što je podigla šaku zakrabiljenoga da ga u idućem trenutku obori nesumnjivo mu je spasila život. Osamljeni jahač je poznao zakon Zapada mnogo bolje od bilo kojega čovjeka.

Suca su Bellowsa odnijeli u zatvor, no ovako je barem živ napustio mjesto sastanka.

Nitko od ljudi koji su pošli sa zatočenikom nije ni naslutio da će se zakrabiljeni vratiti te iste noći. Međutim, smioni zakrabiljeni čovjek učini upravo to. Zanimala ga je još jedna pojedinost. Ako njegovi pažljivo razrađeni planovi nisu bili upropašteni time što je sudac uhvaćen, ta će pojedinost biti osobito važna.

Približio se uredu ekspresa što je bliže mogao, svezao Silvera za stablo i preostatak puta prevalio pješice. Sada je sve bilo mirno. Bilo mu je potrebno nekoliko minuta da pronađe lopatu suca Bellowsa. Kad ju je pronašao, ponese alat u sobu u kojoj se nalazio kapetan Skinner sve dok ga Tonto nije odnio.

Prozor je još bio otvoren i on se lako prebaci preko prozorske daske. Upali šibicu i već prvim pogledom zapazi sve što ga je zanimalo. Nije vidio nijedan predmet koji bi pripadao kapetanu Skinneru. Tonto je odlično obavio svoj dio posla. Zakrabiljeni čovjek gurne nedavno upotrijebljenu lopatu pod postelju, a onda opet klizne u noć.

XXI

Natjecanja posljednjega dana slavlja u Black Riveru bila su poprilično dosadna. Istina, borbe su bile žestoke i pobijedili najvjestiji, ali... Nakon uzbudljivih događaja prethodnoga dana kada je tajanstveni stranac odjahao, pobjednik u gađanju revolverom, sumnje protiv suca Bellowsa i onaj vrhunac uzbuđenja nakon što je cijeli grad pošao u postelju doslovce su bacili u sjenu završna natjecanja u kroćenju konja, bacanju lasa i strijeljanju. Suci su brzali kroz događaje kao da je to dio svakodnevnice i neugodne rutine koju valja naprosto što prije ostaviti za sobom da bi tek onda mogli posjetiti suca Bellowsa.

Bellows se zadovoljno smješкао u zatvoru. Na njegov zahtjev, Vinton je ostavio istu četvoricu stražara i ljudi se revno prihvate zadatka kad su čuli da će ih sudac hraniti.

O noćasnjim događajima kružile su brojne glasine i priče. Premda je zdvojno pokušavao izigravati ulogu glavnoga junaka, Vinton odjednom ustanovi kako ga većina ljudi u gradu okrivljuju zbog sramote koja je nanesena Bellowsu.

Stariji i ozbiljniji građani zaklinjali su suca da kaže sve što zna o

zakrabuljenom čovjeku. Uvjeravali su ga da su na njegovoj strani, da su duboko uvjereni kako on nije učinio ništa što bi mu se moglo predbaciti, no ipak bi, rekoše, bilo potrebno da objasni svoj postupak.

Međutim, sudac bi na sve to odmahivao teškom rukom.

— Kad dođe vrijeme, ispričat ću vam nevjerojatnu priču, momci!

U zatvoru se osjećao sigurnim. Nitko ne bi mogao nagovoriti ljude da mu učine što našao, a šerif Potter će ga izvući pred sud tek kad se vrati.

Kad je sunce zašlo, još nije bilo traga potjeri kojoj se pridružio i Jack Bannerman.

Ljudi iz okolice napustili su grad ubrzo nakon natjecanja. Saluni i restorani opet zatihnu nakon one silne buke posljednjih dana.

Potjera koja je odjahala za Osamljenim jahačem kad je on pobjegao prilikom natjecanja, sada se vratila. Ispričali su da su pronašli napuštene logor kao i odjeću što ju je imao na sebi prilikom natjecanja.

S negodovanjem saslušao je vijest o njegovu povratku tijekom noći, a onda i oni porazgovaraju sa sucem Bellowsom kroz rešetke. Poput svih ostalih, ni oni nisu dobili nikakvo objašnjenje.

Kako je Vinton prolazio gradom, na licu mu se održavala sve dublja zabrinutost. U vrijeme večere potraži Bradyja i za vrijeme jela izmijene misli.

— Što misliš, da se dogodilo sa Skinnerom? — zapita Vinton.

— Nisam ga vidio od sinoć. Najvjerojatnije je prespavao cijeli dan. — Brady je, čini se, bio manje zabrinut od Vintona, ali ni inače nije

bio toliko sumnjičav. — Jesi li bio u njega?

Vinton strese glavom.

— Bolje je da ljudi ne primijete koliko smo s njim povezani. Ne zaboravi, on je stranac u gradu.

Brady kimne i odgurne tanjur, ni ne dotakavši jelo. Brzo je hlapilo njegovo zanimanje za cijelu tu stvar i prihvatio bi prvu zgodu da se iz svega izvuče, pa makar ga to stajalo njegovog udjela u plijenu.

No, Vinton je želio novac. Namjeravao je pripaziti na kapetana Skinnera sve do podjele opljačkanoga zlata. Različite primjedbe i prijedlozi povjerljivoga čovjeka neprekidno su mu se vrtjeli glavom, pogotovu sada kad je u svojoj sumnjičavosti postao silno osjetljiv.

— Čini se da je Skinneru potrebno mnogo vremena da bi podijelio to zlato — reče Vinton.

— Hmm... — progunda Brady.

— Njegova je zamisao da pričekamo završetak slavlja i tek onda odnesemo zlato odavde.

— Znam. — Brady je tuckao viljuškom po rubu tanjura, zavalivši se u stolac.

— Pitam se bi li nas Skinner izdao i povezao se sa zakrabuljenim čovjekom?

— Sve bješe Skinnerova zamisao, već od početka — reče Brady. — Kao što se sjećaš, meni se to nije svidjelo, no on nas je nagovorio.

— Tako je. A sada, kad smo obavili svoj dio posla, on bi se doista mogao povezati s onim tajanstvenim čovjekom i podijeliti plijen na dva dijela, a nas ostaviti na cjedilu.

— Pa, što možemo poduzeti?

— Upravo je u tome problem. — Vintonove su sumnje sada imale svoj temelj; pogled mu postane

oštriji. — A možda su i suca Bel-
lowsa uzeli u svoje kolo da bi im
pomogao! Sada sjedi u zatvoru i,
čini se, sasvim je zadovoljan sobom.
Zacijelo vjeruje da će poslije dobiti
svoj dio.

Sada se i Brady zabrinuo.

— Ako je tako, bit će najbolje da
se što prije izvučemo iz svega. Ne
bih se pokazivao u gradu, ni dopu-
stio da mi stave omču oko vrata.

— Ni ja! — Vinton naglo ustane.
— Posjetit ću Skinnera, iako on to
smatra opasnim. Dođi!

Bace nekoliko novčića na tezgu i
iziđu iz restorana. Zapute se ravno
ka kući gospođe Prindle. Ploča na
vratima ih obavijesti da ovdje ima
slobodnih soba. Vinton pokuca na
vrata.

Gospođa Prindle im otvori; na
licu joj se odrazi gnjev. Čim je ugle-
dala Vintona, osloni o bokove teške
podlaktice pocrvenjele od rada.
Rukavi njene haljine bili su zasuka-
ni.

— Eto — ljutito će gospođa
Prindle — finog ste mi lupeža dove-
li u sobu!

U Vintonu sve zazvoni na uzbu-
nu.

— Što... što se dogodilo? — pro-
muca.

— Što se dogodilo!? Ha... Trebalo
je da unaprijed uzmem novac od
onog kockarskoga kojota punog las-
kavih riječi!

— Ta, nije otišao!

— Đavola nije! Išuljao se noću
poput kojota kroz stražnji prozor i
ponio sa sobom kovčege.

— Kako... — zausti Vinton, ali
odmah se savlada.

Nije se usudio pokazati preveliku
zabrinutost. Mora pripaziti na svoj
jezik da ga ne bi odala koja neo-

prezna riječ. Gotovo mu se zavrti u
glavi, kad vidje da su se njegove
sumnje obistinile. Kao kroz omagli-
cu začuje gospođu Prindle:

— Vi ćete platiti njegovu sobu!

— Da... naravno, gospođu Prind-
le. — Brady se prvi snađe u opas-
noj situaciji. — Pobrinut ćemo se
da ne izgubite ništa.

Veliko, okruglo lice žene se ubla-
ži.

— Ne bih htjela ispasti škrti —
sada će gospođa Prindle — ali ne
mogu pokloniti najamninu za tje-
dan dana! A i žderao je za dvoji-
cu... taj zmijin sin! Gotovo je svako-
ga dana zajutarkovao i večerao ovdje!

— Zar nije ostavio nikakvu obavi-
jest? Baš ništa?

— Upravo ništa! — progunda ku-
ćevlasnica. — Nije ni ostavio ništa
vrijedna. Jednu staru lopatu, i to je
sve.

— Lopatu?

— Da. — Posegnula je iza vrata i
pokazala lopatu. — Nije bio ni toli-
ko pristojan da je očisti... Sva je
bila oblijepljena napola suhim bla-
tom, a i pod u sobi je uprijaio njo-
me. Blata je bilo čak i na novom
prostiraču...

Možda je lopata što ju je pokaza-
la za gospođu Prindle bila sasvim
bezazleno oruđe, no za njih je ta
lopata značila gubitak pravoga imet-
ka u zlatu. Taj prepređeni kapetan
Skinner zacijelo je iskopao — i od-
nio tisuću dolara u zlatu.

Vinton ne reče ništa, a Brady pro-
gunda nešto o tome kako će platiti
kapetanovu sobu. Potom se obojica
udalje, gotovo posrećući od težine
udarca. Sada kad je zlato stvarno
nestalo, i Brady osjeti gubitak.

— Kad bih barem bio siguran! —
progunda Vinton dok su hodali uli-

com. — Kad bih barem blo siguran da ga je on uzeo. Možda i nije!

— Uzeo ga je, sasvim pouzdano! — zareži Brady. — Zato je pobjegao iz grada.

— No, možda nije uzeo sve. Možda je ostavio naš dio.

— Slabi su izgledi za to!

— Moramo se uvjeriti! Pretežak je to teret za jednoga konja. Možda ga je sakrio negdje drugdje. Zakrbuljeni čovjek i sudac Bellows zacijelo su o tome razgovarali prošle noći.

Vinton je govorio brzo, naprosto je naglas mislio. Riječi su mu bile nepovezane, ponekad bi ih samo promrmljao.

— Skinner, zakrbuljeni čovjek i sudac! Sve je to povezano! Bellows zna da samo mi znamo istinu. Zna da nećemo ništa kazati. Mi smo ubili čovjeka, a ne on. Mi ćemo visjeti, a ne on. Lupež, varao je na dvije strane... — Zastane na trenutak i udari Bradyja po prsima. — Poslušaj me — reče mu blago — večeras ćemo saznati istinu. Čekaj me na groblju s dvije lopate. Kopat ćemo i ustanoviti.

— U koje vrijeme?

— U ponoć.

— — —

Kad se smračilo, ljudi su većinom pošli u postelje. Trodnevno slavlje ih je poprilično iscrpljelo i dobar im je san bio i te kako potreban. Da su samo u snu naslutili što će se dogoditi između ponoći i svitanja, ništa na svijetu ne bi ih moglo odvući u njihove domove. Ali tko bi mogao prореći poteze Osamljenoga jahača? Ne bi to mogao ni Tonto, a ponajmanje inače miroljubivi građani Black Rivera.

Krećući se ulicom, Vinton i Brady nisu mogli zapaziti nikakva znaka života. Obidu ured ekspresa na kraju glavne ulice i produže još kojih stotinjak metara iza njega. Stignu do niske, bijele ograde što je okruživala grobove nekoliko stotina ljudi. Tiho prođu kroz vratašca u ogradi, ostave ih otvorena, a onda se zapute prema dijelu groblja na kome je blijedi mjesec svojim srebrnim svjetlom obasjavao gotovo posve svježe križeve.

Bilo je nekoliko svježih grobova. Trava ih još nije zarasla. Vinton i Brady prođu pokraj prva dva i zastanu pa čučnu pokraj trećega.

Vinton zdušno prokune ispod glasa.

— Tlo je nedavno iskopano — reče svom drugu.

Brady prođe rukom preko tla i kimne.

— Možda, ali moramo se uvjeriti, zar ne?

Vinton ustane i počne kopati, a Brady uradi isto s druge strane. Radili su grozničavo. Lopatama su izbacivali zemlju i nitko se od njih nije brinuo kamo pada. Nisu imali namjeru ponovo zatrpati grob. Neka ostane rupa što će je iskopati. Ono što je ovdje zakopano, uskoro će biti izvađeno. A oni su se nadali da ovdje jeste nešto zakopano.

Prilično su dugo šutke kopali, a onda Vintonova lopata zapne o nešto tvrdo.

— Sanduk je ovdje! — usklikne Vinton.

Nastave još brže kopati; znoj im oblije lica. Dubina i veličina groba bile su sasvim obične. Utroše mnogo vremena i snage da bi otkopali drveni lijes dugačak oko dva metra. Onda su još morali proširiti is-

kop kako bi mogli otvoriti poklopac a da ne izvlače lijes iz rake.

Naposljetku Vinton načas zastane, napeto pogleda Bradyja i usklikne:

— Sada ćemo pogledati!

Mršavo mu je lice na mjeseciini izgledalo upravo sablasno... onako obliveno znojem i uprljano zemljom; u izrazu lica nazirao se gotovo mahniti strah da će se sada potvrditi njegove najgore sumnje.

— Možeš li ga sada otvoriti?

— Trenutak... samo trenutak — progundā Vinton iz rake. Silno se naprezanje odrazilo i u njegovu glasu. A onda nešto škripne i poklopac se otvori.

— Popušta...

Još jedan trzaj. Još trenutak neizvjesnosti dok je Vinton zapalio šibicu, a onda pogleda u lijes.

— Zlato je ovdje! — poviče u stanju što je graničilo s ludilom. — Tu je... sve je ovdje! Do posljednje šipke!

— Zlato je naše!

XXII

Vintonova je histerija bila zarazna: zahvati i Bradyja. Zlato doista čudnovato utječe na određene tipove ljudi. Ubojice su palili šibicu za šibicom da bi na sjajnom svjetlucaju šipki u inače praznom lijesu napasli oči. Bili su tako zaokupljeni svojim otkrićem da nisu ni čuli jedva primjetni šum ljudi koji su se približavali.

— Ruke uvis! — Odjekne reska zapovijed.

Vinton tek sada shvati da na malom groblju postoji još netko osim njega i Bradyja.

Pa ipak, bilo mu je potrebno nekoliko trenutaka da mu puno značenje tih riječi dopre do svijesti. Nagli ga trzaj zbaci s oblaka ushićenja, a kad je naposljetku pogledao u smjeru iz kojega je stigla ona zapovijed, usta mu se razjape, oči razročage... da bi naposljetku promućao:

— To... to je... šerif!

— Tako je! — drekne Potter i priđe uplašenoj dvojici. Odmah za njim stigne Jack Bannerman, zatim visoki muškarac čije je lice bilo djelomice pokriveno obrazinom i naposljetku jedan Indijanac. Iza te skupine bilo je još ljudi.

Bannerman započne prvi:

— Vi... prljave, spletkarske hulje! — zagrmi. — Urotili ste se da biste me opljačkali, da biste ubili Bena Jenkinsa! Krivnju ste htjeli svaliti na nevinog čovjeka i cijelo ste vrijeme izigravali prijatelje! Ti — poviče na Bradyja — si glumio poštenjaka.

Bannerman zgrči šaku. Brady htjede ustuknuti korak, no Bannerman ispruži ruku i dograbi ga za košulju.

— Nisi prezao ni pred ubojstvom!

— Pričekajte... — molio je Brady. — Nije mi se to svidalo od samoga početka, no morao sam pristati!

— Ne samo što si lupež, kukavica i ubojica, već i lažljivi štakor! — Silan bijes se odrazi na licu šefa ureda. — Najradije bih ti odmah razbio lubanju!

— Lakše, Bannerman! — začuje se miran i dubok glas.

Osamljeni jahač istupi i uhvati Bannermana za ruku. — Ništa ga neće mimoići.

Bannerman se malo smiri i ispusti Bradyjevu košulju.

— Mislim... mislim da si u pravu, stranče.

— Povest ću ih obojicu! — izjavi šerif.

Unatoč vraškoj situaciji u kojoj je bio zatečen, Vinton pokuša raspravljati:

— Učinio je to zakrabuljeni čovjek! — zaurila šerifu.

Potter se samo nasmije.

— Glupane! Da je on to učinio, zar bi danima tragao za nama da bi nas sustigao upravo ovdje?

— Tra... tragao za vama?

— Da, postupio je upravo tako. Čim smo zapazili njega i njegovog indijanskog prijatelja, povukli smo revolvere, a on nam je tada objasnio kakve smo budale. Nitko živ ne bi one noći mogao ponijeti sa sobom svo to zlato. A mi smo vidjeli njega i crvenokošca kako bježe iz ureda i uzeli smo zdravo pod gotovo da su odnijeli zlato. Međutim, oni ga uistinu nisu mogli odvući.

Bannerman prihvati priču.

— Upravo za slučaj da nas pokušate uhraniti s još nekoliko smiješnih laži, kazat ću vam što ste učinili. Ponajprije ste ubili Bena Jenkinsa da biste se dočepali planova za prijevoz zlata. Kad ste uvidjeli kako vam ti planovi ne pružaju baš najpovoljniju zgođu da opljačkate zlato, palo vam je na um nešto bolje. Izvukli ste ga iz sefa i negdje sakrili. Potom ste ispalili nekoliko hitaca u želji da namamite ljude neka potrče iz saluna. Upravo to se i dogodilo. Tada ste izmislili priču da je Dick Tuttle ubijen. A nama je to promaklo, jer su svi bili isuviše pijani da bi itko bolje pogledao leš. I liječnik i mrtvozornik bijahu pijani. Tada ste se požurili da momka što prije sahranite. Dakako, na-

kon što ste Tuttlea pustili napolje, u lijes ste stavili zlato.

Vinton počne teško disati. Bannerman nastavi: — Nevolja je bila samo u tome što se vani pred uredom nalazio zakrabuljeni čovjek koji je nešto saznao od staroga Bena prije nego što je umro. Ušao je u ured dvije sekunde nakon što ste ispalili hitac i povikali. Ali nije pronašao leš ni nikakvih znakova koji bi ukazivali da je netko ranjen. I to ga je natjeralo na razmišljanje.

— Pričekaj, šerife — umiješa se Vinton. — Dick Tuttle je skovao taj plan! Natjerao nas je da mu pomognemo, a onda se uplašio i nestao.

Na tu izjavu Bannerman se suho nasmije.

— Na svakom koraku lažeš! — poviče Bannerman. — Prljavo štenje... ta Dick Tuttle je već u rukama zakona!

— G... gdje? — promuca Vinton. — Zar je u vašim rukama?

— Naravno. Dovedite ga, ljudi!

Dva se zamjenika proguraju ispred Osamljenoga jahača i Tonta. Između njih je stajao kapetan Skinner, sada u jadnu stanju, s iskošenim lažnim brkom. Stajao je posve mirno. Pogleda Vintona s gnušanjem u izrazu lica.

— Bijedni štakore! — reče sasvim glatko. — Moj plan nije zahtijevao ubojstvo jednoga starca. Moj plan uopće nije predviđao ubojstvo! A ti i Brady ste pomislili da ćete me nadmudriti i prigrabiti zlato za sebe. Kad ste uvidjeli da nećete uspjeti, nastavili ste provoditi plan što sam ga ja zamislio!

— Kako su vas uhvatili? — zapita Vinton.

— Indijanac me je sinoć izvukao kroz prozor. Vidio je kako stavljam novo ljepilo na brk i tada je znao da je zakrabuljeni čovjek u pravu, pa me je odvuкао. Znali su tko sam.

Zapazivši zaprepaštenje na Vintonu licu, šerif Potter se prigušeno nasmije.

— Zakrabuljeni čovjek je podmetnuo ovu lopatu što ju je sudac Bellows uprljao umjesto njega u sobu koju je Tuttle unajmio kao kapetan Skinner. A vi ste, kojoti, pomislili da vas pokušava zaobići, pa ste posli vidjeti je li zlato još ovdje. Zakrabuljeni čovjek je smatrao da će Tuttleovi plačidruzi postupiti upravo tako, ma tko oni bili. Posumnjao je na vas dvojicu, ali do sad nije bio siguran.

— Onda je to uradio Bellows! — opet se umiješa Vinton.

— Dakako. A sada, nemate li više nikakvih pitanja, odvest ćemo vas u zatvor, gdje ćete ostati do vješanja.

Brady se zanjiše na trenutak kao da je izgubio svijest, a onda padne u šest stopa dugačku raku. Kapetan Skinner, točnije Dick Tuttle, ljutito pogleda dolje.

— Kukavica! — ispljune s gnušanjem. — Hajde, šerife, baci zemlju na njega i ostavi ga ovdje!

Bannerman se okrene Tuttleu:

— Žao mi je, Tuttle, što si se umiješao u to. Mislio sam da mogu oćijeniti čovjeka, no povukao si me za nos. — Tiho uzdahne. — Svidio si mi se.

— Pogriješio sam, Bannerman! No, vjerujte mi na riječ: nisam planirao ubojstvo. To je Vintonovo djelo. Mislio sam se pobrinuti da plati za to čim nestanemo odavde.

Ljudi su čak i sada poštovali Dicka Tuttlea. Pravi zapadnjaci rado viđaju čovjeka koji prihvaća svoju gorku čašu, a Dick Tuttle je bio spreman da je prihvati.

— Igrao sam i izgubio — reče jednostavno. A sada bih vas zamolio samo jedno. Dopustite li mi, priznat ću što sam učinio i ispričati poroti kakva je bila uloga ove dvojice. Tako ćete nas lakše objesiti.

— Što zahtijevaš? — zapita Bannerman.

— Hoćemo li sva trojica visjeti?

Šerif Potter kimne.

— Ako je moguće, dopustite da budem posljednji. Rado bih vidio ove kukavice kako su dobili svoje.

Prilično kasno te večeri, šerif Potter, Jack Bannerman i sudac Bellows stajali su pod trijemom sućeve kuće.

— Nikada se u životu nisam toliko nasmijao — reče sudac. — Kad mi je pokazao srebrno tane, znao sam tko je. I zato sam mu pomogao.

— Prihvatili ste se vraškog posla — ukori ga šerif. — Ljudi su vas zbog toga mogli linćovati.

— A pogotovu nakon što ih je Vinton nahuškao — doda Bannerman.

— Makar šta! — uzvratí pravnik. — A kakvoj se opasnosti izložio zakrabuljeni čovjek!? Mogli ste ga ustrijeliti čim ste ga zapazili.

— Nismo — odgovori šerif. — Kad je dojahao za nama, u svakoj je ruci imao po jedan revolver, a isto tako i Indijanac.

— Grom i pakao... ali tko je taj čovjek? — umiješa se Bannerman.

— Čuo sam za njega u El Pasu — zapoćne sudac... no, to je bilo otprilike sve što je znao o njemu.

Odjednom se začuje topot. Bijeli se pastuh zaustavi ispred trijema. Zakrabuljeni čovjek u sedlu reče:

— Žao mi je što sam vas udario, suče Bellows. Da to nisam učinio, ustrijelili bi vas.

— Shvatio sam to. Nemojte otići prije nego što vas nešto zapitam... Kako ste naslutili da se iza kapeta na Skinnera krije Dick Tuttle?

— Znaite, i ja sam bio prerušen, no imao sam manji lažni brk. Teško je naviknuti se na tako veliki brk kakav je imao Tuttle. Osobito je nezgodan kad čovjek pokuša jesti. Ustanovio sam da je brk lažan kad sam primijetio kako se Tuttle namučio s njim prilikom jela, premda je inače bio savršena vladanja za stolom.

— I zar je to bilo sve što ste primijetili? — zapita šerif gotovo s nevjericom u glasu.

— Nije. Još sam više posumnjao zato što je izigravao kockara, a prilikom cijeloga natjecanja u gađanju nije prihvatio nijednu okladu. Nadalje, jedini čovjek s kojim je kockao u gradu bio je Vinton. A bilo je i drugih stvarčica. Isprva je naumio izigravati stranca u Black Riveru, a ipak mu je izmakla primjedba da je prisustvovao mnogim proslavama Dana graničara. Tada sam već bio poprilično siguran. Ako je Skinner zapravo Dick Tuttle, onda je objašnjen onaj hitac koji nije izazvao nikakvo krvarenje. Zlato su za-

cijelo sakrili u blizini, najvjerojatnije ga zakopali. A kad je Tonto vidio Dicka Tuttlea kroz prozor, sve je bilo jasno. I vi biste došli do istih zaključaka, šerife.

— Naravno — reče Bannerman s nešto poruge u glasu.

— I vi biste, Bannerman — branio se šerif — morali priznati da bi vas čovjek poput ovoga mogao nadmudriti, kao što je i mene zaobišao u močvari.

Bannerman se suglasi s Potterom. Bellows počne nešto govoriti, ali njegove riječi nadglasí povik zakrabuljenoga čovjeka. Bijeli pastuh se okrene i odjuri u noć.

— Eto, tako se on vlada — objasni sudac. — Odjaše prije nego što čovjek pomisli da bi to mogao učiniti.

— Sada nam kažite tko je taj čovjek! — poviče šerif, dohvativši Bellowsa za ruku.

Bellows se gromko nasmije.

— Stari luđače! Pa to je Osamljeni jahač. Sada će se pridružiti Tontu i odjahati nekamo drugamo gdje ima nevolja... gdje valja zadovoljiti pravdu! Pustite me i dođite unutra. Svidjet će vam se moje cigare i vino, kao i onaj četvorici prošle noći!

Prije nego što su za sobom zatvorili vrata, još jednom začuju glas Osamljenoga jahača u noći:

— Hijo, Silver!

Osluškiivali su sve dok je zamrla jeka, a onda zatvore vrata.

Svršetak

U PRIPREMI:

184. H. S. Sharon: TRI NITKOVA

ŽIVOT

ljubavni
roman izlazi
svakog tjedna
(u utorak)
cijena
5 dinara

LASO

western roman
izlazi
svakog tjedna
(u petak)
cijena 5 dinara

SIRIUS

biblioteka
znanstvene
fantastike
izlazi svakog 5.
u mjesecu
cijena 10 dinara

TRAG

biblioteka
kriminalističkih
romana izlazi
svakih 14 dana
cijena 10 dinara

ALAN FORD

super strip
izlazi
svakih 14 dana
(u srijedu)
cijena 6 dinara

POPAJ

strip-zabavnik
izlazi svakih
14 dana
(u ponedjeljak)
cijena 5 dinara

TOM I JERRY

Vrtirep-strip
za djecu izlazi
svakih 14 dana
(u srijedu)
cijena 5 dinara